

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת קרח תשע"ח

לוח שעורי למוזים לאנשי שלומנו "חסידי ברסלב" תלמידי "היכל הקדש"

שבוע פרשת _____

שב"ק	ו	ה	ד	ג	ב	א	
							חמש ורשי עם התרגום
							תנ"ך
							משניות
							בבלי
							ירושלמי
							תוספתא
							מדרש רבה
							מדרש תנחומא
							רמב"ם
							טור
							שלחן ערוך
							זהר
							תקוני זהר
							לקוטי מוהר"ן
							לקוטי הלכות

רבנו ז"ל אמר: מעט גם כן טוב, על כן ראה ללמד מכל שעור מעט

או הרבה כפי הפנאי.

זבחים. פרק שישי – קדשי קדשים דף נח עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" רטו
רש"י תוספות

קדשי קדשים ששחטו בראש המזבח מאורייתא חייב לכתולה בדרשין מחבת עליו
ושנתו הא דנקט ריעבד מדרבנן שלא חייב מחבת בדרשין ללול ולשלוט. ואע"ג
דקסבר ליה כולו מובח בפניא קאי אפילו הכי איצטרך לן לעיל קרא לחכשרי צפון לשלמים
ומדבאי לא נפקא דעל המזבח חזרת הכותב הוא כי יבדי ומכשר ובי יוסי ברבי יהודה מצויו

ולצפון לעולה אע"ג בנגדן בקרקע פסולות
דרדום הוא אלא דעל המזבח חזרת הכותב:
משוך מן הקרן כלפי צפון ארבע אמות. במלה
שמענתא משמע דגחלים דיום הכפורים עריך
ליקח בנגד הפתח ועריך לומר דרשינן לכתולה
אבל דיעבד כשר אפילו הואי גיסא ודואי גיסא
דבארבע פטרף טרף בקלפי (יזמא מנז' מו. ע"ש דה
אבל) האיצטרך מעל המזבח ואיצטרך מלפני ה'
ואית מחיבא חתיני עיובבא איצטרך קרא
למשעורו בדיעבד אין זה ברבים הענישים
בנגדוהו לכן לא בפנים ולא בחוץ ובין לרבי
יהודה ובין לרבי נתניהו ליכא עיובבא אבל
דאיצטרך משום דעריך פנים כפנים דמי כקטורת
שרפתה קודם שחיטתה ופני שלא עשה ולא כלום
והדוחקא תיב בה (ויקרא טו) דעריך פנים כפנים
דמי ואית הבא משמע דלא מקרי לפני ה' אלא
מכונן וכו' ובי ר' מנשיה כפי שתי הלחם (מנחות
דף צח) ואילו בסוף כל המנחות (באות מנחה) שם
(אס) אמרינן לפני ה' מנחתו ובי נתפס לול שכן
של מצורע ואשמו וכן גבי שחיטה כתיב לפני ה'
ושריא בכל מקום בעורה וי"ל דשחיטה ונתפס
לזג אשם כתיב לפני ה' למעט בחוץ דנתפסת
אשם קודם אבל גבי הלחם כתיב (ויקרא טו) מעל
המזבח ודתי הוי בהיכל אם כן לפני ה' למה לי
לאו משום דבעינן מעשרת חטאת ושריא
משמעות דכל המנחות חטאת מצה (ם) ה' (שם)
פרך עלה דהאמרת מעשרכ לפני ה' גבי תשעה
מנחת פסירין וברשי המקדש רבה (מנחות דף ט"ז)
ומשני דתי מילי מנחות דאיקרי חטאת חטאת
מטענה וקרי דרומית מנחות לא היה לה יסוד
אבל הבא לפני ה' קרינא ביה משמע דאי לא
ביעור יסוד היה מבשרא קרן דרומית מנחות
לחנשה ואע"ג דכתיב לפני ה' ונראה לי בדרך
דאי לא כתיב לפני ה' בהנחת מנחה חלה כתיב
בה אל פני המזבח הידיני דרום וגם איתקש
לחטאת העוף ליסוד אבתי אמצע לצד דרום
באמה של יסוד רחוק מקרן מערבי אלא קשה בלא
היקשא לחטאת בעינן ליסוד מערב כיון דכתיב
לפני ה' לנלות מערב כמו גבי חללי יום הכיפורים
וגם כתיב פני המזבח דמשמע דרום וכן איתא
לקמן בפירקין (דף ס"ג). ברי: רבי

החיצון צריך להיות מערכה לכה' נגד מערכת הרויטית. של מובח ומשוך לצד צפון לחדוקו מן הקרן ד' אמות ותעם מפרש לקמיה מאי שנא הקרן הז' ומשוכ המנחה ולצפון ד'
אמות: משוך מן הקרן בלי צפון ארבע אמות ג'ס. וכן מצונו בסדר המנחה במשנת תמיד: באופי השם סאין גחלים. לפי אומר ה' סאין גחלים ודו נתנינן שם עיבם כך שיעורו לחותת
כתוב בראש המזבח) שהוא חלק מחתה של סאה לר' יוסי דאמר בסדר יומא (דף מג.) בכל יום חתה כולת סאה ומערה בתוך ג' קבין: בשבת היו משרדין של לפי אומר ה' סאין. לפי
שצריך להקטיד הביובין של מזבח החיצון שעל מזבח הפנימי אין הקטר אלא של קטרת שרדית וערבית כדכתיב לא ועליו עליו קטרת ודו (שמות ל:) ומאי סיבא. מהו (ה) הסימן

רבי

קדשי קדשים כאליו נשחטו בצפון. כנפי יליף משמא: נפי אמר רבי יוחנן אומר היה בו.
גמרא גמיר לה רבי יוחנן: מאי כאליו. הא דאי בצפון נשחטו: אלא מעתה בו. קס"ד ררבי
וירא דרמתינן גמיר לה רבי יוחנן לראת דאומר היה רבי יוסי: מודה רבי יוסי ברבי יהודה.
אע"פ שביבוי למובח מצויו לצפון מודה הוא שאם שחטו דרום אמתו קומם מותרת

בקרקע פסולות ולקמיה ממש היך יכיל
לשחוט תחת המזבח א"ל. רב אסי אמר ר'
יוחנן בו כולמז אומר היה רבי יוסי קאמר ר'
יוחנן לעיל לאו ממתיני גמיר אלא גמיר לה
מרביות ומתנינן מרביות מרביות מפני
דינמא רבי יוסקא כולה בצפון ור' יוסי בר'
כולו לעולה וכולו לשלמים. כולו רבי יוסקא מילתא
עולה וקדושתה צפון עליו מנורת הכותב וכולו
ראי לשלמים שחשלים כשרין אף בצפון
מקוי בפירקין דלעיל (דף נ"ה.) דהדין לה מקום.
משקמנן קטן דרוחש שאת כשר לא אלא אצפן
ופעמים שהעולות מרובות וצר להם המקום
לדכשרי לזון הכותב ראש המזבח מאי בנגדן
בקרקע. אי הכי פירשי בנגדן ברצפה למזרח
המזבח ומכשרי דאם כן לא היה קשיא מילתא
לרב אסי לעיל מדבאי לראב למיעף לדלת היה
לרבי יוסי ברבי יהודה חצי המזבח עומד בצפון
דאפילו הוא צפון מצי פליה לרבי יוסי (ברבי
יהודה) ואפילו סמוך לכותל העורה צפוני פוסל
אם משוך ממנגד וזית המזבח צפונה למזרח או
למערב דייקתין על ירך דכדאמר בפ"ב (לעיל
כו.) אידויו צפון מקדש מובח צפוני עד כותל
עורה צפונת בנגד המזבח כולו אבל משוך
ממנגד המזבח אל החלק על כרחי דאי בנגדו
דלפניו היה דרוחש המזבח לאו אצפן אלא
תחתיו קאמר ומאי היא: א"י. אם שחטן על
כניסת הסוכה וחסידה היא לאו בנגדן הוא אלא
מזבח ממש ומכשר בה רבי יוסי בר' יהודה
בקרקעי מצויה המזבח בצפון: בינן.
ארקמלו: דרביה בציור. אם נמלך לקטר את
המזבח ויעשה חמצה של צפון פניו שחטן שם
פסולות ואע"ג דיהוה הוא פסיל ליה אלמא
סבידא ליה בדרום עריך הוא דאי אמאי
פסיל ליה אפשרי איתא ליה ר' יוחנן. דאמר
אומר היה רבי יוסי כוליה מזבח בצפון קאי ולא
הניגן לה שום רזון במשנתה בשעה שסירי: דק
ואשכח. במשנת תמיד. בירדו משם. מדרך
העצבים: עצי התנה יפין. בשל תננה הוא גרילין
ותעם אנדה הוא שבו היה תננה לאדם
הראשון ויעשה להם חרותים מערבה שניה של
קשרית. אצל מערכת גדולה היו מסודרין מערכה
קטנה ליסוד ממנה גחלים לחבטני על מזבח
הפנימי שלשה קבין כלל בקר וערב להקטר
עליהם קטרת ובמסכת יומא בפרק טרף בקלפי
(דף מ"ה) בסופיהו ילפינן מקרא ד' מזבח

החיצון צריך להיות מערכה לכה' נגד מערכת הרויטית. של מובח ומשוך לצד צפון לחדוקו מן הקרן ד' אמות ותעם מפרש לקמיה מאי שנא הקרן הז' ומשוכ המנחה ולצפון ד'
אמות: משוך מן הקרן בלי צפון ארבע אמות ג'ס. וכן מצונו בסדר המנחה במשנת תמיד: באופי השם סאין גחלים. לפי אומר ה' סאין גחלים ודו נתנינן שם עיבם כך שיעורו לחותת
כתוב בראש המזבח) שהוא חלק מחתה של סאה לר' יוסי דאמר בסדר יומא (דף מג.) בכל יום חתה כולת סאה ומערה בתוך ג' קבין: בשבת היו משרדין של לפי אומר ה' סאין. לפי
שצריך להקטיד הביובין של מזבח החיצון שעל מזבח הפנימי אין הקטר אלא של קטרת שרדית וערבית כדכתיב לא ועליו עליו קטרת ודו (שמות ל:) ומאי סיבא. מהו (ה) הסימן
שדוקבע להם למערכה שניה ולהקטרת הביובין קרן מערבית דרומית ומשוך ארבע אמות מן הקרן ולצפון:

רבי

זבחים. פרק שישי – קדשי קדשים דף נח עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" תוספות

1 רבי יוסי היא. וא"ת מי מצית מוקמת לה לטורח תמיד כריי' הא נתן במוסד תמיד (דף
 2 ג.) עירן לתוך של דוב ותפור ממנה קב גחלים וליברי יוסי היה מופרז יותר כדנתן
 3 פרק טוף בקלפי' (וימא דף מג) רבי יוסי אמר אבל יוסי היה חותה בשל סאה ומערה לשל
 4 שלשת קבין וז' גרו דואה לא כרבי יוסי רבי יהודה מצי למימר רבי
 5 בפ"ק דוימא דף טו) ואי סיד מרות רבי רבדי' (דף טו)
 6 היא כו'. **קדושת** היכל האולם ויהא חמא. ויסי
 7 מסופק בבב מקום לעיל ספ"ק (דף ה.) ובימא פ'
 8 טוף בקלפי' (דף מד) וברשי עירובין (דף ב.) **הא**
 9 מני' ר' יוסי הגלילי היא. והה מצוי למימר רבי
 10 אלעזר היא דאמר לקמן בפירוקין (דף סג) דקסבר
 11 כוליה מוזב בצפון קאי וא"ת דשמעע הבא דמאן
 12 דלית ליה כוליה מוזב בצפון קאי ליה כיוור בין
 13 אהל מועד ובין דמוזב ובתוספתא פרק קמא
 14 דכלים נבנסים בין האולם למוזב שלא חרין
 15 ידים ורזלים ודחמים אומרים אין נכנסין ושמא
 16 סבר לה כרבי אבחי דאמר נכנסין.
 17 פני

1 **רבי יוסי אומר, וה סיקון, כל הניטל בפנים לינתן**
 2 **בחזין, אינו ניתן אלא בכמוך שאין לפנים. וכל הניטל**
 3 **בחזין לינתן לפנים, אינו ניטל אלא בכמוך שאין**
 4 **לפנים. כל הניטל בפנים לינתן בחזין, מאי ניהו.**
 5 **אילמא שירים, בהדיא פתיב בהו' אל' יסוד מוזב**
 6 **העולה אשר פתח אהל מועד'. והו', כל הניטל**
 7 **בחזין לינתן בפנים' מאי ניהו. אילמא גחלים של יום**
 8 **היפויורים, בהדיא פתיב בהו' ילקח מלא המזחחה**
 9 **גחלי אש וגו'. אלא כל הניטל בפנים לינתן בחזין,**
 10 **שינו כויב' לבונה של לחם הפנים, דנמיירי משרשים.**

1 רבי יוסי היא התיא רבי יוסי אומר זה סיקון. בידך כל הניטל מנפנים לינתן בחזין ולמקמה
 2 מפרש מאי ניהו. אינו נתן אלא בפנים. אינו ניתן בחזין על המזבח הריצון
 3 אלא בסמוך לצד פנים שאין במזבח הריצון מקום הסמוך לפנים יותר ממנו. וכל הניטל
 4 מעל מזבח הריצון ליתן בפנים אינו ניטל אלא במקום שאוחז לפנים. כל הניטל בפנים אינו
 5 ניתן בחזין הריצון סמוך ממנו. כל הניטל בפנים אינו
 6 בחזין מאי ניהו אי נימא שירי הרב. והטאת
 7 הפנימיות ליל לרבי יוסי לשיריה בהו' כללא הא
 8 בהדיא פתיב בהו'. דניתנין ביסוד שכנגד הפתח
 9 בדכתיב שפך אל יסוד העולה פתח שפת
 10 ותו כל הניטל בחזין לינתן בפנים מאי ניהו
 11 אי נימא גחלים של יום היפויורים. שמכניסין
 12 במזחחה לפני לפנים להקטיר בהו' כלן חפני
 13 קטרת וספך דקה רפא' הם ניטלין ממוזב הפתח
 14 בדכתיב מעל המזבח מלפני ה' מצד הערבע
 15 ודרשנין כימא דף (דף דת) איהו מוזב שמקטעו
 16 לפני ה' ואין כולו בחזין זה חזו מוזב הריצון
 17 ויהיב לו בה רבי יוסי כללא וסימא דאן ניטל
 18 אלא ממקום שאין סמוך הימנו ולפנים. בהדיא
 19 פתיב בהו'. מלפני ה' הדיינו לצד פנים. אלא כל
 20 הניטל בפנים לינתן בחזין שני כויב' לבונה.
 21 הניטלין בשבת מן השלחן לינתן על מזבח
 22 הריצון ואשמעינן ר' יוסי שניתנין כנגד הפתח
 23 דגברי משרשים הפנימיים. הניטל בחזין לינתן
 24 בפנים גחלים רובם יכל. הניטלין ממעריכה שניה
 25 של קשרת לינתן על מזבח הפנימי ואשמעינן
 26 רבי יוסי דניטלין מכנגד הפתח דמזבח מגחלים
 27 של יודיב שקבע לתן כנגד הפתח לשתילין
 28 והיינו סימא דהנא נתא מסכת תמיד למערכה
 29 שניה שהיא לטילת גחלים ולהקטרת כויבין
 30 שתהא בקרן דרומית מערבת ומטובה לזבח
 31 ארבע אמות ושתיים מכותה כנגד הפתח ומינה
 32 פשטינן דלר' יוסי כוליה מוזב בצפון קאי. ונאי
 33 קסבר. שקבע למשיכת המערכת מן חקרן ד'
 34 אמות. אי קסבר אילמא מוזב בירוש עודה קאי.
 35 ומשיכת ד' אמות לקרבה כנגד הפתח הוא בא:
 36 כ"ז אמות בעי' למית'. ולמשוך מקרן מערבת
 37 דרומית ולצפון חרין לאותן כ"ז אמות סידור

11 **הניטל בחזין לינתן בפנים, גחלים דכל יומא ויומא. דנמיירי מנחלים של יום היפויורים. ומאי**
 12 **קסבר, אי קסבר פוליה מוזב בדרום קאי, עשרים ושבע בעי' למית'. ואי נמי קסבר, קדושת**
 13 **היכל ואולם, הדיא היא, עשרים ותרתי בעי' מית'. ואי קסבר, חציו בצפון וחציו בדרום,**
 14 **חד סרי בעי' למית'. (ואלא) [ואי נמי] קסבר, קדושת היכל ואולם, הדיא מילתא היא, שית**
 15 **בעי' למית'. אלא לאו, משום דקסבר, פוליה מוזב בצפון קאי, והני ארבע אמות, אפה**
 16 **יסוד, ואפה סוכב, ואפה מקום קרנות, ואפה מקום רגלי הפתנים, דכי מסגו לקמהו מפי,**
 17 **חו' ליפא פתח. אמר רב אריא בר אהבה, הא מני, רבי יהודה היא. דתניא, רבי יהודה**
 18 **אומר, מוזב ממוצע ועמוד באמצע העורה, ושלשים ושתים אמות היו לו. עשר אמות**
 19 **כנגד פתחו של היכל, אחת עשרה אמה מיכן, ואחת עשרה אמה מיכן. נמצא מוזב מכיון**
 20 **כנגד היכל. איהו סוף רבי יהודה, חד סרי בעי' למית'. ואי קסבר, קדושת היכל ואולם,**
 21 **הדיא מילתא היא, שית בעי' למית'. אי מוסרת, הני ארבע אמות, בהדי אפה יסוד ואפה**
 22 **סוכב. ארבע אמות, בר מאפה מוזב וקסבר סוכב. ונקמה קרבי יוסי, ובממוצע, משום**
 23 **דרבי יהודה שמענא ליה ממוצע בהדיא. ורב שריבא אמר, הא מני, רבי יוסי הגלילי היא.**
 24 **דתניא, רבי יוסי הגלילי אומר, מתוך שנאמר ונתת את הפיזור בין אהל מועד' וגומר] ואת**
 25 **מוזב**

1 המעריכה שרדי' הפתח באמצע העורה היה ועשרה אמות רוחבו וחמש בצפון וה' בדרום וכיון שהמזבח בדרום נמצא שאין ממנו לפני הפתח אלא ה' אמות פפיתו שלו שכלה
 2 כנגד אמצע הפתח נשארו לו מליב' (אמות) שלו כ"ז אמת כולן אהה צריך למשוך המעריכה מכנגד קרן יסוד המזבח הדרומי ולצפון קודם שהגיע לפתח וא"ל קסבר קדושת היכל
 3 ואולם היא היא. ומשתגיב כנגד פתח האולם קרנין לפני ה' אמות האולם ערוף לכל רוח על פתח ההיכל ה' אמות לכל צד שהיה רחבו כ' אמות כדנתן במסכת מרות (דף
 4 לו.) כ"ב בעי' מית'. ואי נמי קסבר חציו של מוזב בצפון וחציו בדרום. ובהא למוטבה עד כנגד ההיכל. חי סרי בעי' מית'. שרדי' ט"ז אמותיו בדרום נמצאו כ"ז י"א (אמות)
 5 מוזית דרומית של פתח ולדרום. ואי נמי קדושת היכל ואולם היא היא שית מיהא בעי' למית'. אלא על כרחך לא משכחת לה שתהא משיכת ד' אמות הללו לקרב כנגד
 6 הפתח אלא נתן לך מדה בשיער שלא מתעבה יותר ממאן שכל מה שאתה יכול לקרבה אצל קרן דרומית הוי מקומה ובכך אתה מכותה כנגד הפתח ד' אמות הללו ע"כ
 7 דהא מושבה לצפון לפי שאין לו מקום לטורע עליהן וקסבר כוליה בצפון קאי ואין ממנו לפני הפתח אלא חמשה דרומית ומזן אמה יסוד אמה סוכב אמה מקום חקרן ואמה
 8 הלולן לכותים והמסדרין את המעריכה כנגד פתח האולם קרנין לפני ה' אמות האולם ערוף לכל רוח על פתח ההיכל ה' אמות לכל צד שהיה רחבו כ' אמות כדנתן במסכת מרות (דף
 9 טו) וחי הניגד פתחו של היכל וי"א אמות מוזית היכל ולצפון ובגזן קרדום נמצא מכון כנגד רוח הללו של היכל ועיב' תחילי שהיכלי הללו כ' אמות ועיב' של תולא ה' אמות
 10 חדיב חבו' בן מנסכת מרות (דף לו.) סוף פיר. כדאקשנין לעיל: בר מאפה יסוד ואמה סוכב. ומלמעלה בראש המזבח קושבי' לוח הפתח שרדי' נמשך ר' אומר ולא
 11 החומר ד' אמות אלו אלא לקרין לפתח דרביע מוזבי לאו כנגד הפתח הוא: ונקמה בר' יוסי באמצע. למה לך למשקלה מרבי יוסי דשמעת ליה דאמר אין ניתנין אלא בסמוך
 12 שאין לפנים מבדי להסתר דוקאי דרבי יוסי קאי אהת' דבעי' למידק מניה לרבי יוסי דכוליה מוזב בצפון קאי אימא הכי לעולם קסבר חציו בדרום וחציו בצפון ונמי סכרת בהדי
 13 אמה יסוד כו'. ומשני לרבי יהודה שמענין לה פמוצע בהדיא. ואי משום דאירי רבי יוסי בניטלין בפנים וניתנין בחזין וניטלין בחזין וניתנין בפנים הא כולי' עלמא אית לה: ורב
 14 שריבא אמר. ר' אמות דקנין בהדי אמה יסוד ואמה סוכב קאמר רוח מניה בקראמרת דמוזב בצפון קאי ומיזו לרבי יוחנן אל תסייעה מניה לנימא רבי יוסי בן חלפתא היא
 15 משום דשמענין ליה דאירי בניטלין וניתנין דההוא לכולי' עלמא אית להו את דתמיד כרבי יוסי הגלילי מוקמינן דשמענין ליה דאמר מוזב בצפון קאי אבל לרבי יוסי סתמא
 16 דהיא רבי יוסי בן חלפתא ולא שמעת ליה דאמר לא נוקמה דלמא כרבי יהודה ס"ל: מתוך שנאמר. כיוור בין אהל מועד' ובין המזבח וכדכא אחד אומר מוזב העולה שם
 17 פתח אהל מועד ואין כיוור מפסיק בתים למדה משני המקראות הללו שצריך ליתנו כל מה שיכול לקרבו באויר שבין מוזב לאהל מועד וכלכו שילא את מפסיק בין מוזב
 18 ולפתח:

זבחים. פרק שישי – קדשי קדשים דף נט עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)"
ר"ט
 תוספות

פנוי מכלים. אע"פ שמנבח שעשה משה (אינו פנוי) וכליו היה כדאמר רבין כלי מכלי ואין דנין כלי מנזני משאר כלים קאמר דרפנהא אמרבה קאי ואע"פ שדיה בפנן נסנין וקלנסות ושלחנות מסתמוה הא דאמרה תורה פנוי מכלום משום שחיטה הוא הני צורך שחיטה נינהו.

שיהא ציפור פנוי מכלים. אפילו מן המנבח צורים לודקס במנחי' דמדוח (דף לג) כולה הבקשה דרבי אליעזר' בן יעקב ס"ל זבא כוליה מנבח בדרום קאי ובפי' דימא (דף טו.) מוקמינן מנחי' דמדוח כ"ר"א בן יעקב: **וכי** עליו אתה זבת. אע"ג דלעיל דרשינן עליו מנש זבא דיק משום דזבחת עליו משמע שמיטה לזבח עליו לכן (דף ס.) גבי ובאלה מצות אלע המנבח משמע שמיטה אלא כ"ר דרשינן שלם ולא שמיטה חסר:

עד שלא נבנה המנבח. דחיינו מעיקרא קו לאאל עד שלא נפנם ונפנם ומשני אל תורעני מתרצת לה. והימא דאיכ' משמע דפריכא קמיימא דחיינו מעיקרא וזו ואפילו לר' יוחנן אמאי' הוא ר' יוחנן סבר גבי בהמה של ב' שוחפין (דקדושין דף ק) דחיי מעיקרא וזו דחיי ועד תקשי ליה ממנחי' דהוה שדיה נמנא (פסחים דף צג) דתפרישי' נבנה לפסחו דקאמר דחיי מעיקרא הזו דחיי ויש לקח דההיא אין בידו חלקי מיקרא דחיי דתפרישי' פ"ק (לעיל דף יב) אבל אבא בידו לחקן המנבח ולכן משמע ליה זבא דביע לא הזו דחיי מיד דהוה אמחוטר זמן גופו ובעלמ' כגון זילדת זב ומורעו דתפרישי' קרבנן קודם זמנן דני' תפרישי' קרבנו להקריב לכשיבנה בתריק דחיי כמחוטר זמן ולא תשיב נדחא וכן מביח לקמן פ"ב (דף קד.) דדובת שחקיינן בגלגל לגבי שלה הזו מוסר זמן וקריב בשילה דלא אמרינן דחייין וכן וקשי' לי דבפי' (לעיל דף יב) ר' זכאי לבן בתירא פסח היכי משכחת לה אי אפרישי' בצפרא דחיי פסח היכי הוא שאני ראי אפרישי' לבן בתירא הואיל ומקצתו הוא ראוי לפסח כחצות מה בכך כיון דבידו להשתדלו עד חצות למח לא יחז שער כמו מקדיש אותו לאחד שחזיתו בני שראוי למחור ומקדיש בגלגל שחזיתו ששכורו בשילה. ב"ר. ואת' אבתי כיון דחיי ממחוטר זמן כי ליבא מנבח דפרין דחיינו מעיקרא וכן אמאי' אמר ר' יוחנן בפ' השוחט והגמלה (לקמן דף ק) דהגמלה בונן הוא בחוץ חייב דקודשה ראשונה קידשה לעתיד בתיא דא אתו ראוי לפסח ולא זמנו פריק בתיא (לקמן דף קיב) אלא ואת' בני ממחוטר זמן בחוץ אינו אפילו בלא תעשה לרבנן ואם כן לרבי יוחנן אמאי מחייב משום שחזיתו ערו וזו דא עדיפא מינה אמרינן כיזמא פריק שער' (דף סג.) דשלמי' שחזיתו קודם תפירת' ולתות דהיכל

מאי רבי יהודה. דתנאי, ב'יום' ההוא קידש המלך תוך החצו' וגו' כי מנבח (שעשה משה) והחזיטת אשר לפני ה' / קמן מהיכל, דברים ככתבן, דברי רבי יהודה. אמר לו רבי יוסי, והלא

ולפתח היכן היה תוך משוך קימנא. המנבח ולדרום נמצא שאינו כנגד המנבח כלל אלא בבין אהל מנבח. וה' ת"כ ובגמ' מרות ומדמרי' ליה רבי יוסי הגלילי למשכו מנגד המנבח ולדרום הוא אינו צריך לדחיקו אלא מבין המנבח ולפתח משוט מינה ודבילה מנבח בצפון קאי ולפיכך על כרחו הוא מושכו מנגד המנבח כולו שאם נטנו כלל כנגד המנבח אי' שלא יפסק

בינו ולפתח כדמפרש ואזיל: דמאי קסבר. שלא קיים את המקרא שכתב בין אהל מועד ובין המנבח הוא מושכו קימנא: אי בוליה בדרום. הרבה בין המנבח ש בדרום כנגד היכל שלא כנגד הפתח והיה לו לתתו שם: לוקימה מבוהל היכל ולדרום. כלומר משמתחיל כותל פתח המנבח ליסתם לדרום דהיינו בין פתח האהל ולמנבח וכנגד היכל שפתח האהל: עודף של היכל ה' אמות לדרום: ואי' כבר קידשת אולם והיכל הוא היא. ופתח אולם כפתח היכל הוצרך למשוכו אף כנגד פתחו של אולם נוקימה מסתימת כותל אולם ולדרום. הדל אבתי' בבין האולם ולמנבח זכיון וכוותל אולם ככותל היכל קרי ביה אין כותל מועד ולמנבח ומקיימו קראי פתח: ואי' נמי קסבר חצי בצפון כו'. יש לו מ"ו אמה בדרום צא מן ה' אמות של פתח עדיין ש' ל' מוקס י"א אמה לתתו שש מכותל מנבח היכל דרום: ואי' קסבר קידשת אולם והיכל הוא היא. והוצרך למשוכו אף מנגד פתח אולם נוקימה מסתימת פתח אולם ולדרום בבין האולם ולמנבח דעייני' של שם מכותל ר' אמות: אלא לאי' מושכו קסבר בוליה מנבח בצפון. קאי ודרומו של מנבח כולה שפתח אמת וזה תחתו כנגד המנבח כלל נמצא מסתימת בין מנבח לתתו ונוקימה בין המנבח והיכל בצפון. בסתימת כותל והיכל במנחה צפנית ולצפון. קסבר קידשת היכל ב'י. ואינו רשאי להפסיק בין פתח אולם ולמנבח ובי מוקמת ליה מכותל היכל לנבי המנבח כי אולם ולמנבח: שיהא פנוי מכלים. גרס הבא וכויו' כלי הוא: צפנית. מדרוה ליה למיכתב על ירך המנבח צפון רבותי: צפנה לדרשא אתא: מאן תנא דפליגי ב'י. ואמר בוליה בדרום אתא: ברי' א' גרסין פנוי מכלום: ששיטתו שם. וערה: כשהוא שלם. והאי עליו בנינו ובשבלו קאמר: אחי' זה ואחי' זה. בין ששיטתו בשעת פתימתו בין ששיטתו אחר תיקונו פסולין כל הקדשים שהיו קדשים באותה שעה לפי שבארו גורחו וקסבר בעלי חיים נזרחו כשחוטק: עדי שלא נבנת משמע קודם שלא נבארו בני העולה: דחיינו מעיקרא דה' שבשוקדשו לא נראו ששט מינה דחיי מעיקרא דחיי דחיי ותקשה למנא דאמר לא חיי דחיי: תריש. ששט בנינו מבדל: דהו' אוקין לחו. עד שלא נבנה בית שני ופשיטא דהפולקין דבני ממון קוני' ליה בכבודו (דף נא.) חוקו והדחילה והמונחה: מנבח שנקר. במנבח פנימי קמיידי וקא' סלקא דעתך הוא החין לחצונו קשיא דרב אדרב דאמר לעיל כל הקדשים ששיטתו שם פסולין: מורה רבי יהודה ברישם. ובעינן מנבח: דברים ככתבן; שקדש את הרצפה כולה לשם מנבח להקטיר עליה לפי שהיה המנבח קטן מהיכל עולות ושלמים שהקריבו ולחכת המנבח ואמרנו לקמן לרבי יהודה רבי שמעון קרא כי מנבח אבנים אשר חרת מנבח תרושתו קטן היה: אמר לו רבי יוסי' והלא כבר נאמר: במנבח שעשה משה במדבר שהיה בנט ובגבעה:

זבחום. פרק שישי – קדשי קדשים דף נט עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינדלץ)" תוספות

הדיכל פטור ראינו ואת לפתח אהל מועד דמחוסרי מעשה וכשי' וה עוד אמרין בפ"ק דמס' ע"ז (דף יג) דאם הקדשי והחריש חתערין מן הזה בחמה תעקר הדינו נעול דלת בפניה והיא מתח מאליה כדאייתא התי' ופרין וינחשטינהו מישהו ופי' בקנטרס משום שחטי' חוץ אל מחייב דמיירי בקדשי ברק הבית דאין ראיין חייבין משום שחטי' חוץ בדמכות לקמן (דף קנ"ג) ובפרקי שני שיערי' (תנא דף סג) וקטרה דאי בקדשי

אלף עולות יעלה שלמה וגו' וכשתאנו מניע לחשבון עולות ולפנין אומר. שהיה מובח אבנים של שלמה ערף עליו זה של שלמה גדול משל משה לפי פירו' העולות שהרי מנבח של משה כתוב בה' ה' אמות אורך וה' אמות רוחב צא מהם מקום הקרנות אמה לכל צד המקום הלוך רגלי המוקם אמה לפיכך מן הקרנות מנבח המערכת נמצא ב' מקומם המערכת אמה על אמה לכל אמה

1 אלה כבר נאמר יאלף עולות יעלה שלמה על המזבח
2 והוא, ואלו ב' ב' עולמים הוא אומר ויזבח שלמה
3 את זבח השלמים אשר זבח לה' בקר עשרים ושלש
4 אלה, וכשתאנו מניע לחשבון עולות, ולפנין אמות,
5 זה גדול מזה. אלא, מהו 'קמן מקהיל', פאךם האומר
6 להביר' פלוגי נים הוא, ופסול לעבודה, רבי יהודה,
7 שפיר קאמר רבי יוסי. רבי יהודה לטעמיה, דאמר,
8 מנבח עשישה אמות, גדול היה. דתניא, 'מש אמות
9 אורך ומש אמות רוחב', דברים ככתבך, דברי רבי
10 יוסי. רבי יהודה אומר, נאמר כאן 'רבעו', ונאמר להלן
11 'רבעו'. מה להלן, מאמצעותיה היה מודד. אף כאן,
12 מאמצעותיה היה מודד. והתם מנלך, דכתיב 'והאריאל
13 שמים עשרה אמה) [אך בשמים עשרה רחב רבעו
14 אל ארבעת רבעו], ותניא, שמים עשרה אך בשמים
15 עשרה רחב) לכל רוח. או אינו אלא שמים עשרה
16 על שמים עשרה. כשהוא אומר 'אל ארבעת רבעו',
17 מלמד שמאמצע הוא מודד. רבי יוסי, פי גמר הורה
18 שנה, בגובהה הוא דגמיר. דתניא, 'שש אמות
19 קומתו', דברים ככתבך, דברי רבי יהודה. רבי יוסי
20 אומר, נאמר כאן 'רבעו', ונאמר להלן 'רבעו'. מה
21 להלן, גובהו פי שלשם בארבע', אף כאן, פי שלשם
22 בארבעו. אבר ליה רבי יהודה, (והלא כבר נאמר 'את
23 החצר מאה אמה וקומה חמש אמות' וגו'), אפשר
24 בהן עומד על גבי המזבח ועבודה גדו, וכל העם
25 רואין אותו מכוהין. אבר לו רבי יוסי, והלא כבר
26 נאמר 'את קלעי החצר ואת מסך שער החצר אשר
27 על המשכן ועל המזבח'. מה מושבן עשר אמות,
28 אף מנבחן עשר אמות. ואומר, 'קלעים חמש עשרה
29 אמה

1 בדק הבית מאי פריך וישייה גטסרא ומשני
2 מנפי שרעה כבטיל מום קדשים וליכא למימר
3 דיש איסור מיל מום אף בחמהה תמימה לבד
4 ברק הבית כדאמר המנפסי' המנפסי' למנפסי' לבדק הדי
5 און יוצאין מדי מנבח לעולם הדינו מדרבנן
6 משום קטס כדמוהא פרק הענינות והנסכים מנחת
7 קדו' קאמר משום דלא שכידו תמימי' מנחת
8 שיהא למנבח לכך נראה דמיירי בקדשי מנבח
9 ולא מחייבי משום שחטי' חוץ משום דאינו ראו
10 לפתח אהל מועד דא משום דהוי רחוי' או מדרס
11 דמנחה ומן הרוח קטר דהויא דמס' ע"ז כ"ט
12 דהורי' הבנות דהא סתם מנתיקין לקמן (דף ק"ב)
13 וירושלמי אף אחריה הורי' בפ"ק דמגילה ר"ן
14 פ"ק מניה ל"י יוחנן דאמר משמתי שמקריבין
15 בבית חצונו ונראה לחצר ד"י יוחנן דמביח לקמן
16 מעלה בחוץ מיירי בתולאת קטרת ולא מחוסר
17 מעשה כדאמר שמעתי'ן מנבח שנקר' מקטירין
18 קטרת כדאמר א"י בתולאת מנחה שמקטרה בכלי
19 שרת כפיסי' אע"פ שאין בית דואכוסין דוקא בני
20 מנבח כדכתיב ונחת עליו ונחא השתא הא דנקט
21 יוחנן מעלה בזמן הזה ולא נקט שוחט דמי
22 והו' און לחצר ד"י יוחנן כרבי יהודה רבין
23 להקטר ברצפת העדה ולא מיסתבר דלישר
24 רבי יוחנה שחיה שמונח פום אלא שעה
25 שמונח כתיב שעה פי לחצר ולקמן ר' יוחנן
26 מיירי שבעה המנבח במקומו העלה לחצר כיון
27 דקדשי לעתיד לבא והויא דפי' ע"ז (דף י"ג)
28 פי' להקטור בקדשי ברק הבית אמאי נעול דלת
29 בפניה לרובא ונחשיתיה וא נשייה גטסרא אלא
30 פי' רבינו הקדוש דמרבנן אסור להטיל בהם
31 מום גזירה אטו קדשי מנבח כדאמר בראשית הו'
32 (תלפין דף קל"ה). דקדשי ברק הבית אסורין בגיה
33 תנברה וזריח אטו קדשי מנבח וא"כ פי' לישב פי'
34 רשי' דפרין בקדשי ברק הבית ונחשיתיה משחט
35 וישייה גטסרא ומשני נראה כבטיל מום דאסור
36 גזרה אטו קדשי מנבח וא"כ מאי טעמא פטירין
37 שלמים ששחטן קודם פתיחת דלתות הדיכל בחוץ
38 (לעיל דף נ"ה) והלא כפיני פי' האי גזירה אם עלו לא ירד לפי מה שפי' הקוטרס לקמן
39 קודם שיעמידו לוח את המשכן לאחר שפרקו לוח את המשכן ושלמים דוקא בני פתחת
40 דלתות הדיכל ואלו שאר קדשים וכוון שאר קדשים אי"כ שלמים נמי אלו עלו
41 לא ירדו חוץ בחוץ מנח הלן הירוצא ושעשח חוץ למנח חוץ למקומו דחייב עליון
42 בחוץ ודאייתא ומתקבל פייסי' ויל' הדתם מיירי בתולאת דכיון שחשיתיה נעשית כפיני
43 כולתהא חזירי בתולאת כיון דמתקבל לפינ' אכל ביה דאין השחיתיה כולתהא לא
44 ואפילו אם תימצי לומר דפטח והחטאת ששחטן שלא לשמן בחוץ חייב התבונה ראייה
45 לפינ' בתולתה אכל אלו קדשים אין אריחין לפינ' כולתהא. ונ"ל אוקיען לוגי. וגבי
46 מומין כן כבדורות (דף נ"א). הוקן והא דאמר (באלה הדברים רבה) חיים כלכם היום
47 קל וחומר מפרים שהתנברו הנשיאים לפינ' אכל ביה דאין חזירי' בגזיר' שחיו על שלמה שהקריבן
48 לבנה הוראת שעה הייתה. והלא כבר נאמר אלף עולות יעלה שלמה. וא"כ מנא
49 ליה דאמבחה הנחשת קדשי הא' ב' בחזות הו' כדאמר לקמן (דף ס"א) על טוב טעל
50 בענין גזר' וזהו ויל' דסמך קראי (ד"ר א') דכתיב בחיאי על מנבח חתשת עשישה בעלאל: מה
51 ל: 'ואומר' קלעים ט"ו אמה אל הבתק. פי' בקנטרס וקסיד בגובה קאמר והה לכל החצר וקשה לר"ת חייב מצי למימר דאגובה קאי חזא מנבח קרא כדאי' דברבחה מיירי
52 דקדשי' מעיקרא החצר לפאת ים תמשי' אמה ואחר כך מפרש חמש אמה קלעים לכתף שאעל השער ולכתף השנייה חמש עשרה קלעים ואחר כך לשער החצר מסך
53 עשירי

1 ר"א וב' אמות נמצא של משה אתר מ"א כשל שלמה מנגיע לחשבון י"א
2 אלפים עולות ותו לא ובתוכהו כתיב כ"ב אלף רואן כ"ב אלף ו' והאריאל. מקום
3 מערכה של מנבח שמים עשרה. אלא ארבעת רבעיו מלמד שמאמצעותיה מודד. ורבי
4 יוסי. דאמר דברים ככתבך: כ' נשר ג"ש. דרבעו רבעו בגובהה הוא רבנן ולא מרביע
5 ודיקוקאל אלא מרביע דתיבי במנבח הפנימי דתינו' אמת קומתו כ' (שם כז)
6 ובמנבח הנחשת כתיב: אמת חלפן רבעו. גובהו ו' אמה ארכו אמה רוחב רבעו
7 ואמתים קומתו (שם ל'): אף כאן נכחו פי' שנים בארבע. ר"י אמות ובסיפא מפרש
8 ר' יוסי מאי ו': קומתו: והלא כבר נאמר 'קומתו' ה' אמות. דאן מנבח דהק קלעים
9 של חצר אלא ה' אמות: אפשר כן. שיהא כהן בראש המזבח ועבודה בידו כ"ב מה
10 משכן. כ"ב קלעים לחצר כסביוו מוקף גובהו ו' אמות דהא ה"ו מנבח דתיבי
11 (שם כו') אמות אורך הקדשי: אף מנבח. צריך דהק לכדי ה' אמות: ואומר קלעים מ"ז
12 אמה

1 ר"א וב' אמות נמצא של משה אתר מ"א כשל שלמה מנגיע לחשבון י"א
2 אלפים עולות ותו לא ובתוכהו כתיב כ"ב אלף רואן כ"ב אלף ו' והאריאל. מקום
3 מערכה של מנבח שמים עשרה. אלא ארבעת רבעיו מלמד שמאמצעותיה מודד. ורבי
4 יוסי. דאמר דברים ככתבך: כ' נשר ג"ש. דרבעו רבעו בגובהה הוא רבנן ולא מרביע
5 ודיקוקאל אלא מרביע דתיבי במנבח הפנימי דתינו' אמת קומתו כ' (שם כז)
6 ובמנבח הנחשת כתיב: אמת חלפן רבעו. גובהו ו' אמה ארכו אמה רוחב רבעו
7 ואמתים קומתו (שם ל'): אף כאן נכחו פי' שנים בארבע. ר"י אמות ובסיפא מפרש
8 ר' יוסי מאי ו': קומתו: והלא כבר נאמר 'קומתו' ה' אמות. דאן מנבח דהק קלעים
9 של חצר אלא ה' אמות: אפשר כן. שיהא כהן בראש המזבח ועבודה בידו כ"ב מה
10 משכן. כ"ב קלעים לחצר כסביוו מוקף גובהו ו' אמות דהא ה"ו מנבח דתיבי
11 (שם כו') אמות אורך הקדשי: אף מנבח. צריך דהק לכדי ה' אמות: ואומר קלעים מ"ז
12 אמה

זבוחים. פרק שישי – קרשי קרשים דף ס עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)"
 רש"י תוספות

עשרים אמה ובשמתהא קמייתהו עירובין (דף ב) עשרה טפי רבין כרנן בין לר' יהודה
 לילפופתח שער החצר ופי' שם בקונטרס שני שלוחות ופי' בלשון שני הפרץ שחשב פתח
 ברחב עשרים ומשני פתח שער החצר איקרי פתח סתמא לא איקרי ואיבעית אימא כי כתיב
 ומש עשרה גבובה כתיב הבית וקומה ה' אמות והוא משפת מוצב ולמעלה ופי' שם
 בקונטרס הדיני כר' יוסי דשפתין וכו' והיא חמה

והוא אלא הבתיה, אצל השער וקסד גבובהא קאמר והיה לכח החצר משפת
 מוצב ולמעלה. למעלה מן המוצב היה גובה ה' אמות: משפת סוכב ולמעלה.
 עד מקום הקרנות ולמטה הימנו ו' אמות וגובה הקרן אמה: ור' יהודה, אומר
 דברים ככתבן כי גמיר ג'ש' הרבוע רבוע, כרחבה דגמיר למימר דסאמאעמיתו
 מודד ומנזבח וקובאל וברלעל: ולרבי יהודה.
 נהו נמי דדברים ככתבן הא קא מיתיתו בהן
 דהא גבוהה שלש וקלעים אין אלא חמש
 והוא עצמו ה' אמות נמצא ראשו למעלה וזו
 הקלעים: בשלמא לרבי יהודה חלעו דרבי
 קרש. המלך את ורחן החצר וכו' שהוצרכה
 כל הרצפה לקמה לשם מוצב וקדושתה
 בשני מנחה ובשני כרדמרי בשבעות (דף
 יד.) מאי קרש. את ורחן החצר: ושני קרש
 לשם עזרה להעמיד בו מוצב אבנים בשלמא
 לר' יוסי. דאמר של שלמה גדול ושל משה
 קטן. היינו דרביים קטן. אמנזבח הנחשת והיה
 קאמר העמיד מוצב אבנים כי מוצב הנחשת
 קרש אלא לרבי יהודה. דאמר כולה רצפה
 קרש רמזב שלמה לא יכול להכיל העולה
 מאי קטן: דכתיב אמוזב הנחשת הא העולה
 נעפה קטן היה. הכי קאמר כו'. ומשום דקאי
 במקום מוצב הנחשת והחלפו הוא קרי ליה
 מוצב הנחשת ודבריו היום (ב ד) קרי ליה
 הכי בהדיא ועש (ומלך) מוצב נחשת כ'
 אמה ארכו וכו' אמה רחבו ואמקום המערכה
 קאי: כמאי קמיפלגי. ר' יוסי דגמיר רבוע
 רבוע דכתיב אמוזב ורבי יהודה דגמיר לה
 משל חוקאל: כלי מבלי: מוצב נחשת הוהב
 כלים כו' מורה ר' יהודה ברביהם. דאע"ג
 דאמר רבי יהודה כל העזרה מקדשת וכו'
 מילי להקדיש חלבים אבל דחיקת דמים לא:
 מרס התקייבת. של פסחים מעל הרצפה
 בנינו. בשבילה: וכי אצל המוצב אבילות.
 והלא כל העזרה כשהיה להך רכתיב מנחת
 מצות האכל במקום קרש (ויקרא ו') קרש
 קרשים. כ"ש קרש קרשים יליפי מיהו: משום
 אַמְרָא אַבְיָא אַתְיָא מִדְרָשָׁא דְרַבִּי יוֹסִי. דְהִנְיָא, רַבִּי יוֹסִי אֹמְרָא, שְׁלִשָׁה דְבָרִים מִשּׁוּם
 שְׁלִשָׁה

אָמְרָא אֵל הַבְּתָרָה, וּמָה תִּלְמָד לזִמְר 'הַמִּשְׁ אֲמוֹת/
מִשְׁפַּת מוֹצֵב וּלְמַעְלָה. וּמָה תִּלְמָד לזִמְר 'הַשֵּׁשׁ
אֲמוֹת קוֹמָתוֹ, מִשְׁפַּת סוֹכֵב וּלְמַעְלָה. וְרַבִּי יְהוּדָה, כִּי
גָּמִיר מוֹדֵר שָׁוָה, בְּרַחֲבָה הוּא דְגָמִיר. וְלִרְבִּי יְהוּדָה,
הָא קָא מִיתְחִיזוּ פְהוּן. נְהוּ דְכֶהֱן מִיתְחִיזוּ, עֲבֻדָּה דְבִבְדוּ
לָא מִיתְחִיזוּ. בְּשִׁלְמָא לְרַבִּי יְהוּדָה, הֵינּוּ דְכָתִיב
'קִרְשׁ' אֵלָּא לְרַבִּי יוֹסִי, מֵאֵי קִרְשׁ. לְהַעֲמִיד פֶּה
לְרַבִּי יְהוּדָה, מֵאֵי 'קְטוֹן'. הֲכִי קְאָמְרָא, מוֹצֵב אֲבָנִים
שָׁעֵשָׂה שְׁלֹמֹה תַּחַת מוֹצֵב הַנְּחֹשֶׁת, קֶטָן הָיָה. מֵאֵי
פְּלוּיָא, מִרְ סַבְרָא, דְּנִין חִיזִין מַחֲזִיזִין, וְאִין דְּנִין חִיזִין מְפִינִים.
וְמִרְ סַבְרָא, דְּנִין פְּלִי מְפִלִי, וְאִין דְּנִין פְּלִי מְבַנְּזִין. אִמְרָ
רַבָּא, מוֹדֵה רַבִּי יְהוּדָה בְּדָמִים. דְּהִנְיָא, רַבִּי יְהוּדָה
אֹמְרָא, פּוֹס אַחֲד הָיָה מִלְּאָל מִרְס הַתַּעֲרָוּבוֹת, וְשׁוֹפְכֵהוּ
עַל גְּבִי מוֹצֵב, שָׂאֵם יִשְׁפָּךְ דְּמֵי שֵׁל אַחַת מִקֶּה, וְנִמְצָא
וְהַ מְכִשְׁרֵיהּ. וְאִי סִלְקָא דְעַתָּה, סַבְרָא רַבִּי יְהוּדָה, פּוֹלְקָה
עוֹדָה מִיִּשְׁרָאֵל, הָא אִיתְעִבְדָּא לִיה מְצוּוֹתֶיהּ. וְלְקָמָא,
מִשּׁוּם דְקָסְבְּרָא, שְׁפִיכָה מִכַּח הָאֲדָם גְּעִינֵן. אִם פְּהוּ,
נִשְׁקַלְהִי וְנִשְׁפָּךְ לִיה אֲדוּכְתִיבִיהּ. וְלִמְאָר, מִשּׁוּם דְּבִנְיָן
מְצוּהָ מִן הַמּוֹצֵחַר. אִמְרָ רַבִּי אֶלְעָזָר, מוֹצֵב שְׁלֹפְכָם,
אִין אֹבְדֵילָא שְׁוִירָא מִנְחָה, שְׁנָאִמְרָ וְאִבְלָהִי מְצוּת
אֲצִיל הַמּוֹצֵחַ. וְכִי אֲצִיל הַמּוֹצֵב אֲבָלָה, אֵלָּא בּוֹמֵן
שְׁוִירָא שְׁלָם, וְלֹא בּוֹמֵן שְׁוִירָא חָסֵר. אֲשַׁקְּוּ, שְׁוִירָ
מְנַחָה. קְרָשִׁי קְרָשִׁים, מְנַנְן. (תִּלְמוּד לזִמְר קִרְשׁ
קְרָשִׁים) [אַתְיָא, 'קִרְשׁ קְרָשׁ]. קְרָשִׁים קְלִים, מְנַנְן.

הוא רכתיב בקלעים וקומה ה' אמות וראי משפת מוצב ולמעלה הוא קרא דמייתי וקומה כרחוב ה' אמות (היינו) לחזיכח גובה פתח כ' אמה היינו שהוא רכתיב בני מסך בסוף וקובאל ומפרש
 דמשפת קלעים ולמעלה קאמר שהקלעים היו גבוהין מסבב החצר צפון דרום ומערב וכן לצד המזרח (שכמו) שהקלעים היו טו רוחב מיעוט דפתח וכן משפאל פתח כן היו גבוהין טו
 אמה ועל מסך הפתח כתיב רוחב כ' אמה וקומה ה' אמות כרחוב לעומת קלעי החצר פירוש שהמסך כל רוחב כ' היה גבוה ה' אמות משאר קלעי החצר אשתבח המסך גבוה כ' זו היא
 אמת גבוהה של פתח והיא שינויא בתירא ליתיה אלא לרבנן היא רכתיב יתירה לא מותקם כלל ואע"ג דקאי רחם לשניו לרבנן ולרבי יהודה שינויא קמא ותיישב לרבי יהודה ששנינו פתח
 סתמא לא פתח היינו בני לא מיתוקם הוא שינויא כרבי יוסי דכאב אלא כרבי יהודה דפליג עליה וקאב בשעמתיין גרסי מה שכן י' אמות אף מוחב י' אמות קלעים טו ולא גרסינו נמי
 אל הבתיה ולא קרי מייתי ובביתא ומלאכת ומשכיל לא ריטין כלל קלעים טו במילתא דר' יוסי ופירושא בעלמא הוא כלומר הקלעים היו גבוהין טו אמה אלא נמי יתרא כן והעבד
 בידי ומה ח' ה' אמות משפת מוצב כ' ח' מפרש בספר השער ליתמואל עצמו פריך נילף מפתח שער החצר מנא ליה הושתחו פתח אלא מותר אפאת היכל קאי ואו אפשר למימר כן
 כלל כדמכתיב כמה קראי בפרשת אלה קודרי ובשאר מקומות קעה קשה לפירוש ר"ת פריך מגובה חמש משני פתח שער איקרי פתח סתמא לא איקרי כיון דנקרא שער כי דאיקרי
 פתח דפתח פתח קרי אפאת וקאב פתח עזרה שנקרא פתח (ביוקאל מא) והיה גבוה עשרים. **הכ"י** קאמר מוצב אבנים שעשה שלמה תחת מוצב הנחשת. תימה דכפ במתח במתח (שבת
 דף נה.) אמרינן ועמנו אצל מוצב הנחשת מוצב הנחשת מיה אמר לן הקב"ה התחילו במקום שאומרים שיהיה לפני כלי נחשת ואמאי לא אמר כי הוא וי"ל דרוחם מו"ל לחזיר מוצב
 הנחשת כלי: **מורה** רבי יהודה ברביהם. תימה מאי קסד מעיקרא הוא קרן ורבע יסוד מעכבין: **קרשים** קלים מנון. תימה דלא יליף מדקדק מואת הנהרה: **אתאי** מדרשא רבי יוסי. יוסי
 תימה ל"ג ש' דקדש קדשים ועוד (קרשים קלים) גופה נילף משכר וכי תימא נמי דלמעשר שכן טעון ורדיו ובסוף עזרה בורה ויזכה ועוד דבהאי קרא דמייתי דמקיש מעשר לבבור כתיב מוצב
 חטאת ואשם והניא בספרי פירש ראה אבני בקרבים ואנכנס אלו חטאת ואשמות וכן בקראי דלא תוכל לאכול בשעיריך רדוש פרש כתיב בתירא אשתמו (דף יז.) בכרך דאנאן ואל חטאת ואשמות:
 מאי

1 סקבר האי תנא. דפשיטא ליה בבור טפי ממעשר אי סקבר קדשה לעתיד
2 לבא בקדושת הארץ וקבעינא ליה אי קרינא ביה לפני ה' אי לא אפי' בבור
3 נמי יקרב ויאלב דמאן דאית ליה קדשה סקבר דמקריבין א"ע"פ שאן בית כדאימא
4 פ"ק דמגילה (דף י.ו.) אי סקבר לא קדשה גבשלה קדושת הארץ ומבטיא ליה במעשר
5 משום דאני עוקר לבית ומתחבל בירושתים

6 אי קרינא ביה לפני ה' אי לא אפי' בבור
7 נמי תיביה היבא דהוי קעבן מעשר כוון כבי
8 היג שאינו צריך לבית שקרבו דמו ואימוריו
9 חרוב הבית ובשרו קיי כמו שאיבלוהו דמוסי
10 דקסבר לא קדשה הוא דפשיטא ליה בכבור
11 משום דאייתקש בשרו לדמו ולא אביל בשר
12 אלא בשעה הראויה לזריקתו ולא משנתרו
13 זו היא גירסת הקונטרס ופירושו ואם נתמזג
14 אי סקבר לא קדשה הכי משכתה מעשר שני
15 דאורייתא כיון שבטלה קדושת הארץ ו"ל דאי
16 סקבר לא קדשה מומקמין ליה למעשר שגול
17 בפני הבית כמו שפירש בקונטרס ובין בבור
18 שקרבו דמו ואימוריו חרוב הבית ובשרו קיים
19 אינ אפי' קדשה לא קדשה הני מילי קדושת
20 הבית אבל קדושת הארץ אל בטלה ותחייבו
21 בתרומות ומעשרות כדאשכחנא (לקמן דף
22 קי"ב) כשחברו שיליה שבטלה קדושת הבית ולא
23 בטלה קדושת הארץ וא"כ כיון ולא קדשה
24 הותרו הבמות היא נאכלך בכל ערי ישראל
25 ולספרים דרסי' לקמן בפ' בתרא (דף קי"ב)
26 באו לנו ובטען הותרו הבמות מעשר נאכל
27 בכל ערי ישראל ו"ל דלפי אותה גירסתא לא
28 מתוקם הבא אלא במעשר שגול לפני הבית
29 והזקק להבאת מקום ואינו נאכל בכל ערי
30 ישראל וקשה פירושו הקונטרס מאן הוהזקק
31 דרבינא לומר לא קדשה ופליג אבוליה היסי
32 דקיס לן ירושלמי אין אחיזה הותר כדתנן
33 בפרק בתרא (גו עה ט) לימא דלשלם סקבר
34 קדשה דבבור שגורק דמו נפגע המזבח דאין
35 בשרו נאכל בפנימית המזבח מיהו מצי למימר
36 דלישנא דבריייתא קשייתיה דקתינ מהו בבור
37 אינו אלא בפני הבית דמשמע בית ממש צריך
38 ואי קדשה למה לן בית המזבח בית ממש צריך
39 שאן בית ואין צורך רק מזבח משום דאייתקש
40 בשרו לדמו אבל היה לדלעל מצי סבר קדשה
41 דכיון דגורק דמו ואיחא דרב אין אובלין בשרו
42 משום דאייתקש לדמו מיהו האי בפני הבית
43 היינו בפני מזבח אילו בית ממש קאמר אבל
44 קשה מאי קאמר אפילו בבור נמי תיבעי ולא
45 תבעי מעשר אחריה כיון ולא קדשה פשיטא ליה המזחה
46 לאכול דאורייתא ועוד בכבור פשיטא דמפסלי ביצא כשחרב הבית ונפלי מדיחיה
47 כיון ולא קדשה ומה צורך בלי ההיקשא ומה דם וכי תימא כשחבר הבית ותרסי
48 המזבח אבל תורתו ירושלמי קיימת ולא בטלה קדושתה לענין קדשים קלים מעשר
49 שני והו תימה לומר דהא ירושלמי לא נתקדשה אלא בשביל הבית ואין יתכן
50 שקדושת הבית ובטלה וקדושת ירושלמי קיימת לכך נראה כמו גירסת הספרים אי

1 **שְׁלֹשָׁה וָקִנְיָן, וְזֶה אֶחָד מֵהֵן. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אָמַר,**
2 **יָבוֹל יַעֲלֶה אֶדְמָם מְעַשֵּׂר שְׁנֵי יִירוּשָׁלָיִם וְיֵאָכְלֻנוּ בְּזֶמְנוֹ**
3 **הַהוּא. וְרַבִּי הוּאֵה, בְּבוֹר טְעוּן הַבָּיִת מְקוּם, וְיִמְעֹשֶׂר טְעוּן**
4 **הַבָּיִת מְקוּם. מַה בְּבוֹר, אֵינוֹ אֵלָּא בְּפָנֵי הַבַּיִת, אִם**
5 **מְעַשֵּׂר, אֵינוֹ אֵלָּא בְּפָנֵי הַבַּיִת. מַה לְּבָבוֹר, שֶׁפֶן טְעוּן**
6 **מִתַּן דְּמָיִם וְאִמּוּרָיו לְפָנֵי מִזְבֵּחַ, בַּפּוּרִים וְיֹחִיחוּ. מַה**
7 **לְבָבוּרִים, שֶׁפֶן טְעוּיָן הַתְּהוֹה, תְּלַמּוּד לֹאִר אִי וְהִבְאִתֶּם**
8 **שְׂמֵחָ עוֹלוֹתֵיכֶם וְגו'.** **מִיִּשְׁ עֲשֶׂר לְבָבוֹר, מַה בְּבוֹר,**
9 **אֵינוֹ אֵלָּא בְּפָנֵי הַבַּיִת. אִם מְעַשֵּׂר, אֵינוֹ אֵלָּא בְּפָנֵי**
10 **הַבַּיִת. וְיִתְחַדֵּר דִּינָא, וְגִיתִי בַּמָּה הַזֶּה. מִשּׁוּם דְּאִיכָא**
11 **לְמַפְרְדָּה, מַה לְהַפִּיד הַשְּׂחֵה שְׂבָהָה, שֶׁפֶן יֵשׁ כִּהָן**
12 **צַד מִזְבֵּחַ. מֵאֵי קָסְבֵר, אִי קָסְבֵר, קוֹדֶשֶׁה רֵאשׁוּנָה**
13 **קוֹדֶשֶׁה לְשִׁמְעָה וְקוֹדֶשֶׁה לְעִתִּיד לְבָא, אַפִּילוּ בְּבוֹר**
14 **נְמוּ. וְאֵי קָסְבֵר, לֹא קוֹדֶשֶׁה לְעִתִּיד לְבָא, אַפִּילוּ**
15 **בְּבוֹר כְּהִ"ג נְמוּ תִּיבְעִי לֵיה. כְּגוֹן שְׁקִירוֹ דְּמִזְ**
16 **בָּבוֹר נְמוּ תִּיבְעִי. אָמַר רַבִּינָא, לְעוֹלָם קָסְבֵר, לֹא**
17 **קוֹדֶשֶׁה. וְהִבָּא בְּמָאי עֲסָקְתָּ, בְּכַבוֹר שְׂחֵהָ דְּמָו קוֹדֶם**
18 **חַוְרָן הַבַּיִת, וְחֵרֵב הַבַּיִת, וְגֵדְוִין בִּשְׂרוֹ קָנִים, וְאִיתִיקַש**
19 **בִּשְׂרוֹ לְדָמוֹ, מַה דְּמָו בְּמִזְבֵּחַ, אִם בִּשְׂרוֹ בְּמִזְבֵּחַ.**
20 **וְאִתִּי מְעַשֵּׂר, וְלֹרָף מְכַבֵּר. וְכִי דַכְרֵ הַלְּמַד הַתֶּקֶשׁ,**
21 **חַוְרָו וְלַמְלַמד הַתֶּקֶשׁ. מְעַשֵּׂר דָּגוֹן, חַוְלִין הוּא. הַגִּירָא**
22 **לְמָאן דְּאָמַר, בְּתַר לְמַד אֵילִינָא אֵלָּא דְּמָן דְּאָמַר, דְּאָמַר,**
23 **הַרְבָּא מִלְּתָא הוּא. כִּי סְלוּק רַבִּין, אֶמְרָה לְשִׁמְעָתָא**
24 **קַמְיָה דְּרַבִּי יִרְמְיָה. אָמַר, בְּבִלְאֵי מְפָשְׂאֵי אַמְטוּל**
25 **דִּרְחִי בְּאַרְעָא הַשְׁוֹכָא, אָמַרִי שְׁמַעְתָּא דְּמַחְשָׁכָא. לֹא**
26 **שְׁמַעֵ לְהוּ. הָא דְתַנָּיָא, בְּשַׁעַת סְלוּקֵי מַסְעוֹת, קְרָשִׁים**
27 **נִתְפַלְסְּלוּ וְזָבִים וְמוֹצָרְעִים מִשְׁתַּלְחִים חַוְלִין לְמַחְזָה.**
28 **וְתַנָּיָא אֵינְךָ, בְּשִׁנֵּי מְקוּמוֹת, קְרָשִׁים נִאֲכָלִים. מֵאֵי**
29 **לֹאָה, הָא בְּקִדְשֵׁי קְדָשִׁים, הָא בְּקִדְשִׁים קְלִים. אָמַר**
30 **רַבִּינָא, אֵידי וְאֵידי, בְּקִדְשִׁים קְלִים. וְלֹא לְשִׁינָא,**
31 **וְהָא**

1 ג' וקנינים. דבר אחד מפני כל זקן חקן. ר' ישמעאל אומר כו'. זו היא אחת מן: יכול
2 יעלה אדם מעשר שני. דקסבר קדושת הארץ לא בטלה ורביחיה הפרשת מעשרות מן
3 החרהד וקאמר יוכל יאבלנו עכשו בירושתים בלא פרוץ. ת"ל וכו'. ולקמיה פרוץ מאי
4 שאנ בכור דפשיטא ליה ומאי שאנ מעשר דמביעא ליה שכן טעון מתן דמים. הלכך
5 צריך בית ומזבח בכורים יבחנו. שאן טענק
6 מתן דמים וצריכין בית כדרכיכו לפני מזבח
7 (דברים כו): שכן טעון תמחה. הלכך בעי בית
8 והזקקו למזבח לכך: ת"ל כו'. ולקמיה פרוץ
9 וליחדר נגא חקין וליחי מזה הארץ. שאן פותח זה
10 למתן דמים ואלו לתמחה: מאי קסברי. האי תנא
11 דפשיט ליה בכור ממעשה אי קסבר קדושה
12 ראשונה כו. בית קדשה לשעתי קדושה
13 לעתיד לבא. כי זה הכי סדיל קדושת הארץ
14 ומביעה ליה מי קרינא ביה לפני הארץ או
15 לא קפשיט מעשר מבכורה אפילו בכור נמי.
16 אפילו בכור יקריב ויאלב דאמ דאית ליה
17 קדשה לעתיד לבא אית ליה שמקריבין א"ע"פ
18 שאן בית כדאמרין במגילה (דף י.ו.) היג ווי
19 קסבר לא קדשה אפי' בכור נמי תיבעי. אי
20 קסבר קדושת בית טהלה לזן ומביע לה
21 במעשר הואיל ואינו צריך לבית מי מתאביל
22 בירושתים ולפני ה' קרינא ביה לא לא: אפילו
23 בכור כה"ג נמי תיבעי ליה. כגון שקירו דמז
24 ואימוריו חרוב הבית ובשרו קיים מרו
25 שיבאלוהו: אפי' רבינא קולעל קסבר לא
26 קדשה. והבא דפשיט ליה מעשר מבכור
27 בכבור שאינו צריך לבית דומיא דמבשר
28 קפשיט ליה דפשיט ליה גביה ולא מתכביל
29 דאייתקש בשרו לדמו. ואז דמס חורק את
30 הלזב תקריב ובשרם יהיה ר' (בבבב יז)
31 וילף מניה בשעה שאתה לחרוק את
32 הדם אתה אוכל את הבשר ולא את שנתרם
33 המזבח וכו'. בשר הלמד בדיקש מן הדם חוור
34 ומלמד בדיקש על המזבח נשפעת. הא
35 דאביי דאמר קדשים קלים נפסלין בפנימית
36 המזבח ומייתי לה מדרשא דרבי יוסי: בשעת
37 סילוק המספיק כשנורדיין את המזבח
38 ומסלקין את המזבחות בעת המסעות מבדרי:
39 קדשים נפסלין. בשר קדשי קדשים וקא סלקא
40 דעתך מפני סילוק המזבח הוא מדרקתי ובוין
41 ומזרעין משתלחין שאן מזרעין נכנס לדגלי
42 השבטים ולא זב למחנה לים נושאי הארון
43 כדאמרין לקמן (דף סא) אלא ששע את
44 מועד דהא אלמא נפסלין דאמר לא משום
45 דמפסלי ביצא הוא דהא אלו מועד חשיב ליה: ותינא אדך גירס: בני מקימות
46 נאכלין. חד נמוקין מנחת האמורות בן כשומשכן נמוקין וחד בכל מקום שניא
47 שם דרך הליכות משפטו ושקין אחריה: מאי לאו: קמייא בקדשי קדשים הא
48 בקדשים קלים: הכי גיטין נוא לאו דא בקדשי קדשים הא בקדשים קלים: אידי ואידי
49 קדשים קלים וליא קשיא. קמייא
50 ב

51 קדשה אפילו בכור נמי ואי סקבר לא קדשה אפילו מעשר נמי אמר רבינא לעולם סקבר קדשה וכו' והכי פרוך אפילו בכור נמי משכתה לה בל תמות
52 ירושלמי ובלא תמות וזהו כמו שפירש בקונטרס ומקריבין א"ע"פ שאן בית כלומר יבנה המזבח ויזרוק הדם ויאלב הבשר אבל בלא מזבח פשיטא ליה דאני יכול
53 להקריב כדאמר' לעיל (דף נ"ג). מודה רב ברמיס א"ע"פ שהבית קיים וכל שכן בזמן חיה ואי סקבר לא קדשה קדושת הבית לבנו המזבח וכל שכן קדושת ירושלמי
54 אבל קדושת הארץ קיימת להחייבו בתרומה ומעשר כמו נובג ובטען אפילו מעשר זה פסול פשיטא דאין לו היתר בירושתים ולא גרסינן לקמן פ' בתרא (דף
55 קי"ב) מעשר שני נאכל בכל ערי ישראל ואי גרסינן ליה צריך לומר דהכי פרוך אפילו מעשר שני זה פשיטא דאין חיוב להחלתו ואמאי קאמרת יוכל עילה אדם
דמשמע

1 ולאחר שפרקו הלויים את המשכן, אבל המזבח וקלעי החצר המצוקים במקום אבל טעם
2 מכל וכל אין מנחה שכניה קיים לגבי קדשי קדשים כדברי' ולחם הפנים
3 נפסל ביוצא כדאמר התם במסולק מסידור השלוקן דכ"ע לא פליגי דנפסל ביוצא ועוד
4 דאי נפרק מכל וכל תיפוק לי' דמיפסל מטעם פנימית המזבח ואי' ובמנחתו (דף מה).
5 אמאי חלי טעמא ביוצא בלחם הפנים תיפוק לי'

6 ולאחר שִׁפְרוּקוּ הַלְוִיִּם אֶת הַמִּשְׁכָּן, מִהוּ הַתְּמִיא, 1
7 אֶפְסָל לְהוּ בְיוֹצֵא, קָא מְשַׁמְעוּ לָן, וְאִימָא, הֵכִי נִמְו. 2
8 אֲמַר קָרָא וְנִפְסַע אֹהֶל מוֹעֵד, אָף עַל פִּי שְׁמַעַע, 3
9 אֹהֶל מוֹעֵד הוּא. אֲמַר רַב הוּנָא אֲמַר רַב, מִזֶּבֶחַ שֶׁל 4
10 שִׁילָה שֶׁל אֲבָנִים הָיָה. הַתְּמִיא, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב 5
11 אֹמְרֵי, מִה תְּלַמְּדוּ לֹמְר 'אֲבָנִים' 'אֲבָנִים' 'אֲבָנִים', 6
12 שֶׁלֹּשׁ עֶנְקֵימִים. אַחַד שֶׁל שִׁילָה, וְאַחַד שֶׁל נוֹב וְיַעֲזֹרָה 7
13 וְכֵית עוֹלָמִים. מֵתִיב רַב אֶהָא רַב אֲמַר, מִשֶּׁ עֲשִׂירֵיהּ 8
14 מִן הַתְּמִיא, לֹא נִתְמַלְקָה מֵעַל מִזְבֵּחַ 9
15 הַחֻצוֹת אֶלָּא בְיַמֵּי שְׁלֹמֹה. וְאֵשׁ שִׁירְדָה בְיַמֵּי שְׁלֹמֹה, 10
16 לֹא נִתְמַלְקָה עַד שֶׁבָא מִנְשֵׁה וְיִסְלְקָה. וְאֵם אִיתָא, 11
12 מְעַקְרָא הוּא דְאִיִּסְתַּלַּק לִיה. הוּא דְאֲמַר רַבְרִי בְתָן, 13
14 הַתְּמִיא, רַבִּי תָנן אֹמְרֵי, מִזֶּבֶחַ שֶׁל שִׁילָה, שֶׁל חֻצוֹת 15
16 הָיָה, הִלּוּל וְיִמְלָא אֲבָנִים. רַב חֲנַנְיָן פֵּרַשׁ יַעֲזֹרָה אֲמַר, מֵאֵי 17
18 לֹא נִתְמַלְקָה, לֹא נִתְמַלְקָה לְבַטְלָה. מֵאֵי הוּא. רַבְנָן 19
20 אֲמַר, שְׂבִיבָא הוּא מְשַׁדְרָא. רַב פַּפָּא אֲמַר, אִישׁפִּיאָ 21
22 הוּא נִקְמָ, וְיִמְיָן הוּא וְיִמְיָן הַכָּא. תָּנן הַתָּם, וְכַשְׁעֵלֹ 23
24 בְּגֵי הַגִּלְתָּה, הוֹסִיפוּ עָלֶיךָ אֲרָבַע אֲמוֹת מִן הַדְּרוֹם 25
26 וְאֲרָבַע אֲמוֹת מִן הַמְּעֻרָב, כְּמִן נְמָא. מֵאֵי שְׂבִיבָא, 27
28 אֲמַר רַב יוֹסֵף, מִשּׁוּם דְלֹא סַפֵּק. אֲמַר לִיה אֲבִי, 29
29 אֲמַר רַב יוֹסֵף, מִשּׁוּם דְלֹא סַפֵּק. אֲמַר לִיה אֲבִי, 30
31 רַבִּים כְּחֹל אֲשֶׁר עַל (שְׁפַת) הַיָּם, סַפֵּק. מִקְדָּשׁ שֵׁנִי, 32
33 דְכָתִיב בִּיה 'כֹּל הַקֹּהֶל כָּאֶחָד אֲרָבַע רֵבּוּא', לֹא סַפֵּק. 34
35 אֲמַר לִיה, הַתָּם, אֵשׁ שֶׁל שְׁמִימִים מְסִיעֵתָן. הַכָּא, 36
37 אֵין אֵשׁ שֶׁל שְׁמִימִים מְסִיעֵתָן. כִּי אִתָּא רַבְרִי, אֲמַר 38
39 רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן פִּי מִשּׁוּם כִּי קָרָא, שִׁיתִין הוֹסִיפוּ. 40
41 מְעַקְרָא סְבוּר, 'מִזֶּבֶחַ אֲדָמָה' שְׁהוּא אֲמוֹם בְּאֲדָמָה. 42
43 וְלִבְסַפָּר סְבוּר, שְׁתִּיהָ פְּאִיכִילָה, וְמֵאֵי 'מִזֶּבֶחַ אֲדָמָה', 44
45 שְׁהוּא מִחוּבְרָא בְּאֲדָמָה, שְׁלֹא יִבְנֶנּוּ לֹא עַל גְּבֵי פִיפִים 46
47 וְלֹא

1 מהו דהימא כו'. כלומר ולא אבילה משנעקר המזבח אתא לאשמעויןן אלא אבילת
2 קדשי קדשים בלא קלעים אתא לאשמעויןן דלא תימא כיון שנתמלקה קלעים יש כאן
3 פסול יוצא: אבנים ג.ם. אם מוזב אבנים וגו' מוזב אבנים לא תנין (וגו') אבנים שלמות
4 תבנה וגו': נוב ובעזר. חד חשיב לוד דרשיהם במה ואינן קדושים: לא נתמלקה. שבעת
5 דמסעות כופין עליו פסכרו ומניחין אותה
6 במקומה: אלא בימי שלמה. שנתמלקה משם
7 למזבח אבנים עשיתה שלמה: עד שבא משה
8 וסילקה גרס. ואם איתא מעיקרא הוא
9 דאיסתלק, משהוקם המשכן בשילה ובנו מזבח
10 אבנים הווקה להסתלק ממזבח של נחשת:
11 הוא דאמר. רב הונא דאמר רבינו נתן הוא דלא
12 אמרי' הוא דאמר כראי' בן יעקב משום דר' נתן
13 הוא דשמעי' ליה דאמר משה חיה קה' כהן אבל
14 מדר'א כן יעקב לא שמעיןן אלא דהוכשר
15 בשל אבנים: לא נתמלקה לבטלה. שתהא
16 בטלה במזבח דחיותה לגמרי: שביבא' הוה
17 משרדא. כשהיו מקטירין על של אבנים היו
18 זוקים ולהבות יוצאת מאש שמים שעל מזבח
19 נחשת של משה שאף הוא מנח' שם: תנן
20 תרם. במסכת מדות ר' יוסי אומר בתודלה בימי
21 שלמה לא היה אלא כ"ח כנס ועלה יסוד
22 וסובב ומקום קרנות ומקום היילק של שהיה
23 מקום המערכת כ' על כ' ושמעלה בני הגולה
24 הוסיפו עליו כן נמצא יסודו ליב על ג'ב ומקום
25 מערכתו כ"ד על כ"ד: נמא. גמל וזית עשירה
26 כמין קפ פטושה שלנו כדפרישית דרום ומערב
27 הנה. מבקדש שני אין אש של פנים מסייעתן
28 כדילפתין בפ"ק דיומא (דף כא) וארצה בו
29 ואבדה מחוסר' אלו ה' דברים שחסר מקדש
30 שני ואש אחד מתן ואמריןן התם מדידי דהוה
31 סיעי' לא מסייעא: שיתין חוסיפו. קרן מערבית
32 דרומית הוסיפו למשכב' לדרום ולמערב' ששם
33 היו מנסכין נסכים כדארמיןן (התם) במתני'
34 דלפקן (דף סג). ובימי שלמה היה במין בור
35 כריי' אצל המזבח באותה זווית לירד דתסכים
36 בתוכו וירדיןן מן המזבח והוציאו ושותחיןן שם
37 והם קלטו אותו הכור לתוך המזבח ועשו נקבים
38 כנגדן בראש המזבח לירד דתסכים שם: אשום
39 בארצה. שלא ידא חלו': שתייה באבילה. מה
40 אבילה מתמלקת המזבח אף שתייה תבלע
41 במזבח

אמר

42 הבור קלטו התוך המזבח ושיתיןן בדרום היו כדורגן בפירוקן (לפקן סג). בני דברים היתה קרן מערבית דרומית משמשת למעלה ניסוך דמים והיו נתן עמד במסכת מדות (פ"ת מג) ו
43 מקום היה שם אמר על שם עזריאל שיש עליה שבו יורדיןן לשיתיןן ומציעו למירוח' ברוח מערבית היה לצד קרן דרומית אבל קשה עד נתיא במעלה פרק ולו חטאת
44 (דף יא) ומייתיה ליה בסוכה פרק לולב (דף מט). לול קשה היה בצד מערבו של כבש אחד לטבעום שנה פריחו כחונה יורדיןן לשם ומנימיןן משם יין קרוש לכך נראה גניסות
45 הספרים דגרסי דרום ומערב ובבית ראשון היה לחם יסוד לדרום שהיה משוך בחלקו של סורף חוץ מרוח מזרחית שלא נשתנה שהיה בלא יסוד (עד) חלקו של יזיהה במן בבית
46 עד וקראי' ממשעל פירק איתור מקמ' (לעיל דף גג) קרן שאף לה יסוד משום בית שני נאמר אי נמי אף בבית ראשון לא חשיב קרן דרומית כן כיאלה היה יסוד
47 משני עדריןן כגון בצד מזרח או נמי לפי שהיה עתיד להיות בלא יסוד בבית עזריאל
48 וכל

זבחים. פרק שישי – קדשי קדשים דף סב עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" רלא תוספות

אמר רב יוסף לא היינו תרגמי בו, ר' יוסף חלה ונעקר למדור ועפעמיס שאמר דבר ונזכר
ששנה היפר יחדו בו (נדרים דף גמא). והבא הכי אמר היכי אמרנן לעיל משום אש של
שמים מסיעתן לא הוצרכו ליתור, לאו היינו תרגמי. שאנשי כנסת הגדולה הניעו לסוף
מדותיו להם נגלה מקדושת ומתוקשת למזבח מה שלא נגלה לשלמה. והכתוב הכל ככתב.
שכל שנתקדש ומתוקדש ונתוקדש בחבנו לרוד

ולא על גבי מתיולות. אָמַר רב יוסף, לָאו הֵינּוּ תְּהֵימָא
יְכִינּוּ (את) הַמְּזֻבָּחַ עַל מְכוּנֹתָיו, שְׁהֵינּוּ לְסוֹף
מְדוּתָיו. וְהִכְתִּיב 'הַכֹּל בְּכֶתֶב מִיַּד ה' עָלַי הַשְּׁפִיל'. אָלָא
אָמַר רב יוסף, קָרָא אֲשֶׁרְךָ וְדַרְשׁ, וְיִאמְרַךְ דְּרִירִי זֶה הוּא
בֵּית ה' הָאֱלֹהִים וְזֶה מְזֻבָּחַ לְעֹלֹתַי לְיִשְׂרָאֵל. כִּי בֵּית.
מִה בֵּית, שְׁשִׁים אַמּוּה. אָף מְזֻבָּחַ, שְׁשִׁים אַמּוּה. בְּשִׁלְמָא
בֵּית, מְזֻבְרָא צוּרְתָא. אָלָא מְזֻבָּחַ, מָנָא יִדְעִי. אָמַר רבי
אֶלְעָזָר, רָאוּ מְזֻבָּחַ בְּנוֹי, וּמִכְאָל הַשֶּׁר הַגְּדוֹל עוֹמֵד
וְקוֹרֵב עֵלְיוֹ. וְרַבִּי יִצְחָק נִפְחָא אִמְרַה, אִפְרִי שֶׁל יִצְחָק
רָאוּ שְׁמוֹנָה בְּאוּתוֹ מְקוּמֵי. וְרַבִּי שְׂמוּאֵל בְּרַי נִתְקַן אִמְרַה,
מְקַל הַבַּיִת כְּפֹלֵי הַרְיָחוֹ רִיחַ קְבֻרַת, מִשְׁם הַרְיָחוֹ רִיחַ
אֲבָרִים. אָמַר רַבְה פַּר בַּר חֲנָה, אָמַר רבי יוחנן, שְׁלֹשָׁה

נְבִיאִים, עָלוּ עִמָּהֶם מִן הַגּוּלָּה. אַחַד שְׁהֵעִיד לָהֶם עַל הַמְּזֻבָּחַ, וְאַחַד שְׁהֵעִיד לָהֶם עַל מְקוּמֵי
הַמְּזֻבָּחַ, וְאַחַד שְׁהֵעִיד לָהֶם שְׁמִקְרִיבֵינָן אָף עַל פִּי שְׂאֵינָן בֵּית. בְּמַתְּנִיתָא תַנַּיָא, רבי אֶלְעָזָר בֶּן
יַעֲקֹב אָמַר, שְׁלֹשָׁה נְבִיאִים, עָלוּ עִמָּהֶם מִן הַגּוּלָּה. אַחַד שְׁהֵעִיד לָהֶם עַל הַמְּזֻבָּחַ וְעַל מְקוּמֵי
הַמְּזֻבָּחַ, וְאַחַד שְׁהֵעִיד לָהֶם שְׁמִקְרִיבֵינָן אָף עַל פִּי שְׂאֵינָן בֵּית. וְאַחַד שְׁהֵעִיד לָהֶם עַל הַתְּהֵרָה
שֶׁתַּקְרַב אֲשׁוּרִית. הֵנוּ רַבְנָן, קָרָן וְקֶבֶשׁ וְיִסּוּד וְרִיבּוּעַ, מַעֲבָדֵינָן. מִדַּת אֶרְפוֹ וּמִדַּת רַחְבּוֹ וּמִדַּת
קוּמְתוֹ, אִין מַעֲבָדֵינָן. מִהֵנֵי מִילֵי. אָמַר רב הונא, אָמַר קָרָא 'הַמְּזֻבָּחַ', כֹּל מְקוּמֵי שְׂנֵאמַר 'הַמְּזֻבָּחַ'
לְעֵבֶד. אָלָא מַעֲשֵׂה, מִיּוֹד לְרַבִּי, וְסוֹבֵב לְרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יוֹהָדָה, הֵכִי נִמְוֵי דַמַּעֲבָב, רַבִּי כְּתִיב 'וַתְּהִי
אוֹתָהּ תַּחַת פְּרָכּוֹב הַמְּזֻבָּחַ מְלֻמָּפָה', וְתַנַּיָא, אִיְהוֹ פְּרָכּוֹב, רַבִּי אֹמֵר, וְהִכְיָאוּ בּוֹל שֶׁל מִלַּח
יְהוּדָה אֹמֵר, וְהַ סּוֹבֵב. אִין, דְּתַנַּיָא, אוֹתוֹ הֵיּוֹם נִפְתַּחְתָּ קָרָן מְזֻבָּחַ, רַבִּי אֹמֵר, וְהִכְיָאוּ בּוֹל שֶׁל מִלַּח
וְכַתְּבוּמְהוֹ, וְלֹא מַפְגִּי שֶׁפֶשֶׁר לְעַבְדוֹתָהּ, אָלָא שְׂלֵא יִרְאֶה מְזֻבָּחַ נִגְפִים, שְׁכַל מְזֻבָּחַ שְׂאֵינָן לוֹ קָרָן
וְקֶבֶשׁ וְיִסּוּד וְרִיבּוּעַ, פְּסוּל. רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יוֹהָדָה אֹמֵר, אָף הַסּוֹבֵב. הֵנוּ רַבְנָן, אִיְהוֹ פְּרָכּוֹב, בֵּין
קָרָן לְקָרָן, מְקוּמֵי הַיּוֹדֵד רַגְלֵי הַכְּהֵנִים, אַמּוּה. אַמּוּה, הַכְּהֵנִים, בֵּין קָרָן לְקָרָן הוּוֹ אֹזְלֵי. אָלָא אִימַר,
וּמְקוּמֵי הַיּוֹדֵד רַגְלֵי הַכְּהֵנִים, אַמּוּה. וְהַכְּתִיב 'תַּחַת פְּרָכּוֹבוֹ מְלֻמָּפָה עַד חֲצִי'. אָמַר רב נחמן בר
אִין מַעֲבָדֵינָן. אָמַר רבי מני, וּבְכַלֵּל שְׂלֵא יִפְתַּחְנוּ מְזֻבָּחַ שְׁעֵשָׂה מִשֶּׁה. וְכַפָּה, אָמַר רב יוסף,
אַמּוּה. מַחְבֵּי עֲלִיּוֹת, 'הַמֵּשׁ אֲמוֹת אֲנִיךְ וְחִמְשׁ אֲמוֹת רוּחַב רִבּוּעַ יְהוָה הַמְּזֻבָּחַ'. אָמַר ליה אַבְי,
דְּלִמָּא מְקוּמֵי מַעֲרַבָה, קְאָמַר מַר. אָמַר ליה, מַר דְּנִבְרָא רַבָּה הוּא, יִדְעֵי מָאי קְאָמַינָא. קְרִי עֲלֵיהּ,
בְּי.

דכור מעבב. איווה כרובי. וקסיד אכרובו דקרא קאי כרובו לשון היקף הירץ עגולה כדאמרנן הבבל שחטין (תולין דף כה) כל שעמד לגרד לכרוב. בין קרן לקרן אמר
רוחב שבגנו בין קרנות היחה עמוק וכולט גובה היה סביב לה בשפת המזבח. מקום היולין רגלי הכהנים אפא. השוא משמע והיא היחה אמר של מקום היולין.
אשו כהנים בין קרן לקרן הו אזיל. והלא כשיגיע לקרן הקרן מעבב מתקבץ אלא ח"ק בין קרן לקרן ומקום היולין רגלי הכהנים. כמון הירץ עמוק ממקום המערבה
משפת המזבח סביב ומקף את מקום המערבה ורוחבו של הירץ שני אמות אמה של בין הקרנות ואמה של מקום היולין והכתוב. גבי מכבר מעשה רשת נחשת שנתנוה תחת
כרובו למעלה עד חציו הקפודו למזבח מאמצע ולמעלה לבוש כמין היקף של כברה הוא עשוי נקבים ונקבים ככברה ורשת של זדים ומגיע למעלה עד מנתה לכרוב
אלמא בקיר מזבח סביב זהו דאי בראש המזבח היכי קרי למכבר הנתון סביב הקיר תחת כרובו: חיי' הונו. שני סובבין היו לו למזבח עשעה משה. חד לגוי וחד לבתים
דלא נשתרקו. סביב היקף משלעת שני אמות גובה לרבי יוסי דאמר לעיל (דף נט) 'אמות גבוהו היה היקף הבליטה קטנה וצורתה סביב לגוי והו סובב וכיוצא דאפילו ביה
רבי' ור' יוסי בר' יהודה לרבי אלוותו סובב נתנו ומכבר ורוחבו מגיע למטה עד חציו המזבח והוא היה סומן להכבדיל בין הכהנים העליונים לזנים החתונתים כדאמרנן
באידו חטין (לעיל דף גג). ומאי קרא החרוה נתנו מוחצת בו: וחד לבתים דלא נשתרקו. ולמעלה בראש המזבח העמוק סובב כמין הירץ עמוק עד מועט לחיות
להם שפתו היקף מעקה קטן סביב שלא יחליקו. דלמא מקום מערבה קאמר. דהיי אמה שבין הקרנות ומקום היולין מנעמטין בו אמתים לכל צד פש ליה אמה על אמה
בני

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53

באמה גרומה. תורה ויבחרך פירש גרומה בריש כמז נותן לו את דרומיו (ב'ב פת) ורב יוסף פרך ממתניתא שלא ידו עינים יראים: **אור** קרקע מפסקו. קרקע לאו דוקא שהיה פורח אמה על יסוד ואמה על סוכב וכלאו קרא היה צריך אור משום שנאמר סביב כרבתמא אל יסוד במשדו אבל חבא בעינן אור' בל גדר ויבט שרוא לשרא אור: **דארר** וקטין. והא דכתיב השם אמות אורך

בני קטורה. **בני אהתיה דרבי מרפון**, **הוו יתבי קמיה דרבי מרפון**. ולא הוו אמרי מיד: פתח ואמר. כדבי שידברו. יומי. מילתא בעלמא הוא קאמרי כדבי לפתח פיהם: **בני קטורה**. אינם יודעין לדרב בהלכות טוהין. ויהי גודי עצים עריך לסוד בראש המזבח ומערכת לתמידי של שחר בבוקן אחר ולתמידי של בין הערבים שמיני כרנים כדקיימא לן בסוד יומא (דף כ"א) **אמה ארובה ואמה רחבו**. במידת מקום המערכת: **באמה ניהמה**. קצרה שלא ינאו חוץ למערכת ועיכבו הכותנים מלהקפו לאו היית דתינא כו' ואמה גרומה למה לי אלא אמה מוצממת מנטי מילי. שהכבש בדרום: יוד. גרלים ופניו בדרום באדם השוכב ארובה ורגליו לפתח נמצא ראשו ופניו לדרום: **אימא רבי** בנפשו ופניו בצפון. כאדם הישכב זקוקו ימי בנפשו **אמה**. שיער באדם השוכב ארצה: ארובה תריץ ואותיב נבאר. וקפודו ושידודו נמצא ראשו ורגליו לדרום: **רבינו** כתיב. וברצות באדם רובץ ומשכב שיער הכתוב: והאי רבינו מיבעי ליה רביעין רביעין. שיהא מרובע ולא עגול: היג רבינו כתיב דמשפט חבי ומשפט חבי. הלכך תרוויחודו יליף מינה. ונתא. וברצות מייתי לה לאת דאיתיה רב הונא מררר המזבח מייתי חנא מהכא: ומעלותיהו פתח קדים כל פינות שהיה פניה יתו דרך ימין למורת. האי קרא במזבח כתיב ביחזקאל וקאמר שהמיד כבש מעלותיו ברוח הראיה לפנות הימנה למזרח ותתא איתו הפניה לימין ואן קן רוח ראייה לכך אלא דרסו: ומיכרתי וימימי דרש שאלא למורת. נתי דפנת קדים כתיב בקרא אבל דרך ימין לא כתיב ביה המעידות בצפון ותשבעת ורצח המזבח פנה אל דרך המזרח: **עפנית** דרך לשמאל אל ס"ד. שיהו פונים לשמאל אלא דרך ימין: לא יתו אילו דרך ימין. כי בניגא דקרא דקחשיב ואזיל דרך ימין מצפון למערב וממערב לדרום וכשהשתה מקף שום דבר ופניך אליו ואתה סוכבו מצפון למערב לימיןך אתה הולך: **למורת**. מהאי קרא לא נפקא אל ומזבח נפקא לן דרך ימין ומקרא דלעיל רבתיב קדים מעפנית למזרח דלא תמנא דרך ימין למערב ורצח שבעת בצפון: **מיבעיא ליה** לנפיש. להודיעך מרעב דים היאך מן לקן ללמוד הימנו לפינות המקדש בצורכי ענדה: **אור** יש בין כבש לפזח. שלא היה ראש הכבש נוגע במזבח אלא אור מעט מפסיק ביניהם: **ה'נ אמר** לו ואתה אי אתה אומר כן: **מה** דם. עלה שעומד בארץ חורק מן הדביל כדכתיב חורק אף בשר בוריקה אלמא אורי יש ומזמת האור אורי אורי זריקה שעומד בכבש חורק אל עבר האור למערכת: **אמר** לו שאני אומר זורק עומד בצד המערכת. בראש המזבח חורק ואתה איתא קרא: **אמר** לו כשהוא זורק למערכת דלוקה הוא זורק כו'. כלומר משום את למה לי קרא פשיטא דעל כרחו הוא זורק שדריי אן יכול לסוד סביב על ראשי העצים שאן המערכת דלוקה שן לאת הימנא והלאת מקום שמערכת וזלקת דרתם משום ולא אפשר הוא דע"כ כי אתא קרא לאשמעינן אתא דיש אורין בין כבש למזבח: **רב פפא אמר**. לא צמית אמרת דלוקה שן לאת הימנא אתא דיערמא בצד המערכת חורק דדפקסה אורי רצפה בעינן כי דם. **מה** דם אורי קרקע. הרצפה מפסיק בעינן למזבח אף בשר כו': **בשנים קטנים יוצאין** מן הכבש כו'. אותו ששניק בו לסוכב יצא במזרחו של כבש לימין ויצא מתחיל בשפולו של כבש ומשך ועלה באלכסון עד שמגיע לסוכב והפניה ליסוד יוצא למערב ולחלוץ בין שרירים של חטאת שיווד מן המזבח פונה לשמאלו ליסוד דרומי ומתחיל לצאת בשפולו של כבש חרוק מן המזבח כדו שיהא נוח לשפע ולירד ליסוד: **משום שנאמר** כ"ב. **שיחא** היקף למזבח כל דלא ויא יהו מחוברין שוב אין היקף אפילו בחוט אן אדם יכול לסוכב: **רבי אבהו אמר** רבינו. ואי מחוברין לא הוי בנינו מרובע: **ואיצטרך** לשיכתב סביב **ואיצטרך** לשיכתב רבינו. ואף על גב דאקיינתו לתרויהו לךך דרשא שלא היה בנין אחר מחובר לו: **דעיל** כעיל. ולא היה לו זיות: **דאריך** וקטין. ארכו יותר על רחבו וזיות היא לו כתיב **החמט** כ"ב. שיהו כל סביביו שוין: **שיתין** וירבעין חוץ. דהא נתן לעיל אורך הכבש ל"ב אמה וכן המזבח ומשני נמצא שראש הכבש פונה ועולה על כניסת היסוד והסוכב. ומגיע לראש המזבח נמצאו שתי אמות

1 **באמה** גרומה. תורה ויבחרך פירש גרומה בריש כמז נותן לו את דרומיו (ב'ב פת) ורב
2 יוסף פרך ממתניתא שלא ידו עינים יראים: **אור** קרקע מפסקו. קרקע לאו
3 דוקא שהיה פורח אמה על יסוד ואמה על סוכב וכלאו קרא היה צריך אור משום שנאמר
4 סביב כרבתמא אל יסוד במשדו אבל חבא בעינן אור' בל גדר ויבט שרוא לשרא אור:
5 **דארר** וקטין. והא דכתיב השם אמות אורך
6 חמש אמות רחוב למצה הואי קרא לעכב ומיחו
7 קשה דלעכב מהמזבח נפקא: **שיתין** ד' הוו.
8 היינו כלוי דאמר לעיל (דף נ"ד) ברמיס נתקס
9 כותיה משום תרומה עימן דמתרומינן באשתאנא
10 יתבני מקדשא אבל לרב ליה הוה ליה יסוד בבנין
11 הוה ליה מזבח מן הצפון ולדרום ליה אובש ל"ב
12 הרי"ט הל' לשעני שהיה פורח על הסוכב אמה
13 כל
14 **אשר על האש אשר על המזבח**, **שלא יהו עצים יוצאין מן המזבח** כלום. **תנן התם**, **כבש היה**
15 **(לדרומה) (דרומו) של מזבח**, **אורך שלשים ושתים על רוחב שש עשרה**. **מנא הני מילי**. **אמר**
16 **רב הונא**, **אמר קרא** **'ושחט אותו על ירך המזבח צפונה'**, **שיחא ירך בצפון**, **ופניו בדרום**. **אימא**,
17 **ירך בצפון ופניו בצפון**. **אמר רבא**, **רמי נברא אפיה**. **אמר ליה אביי**, **אדרבא**, **תריץ ואותיב**
18 **נברא**. **אמר ליה**, **'רבינו' כתיב**, **והא**, **מיבעי ליה דמרבע רבועי**. **מי כתיב 'מרובע'**, **ולטיעמיה**, **מי**
19 **כתיב 'רבוץ'**. **אמר ליה**, **'רבוץ' כתיב**, **דמשמע חבי ומשמע חבי**. **ותנא**, **מייתי לה מהכא**, **דתניא**,
20 **רבי יהודה אמר**, **ואצמלותיהו פנות קדים**, **כל פינות שאתה פונה**, **לא יהו אלא דרך ימין**,
21 **למזרח**. **ואימא שמאל**, **למזרח**. **לא סלקא דעתך**, **דתני רמי בר רב** **(יחזקיה) (וחזקאל)**, **ים שעשה**
22 **שלמה**, **עומד על שנים עשר (עמודים) בקר**, **שלשה פונים צפונה**, **ושלשה פונים ימה**, **ושלשה**
23 **פונים נגדה**, **ושלשה פונים מזרחה**, **כל פינות שאתה פונה לא יהו אלא דרך ימין למזרח**. **ההוא**,
24 **מיבעי ליה לגופיה**. **אם כן**, **'פונים' 'פונים' למה לי**. **שאל רבי שמעון** **בן יוסי** **כן לקוניא את רבי**
25 **יוסי**, **ואמר היה רבי שמעון בן יוחי**, **אורי יש בין כבש למזבח**. **אמר לו**, **ואתה אי אתה אומר**
26 **כן**, **והלא אמר נאמר 'ועשית עולותיהו זורק'**, **אמר לו**, **מה דרבי**, **אף בשר בוריקה**. **אמר**
27 **לו**, **שאתה אומר**, **בצד מערכת זורק**. **אמר לו**, **פשיחא זורק**, **למערכת דלוקה הוא זורק** אן
28 **למערכת שאינה דלוקה הוא זורק**. **הוי אומר**, **למערכת דלוקה הוא זורק**. **התם**, **משום דלא**
29 **אפשר**. **רב פפא אמר** כי דם. **מה** דם, **אורי קרקע מפסיקו**. **אף בשר**, **אורי קרקע מפסיקו**. **אמר**
30 **רב יהודה**, **שני כבשים קטנים יוצאין מן הכבש** **שבהן פונים ליסוד ולסוכב**, **ומגדלין מן המזבח**
31 **מלא נימא**, **משום שנאמר 'סביב'**. **ורבי אבהו אמר רבינו**, **ואיצטרך למכתב 'סביב'**, **ואיצטרך**
32 **למכתב 'רבינו'**. **דאי כתב רחמנא 'סביב'**, **הוה אמניא**, **דעגיל מעגל**. **כתב רחמנא 'רבינו'**. **ואי**
33 **כתב רחמנא 'רבינו'**, **הוה אמניא**, **דאריך וקטין**. **כתב רחמנא 'סביב'**, **תנן התם**, **הכבש והמזבח**,
34 **ששים ושתים**. **הני שיתין וארבעה הוו**. **נמצא פורח אמה על יסוד ואמה על סוכב**.

35 ראש הכבש נוגע במזבח אלא אור מעט מפסיק ביניהם: **ה'נ אמר** לו ואתה אי אתה אומר כן: **מה** דם. עלה שעומד בארץ חורק מן הדביל כדכתיב חורק אף בשר בוריקה אלמא אורי
36 יש ומזמת האור אורי אורי זריקה שעומד בכבש חורק אל עבר האור למערכת: **אמר** לו שאני אומר זורק עומד בצד המערכת. בראש המזבח חורק ואתה איתא קרא: **אמר** לו כשהוא
37 זורק למערכת דלוקה הוא זורק כו'. כלומר משום את למה לי קרא פשיטא דעל כרחו הוא זורק שדריי אן יכול לסוד סביב על ראשי העצים שאן המערכת דלוקה שן לאת הימנא
38 והלאת מקום שמערכת וזלקת דרתם משום ולא אפשר הוא דע"כ כי אתא קרא לאשמעינן אתא דיש אורין בין כבש למזבח: **רב פפא אמר**. לא צמית אמרת דלוקה שן לאת הימנא
39 אתא דיערמא בצד המערכת חורק דדפקסה אורי רצפה בעינן כי דם. **מה** דם אורי קרקע. הרצפה מפסיק בעינן למזבח אף בשר כו': **בשנים קטנים יוצאין** מן הכבש כו'. אותו ששניק
40 בו לסוכב יצא במזרחו של כבש לימין ויצא מתחיל בשפולו של כבש ומשך ועלה באלכסון עד שמגיע לסוכב והפניה ליסוד יוצא למערב ולחלוץ בין שרירים של חטאת שיווד מן
41 המזבח פונה לשמאלו ליסוד דרומי ומתחיל לצאת בשפולו של כבש חרוק מן המזבח כדו שיהא נוח לשפע ולירד ליסוד: **משום שנאמר** כ"ב. **שיחא** היקף למזבח כל דלא ויא יהו
42 מחוברין שוב אין היקף אפילו בחוט אן אדם יכול לסוכב: **רבי אבהו אמר** רבינו. ואי מחוברין לא הוי בנינו מרובע: **ואיצטרך** לשיכתב סביב **ואיצטרך** לשיכתב רבינו. ואף על גב
43 דאקיינתו לתרויהו לךך דרשא שלא היה בנין אחר מחובר לו: **דעיל** כעיל. ולא היה לו זיות: **דאריך** וקטין. ארכו יותר על רחבו וזיות היא לו כתיב **החמט** כ"ב. שיהו כל סביביו
44 שוין: **שיתין** וירבעין חוץ. דהא נתן לעיל אורך הכבש ל"ב אמה וכן המזבח ומשני נמצא שראש הכבש פונה ועולה על כניסת היסוד והסוכב. ומגיע לראש המזבח נמצאו שתי אמות
45 המזבח פונה לשמאלו ליסוד דרומי ומתחיל לצאת בשפולו של כבש חרוק מן המזבח כדו שיהא נוח לשפע ולירד ליסוד: **משום שנאמר** כ"ב. **שיחא** היקף למזבח כל דלא ויא יהו
46 מחוברין שוב אין היקף אפילו בחוט אן אדם יכול לסוכב: **רבי אבהו אמר** רבינו. ואי מחוברין לא הוי בנינו מרובע: **ואיצטרך** לשיכתב סביב **ואיצטרך** לשיכתב רבינו. ואף על גב
47 דאקיינתו לתרויהו לךך דרשא שלא היה בנין אחר מחובר לו: **דעיל** כעיל. ולא היה לו זיות: **דאריך** וקטין. ארכו יותר על רחבו וזיות היא לו כתיב **החמט** כ"ב. שיהו כל סביביו
48 שוין: **שיתין** וירבעין חוץ. דהא נתן לעיל אורך הכבש ל"ב אמה וכן המזבח ומשני נמצא שראש הכבש פונה ועולה על כניסת היסוד והסוכב. ומגיע לראש המזבח נמצאו שתי אמות
49 המזבח פונה לשמאלו ליסוד דרומי ומתחיל לצאת בשפולו של כבש חרוק מן המזבח כדו שיהא נוח לשפע ולירד ליסוד: **משום שנאמר** כ"ב. **שיחא** היקף למזבח כל דלא ויא יהו
50 מחוברין שוב אין היקף אפילו בחוט אן אדם יכול לסוכב: **רבי אבהו אמר** רבינו. ואי מחוברין לא הוי בנינו מרובע: **ואיצטרך** לשיכתב סביב **ואיצטרך** לשיכתב רבינו. ואף על גב
51 דאקיינתו לתרויהו לךך דרשא שלא היה בנין אחר מחובר לו: **דעיל** כעיל. ולא היה לו זיות: **דאריך** וקטין. ארכו יותר על רחבו וזיות היא לו כתיב **החמט** כ"ב. שיהו כל סביביו
52 שוין: **שיתין** וירבעין חוץ. דהא נתן לעיל אורך הכבש ל"ב אמה וכן המזבח ומשני נמצא שראש הכבש פונה ועולה על כניסת היסוד והסוכב. ומגיע לראש המזבח נמצאו שתי אמות

זבחים. פרק שישי – קדשי קדשים דף סג עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" רלה תוספות

1 כל בכשי בכשים שלש אמות לאמה. למדי (לעיל דף נח) כוליה מזהב בדרום קאי שי חימה
 2 על מזהב ותחשת למדי ונברו עשר לא משכבת לכל היתור (כי אם א) אמות לוי אמות
 3 חציה שלפני המשכן תחשימה אם כ"ה אמות חצי החציר וה' אמות מקום מבטח של י"ה כ'
 4 אמה עד תולת דרומי כי מיט כבש עד הבחול לא משכבת לאמה אלא שתי אמות ותפח
 5 ואצבע וששלת אצבע ודהו ל"ה העיקר על ידי
 6 הרוחק כרומבת שבת (דף ק) (עניבורין דף נח)
 7 במגולקט שערות מוקרן ארבע דחירי רשות היחיד
 8 ולמדי דמזהב רחב עשר אמות לא הוו אלא טו'
 9 אמה עד הבחול ויהי יסוד דאמר לעיל (דף טו)
 10 מזהב גבה עשר אמות ורחב דמש לעטמיה דאמר
 11 כוליה מזהב בצפון קאי איה משוך כל כך לעד
 12 צפון עד דמתשתייר ל"ב אמה לכבש ומדו א"כ לא
 13 מזהב כלל מן המזהב לפי פתח מזהבתי אי מזהב
 14 מזהב יתיר מבי"ה אמה דמסתמא משכן היה כטו'
 15 שתי עולמים ודחלי וסי יתבפרסי רכי לפי ה'
 16 ולתי ביה יהודה דאמר עשר רחבו שי למוד להרדיה
 17 שלש אמות קומתו ולא יתיר כדתיא לעיל (דף
 18 נט):

19 **חזין** בכבש של מזהב שהיה שלש אמות
 20 ותחשה ואצבע וששלת אצבע בבורחא.
 21 זו היא גירסת הקונטרס ומבוק חשבון לטי אמות
 22 של מזהב ורבותיו גרסיס ה' אמות ומחציה חצי
 23 טפח ואצבע וששלת אצבע בבורחא ופרשי
 24 בקונטרס ולחשבון זה לא היה ראש הכבש שזה
 25 לראש המזהב אלא נמוך ממנו רביע אמה
 26 ולחשבון גובה שי של כבש יתיר מלי"ב אמה אלא
 27 דק בקונטרס דאין גבה אלא תחשב אמה וסר
 28 משהו והקשה בקונטרס דר"י אמרה תורה לא
 29 תעלה בעמולות על מנוחי ותרץ רבי נתן מרדיא
 30 דבפרק שתי הלחם (מנחות צ"ג) אמרינן דאמה של
 31 (יסוד) גובה אמה בת תחשה ולפרושי הקונטרס
 32 (קשה) דנמצא ראש הכבש גבה מרדאש של מזהב
 33 מזהב אלא לחוש אי נימי לפירושי הקונטרס אמות
 34 של כבש לפי אמה של מזהב:

35 **שבן** מציעו בסילוקו בויהין. ולא שייך למומר
 36 כאן טעם אחר ולא אה טפל חמור מן העיקר
 37 דקאמר בשלמים דשלמים תלאן הכתוב בפתח
 38 אהל חמור ואם תאמר ל"ל טעמא דבויהין אגאני
 39 ס"ד למפסל לפי מה שפרש בקונטרס לעיל
 40 ספ"ק (דף י"ד) מודה ר"ש בחטאת הנפצימין
 41 דעבדו שאין יכול לבטלה משום דלא אורח
 42 ארעא לשחוט בהיכל דמשמע דאי לאו הכי היה
 43 יכול לשחוט בהיכל אע"ג דחטאת בעי צפון ואם
 44 יכול קדישתה תחברת ויר ל"ל דמקרא דעתך לטפול
 45 דרשינה מקום שרגליה הוו שמונת להבשר כל
 46 מקום שור יכול לעמוד ויהי לפסול היכל קאתי
 47 שאין זו יכול לעמוד שם סלקא דעתך אמינא אי
 48 מנתה טענה פשוט לכך אמת קרפ במנעום
 49 שרגלי הוו שמונת להבשר כל מקום שור יכול
 50 לעמוד אפי' כדיום אבל ארץ לפרש דרשין ורום
 51 טעם ארץ זו יכול לעמוד בצפון חדא לדעיל
 52 בפרק ב' (דף כ') מוסקיין דין מקום דריסת רגלי
 53 ישראל דחשוב צפון ועד אפי' למדי מרחק צפון
 54 לא מסתבר שיהא זו אסור בצפון כגנו המזהב
 55 אלא מדרבנן מעלה בעלמא

וירודין
 57 לה נמוך המים וחיין. ששם היו שותין ואי אפשר לנטך כי אם שם ועולת העוף כשהיא רכה בבורת. דיעקר ממומן בקרן דרומית מזרחית כדפרשט טעמא בגמרא נפמי שקיבוח
 58 לבית הדרוק שם מוראה ונוצה כדתיב והשלך אותו וגו' לא מקום הרשין (ויקרא א) וכשהיא רבה שם שיש כתיבם דרבה באותו הקרן עוסקיין בעולות לזוה מקום סבוב
 59 לעמוד שהעול גנשת מעולתא כל לו לקרן מערבית דרומית שאף היא מסוכה לבית הרשין משאר שתי הקרנות שבית הרשין מןוך לכבש ויהי במדרשו של כבש ואלוה מןות של מכות

1 א"מר רמי' רב אהו כל בכשי בכשים שלש אמות לחמה חוץ ממכשוו של מזהב שהיה
 2 אמות ותחשה ואצבע וששלת אצבע. כל בכשים גדולים וקטנים שהיו שם היה לוח
 3 שיפוע שלש אמות לאמה גובה חוץ ממכש הגדול של מזהב שעולין בו במשא איברים
 4 בכדיים והוא חלק ערך אמות ושמופת ביותר ונוח לעלות לכך האריכוהו ל"ב שיפוע לט'
 5 אמות ויהי לכל אמה שלש אמות ומחצה ואצבע
 6 וששלת אצבע וששלתו לכל אמה שלש ומחצה
 7 הרי ל"ו ואחת ומחצה תן עד ט' אצבעות וט'
 8 שלשי אצבע הרי ר"ב אצבעות שחן ג' טפחים
 9 וכן חצי אמה **מתנ"ג** היו נקמפות בכל מקום
 10 ואין טעוניהן צפון. לפנים מן הקלעים לוכי'
 11 כהונה. וכו' וכלל קרבנם וכלל מנחתם וכלל
 12 חטאתם וכו' וסמיך ליה בקדש הקדשים אבאלטו
 13 כל זכר יאכל ואכלו וכבודו ית'. ח"ו וילית עד
 14 הצות. לפיכך מנחת חמי תורה **נמ"ג** שכן
 15 מציעו בסילוק בויהין. חצי אמות למנחת והוא
 16 הפנים כדתיב והיתה לוח לאורה ולרשם
 17 (כד) ומתירין את הלחם וסילוקו מעל שלוחן
 18 הפנים שבהיכל במקום קמיעה דמנחות
 19 הנקמפות. במקום שרגלי הוו עומדות. לעיל
 20 קאי והריא הווא אל בני ארצו הכתיבם וקמץ
 21 משם מלא קומצו משמע ממקום שהבעלים
 22 עומדים שם וקמץ חטאת לאסור בו והוא
 23 קאתי שאין דף נכסד לשם שחיהו. הקמץ לקח
 24 השירים ולא אמרי' כבר נפסלה לא נצרכא. הא
 25 ממקום רגלי הור קאמרה: אלא להבשר. ולא
 26 לבעי על ירך המזהב צפונה אלא כל מקום
 27 דריסת רגלי ישראל כשר לקמיעה וכל כשר
 28 עורת כתיבם ודיכיל: שכן כליל. הדיכי הוה לפינן
 29 מניה ויהי רגלי הווא אל בני ארצו. ה' מחטאת. אי לאו
 30 חטאת הוה לפינן לא מנתתא. ומראשם ס' אמה
 31 לחטאת שכן בספרי ח' ח"ג מה לא משמע שכן
 32 מניו דמי: מבוהלו. בעיא לעמודה במיוחד
 33 דיא וותיה במה הצה: מה הנשה בקרן מערבית
 34 דרומית. קודם קמיעתה מניעתה בתוך כליה
 35 לעד בקרן מערבית דרומית של מזהב כדלמק:
 36 שנאמר ושחמו פתח אהל מועד וכו'. אלמא
 37 מורלה הבשר עורה שלמים בפתח אהל
 38 מועד שנת עמיה אהל מועד עיקר עולה סתל
 39 ולא יהיה טפל חמור מן העיקר. דביון דטפל חו'
 40 ליה כ"ש עיקר. הקיפו ניש. למלחמה ויריס
 41 הציגס ואבני פלסטרות לתוך העושה. כשר
 42 הקדשים. היכל במשמע: ואמאי. אם איתא
 43 דאמרי' לא קרא חמור מן העיקר למה ל'
 44 למכתב האי קרא לאבשוריה היכל לאבילת
 45 קדישה אם כתיב חו' בתרז אהל מועד ויהי
 46 לא יתא טפל חמור מן העיקר. אבילת דאין אדם
 47 אביל בקיפוס רבו'. ודילוחא דרביה איה לעשות
 48 צריכי כבש לפניו לא יתא טפל חמור לאביל
 49 למימר דלאו חומרא הוה אלא קולא וכן הדין
 50 שיהא טפל חמור מן העיקר. **מתנ"ג** חטאת
 51 העוף היתה נעשית בו'. בגמי יליף מנא ליה. ככל
 52 מקום היתה נעשית בו'. בגמי פריך מניא קאמה
 53 מלפניה. למשה מן החוט. חטאת. יליף בגמרא
 54 חטאת לפניה: הנתול. של מנחות קודם קמיעת
 55 כדתיב והיגשה ובגמי יליף את קרן מנא ליה.
 56 ושירי הרם. של חטאת והציעות ובגמי מפרש

57 לה נמוך המים וחיין. ששם היו שותין ואי אפשר לנטך כי אם שם ועולת העוף כשהיא רכה בבורת. דיעקר ממומן בקרן דרומית מזרחית כדפרשט טעמא בגמרא נפמי שקיבוח
 58 לבית הדרוק שם מוראה ונוצה כדתיב והשלך אותו וגו' לא מקום הרשין (ויקרא א) וכשהיא רבה שם שיש כתיבם דרבה באותו הקרן עוסקיין בעולות לזוה מקום סבוב
 59 לעמוד שהעול גנשת מעולתא כל לו לקרן מערבית דרומית שאף היא מסוכה לבית הרשין משאר שתי הקרנות שבית הרשין מןוך לכבש ויהי במדרשו של כבש ואלוה מןות של מכות

1 ויורדין על העקב. כל משום שלא ירבה בחילוקי כהנה דאם כן כשהיה בקרן דרומית
2 מורדותי נמי אלא היינו עשנו דבאב חרות על העקב היא לך דרך ימין:
3 **מנחה** קריה תעטא ותעטא קרייה מנחה. ותימה דהוה לך למימר מנחה קרייה תעטא ואין
4 תעטא קרייה מנחה כדאמרין פ"ק (לעיל ו) תודה קרייה שלמים ואין שלמים
5 קרוין ימין ומנחתה פרק התודה (דף ט) דלם
6 איקרי תודה תודה לא איקרי לרם ו"ל דהויא לא
7 מיקרי שם אחד לעבן לשמה פ"ק ולעבן נחתוהו
8 המשת דפרק התודה אבל דבא דמדיקשה
9 קרייה דמנחה תעטא תעטא איקרוין דהוה
10 איכא לאקשיטוהו שפיר. **מה** תעטא טענה צפון.
11 פ"ש בקנטורס גירסא ד משוכות היא שדרי לא
12 תעטא העף טענה צפון כדאמר ר"ב על סוף
13 בעצמ ולא מנחה טענה צפון וא"ת מנחת תעטא
14 חלוקה משאר מנחות ולתעטא בהמה מקיש לה
15 הוה ליה למיתני במנחתיהו לעיל דקתני כל
16 המנחות נקמטות בכל מקום בעוהו חוץ ממנחת
17 תעטא ועד אפשר תעטא תעטא העף תעטא ברלות
18 תחת תעטא דרומית אינה טענה צפון שדרי געטת
19 בקרן מערבית תעטא ומנחה תעטא תחת תעטא
20 העף תעטא צפון גירסא אחרתא נרטיס ב"ה ואיני
21 יודע אמיתה נראה בעיני מה תעטא פסולה שלא
22 לשמה אף מנחה פסולה שלא לשמה דהני ילפינן
23 לה בפ"ק (ודמתו). ע"כ לשון הקנטורס רש"י
24 לפירושו דהויא מעקרא אמרי' בפ"ק דמנחות (דף
25 ד.) בשלמא מנחת תעטא תעטא קרייה דרמנא
26 אבל מנחת קטאת נמלן אבל במסקנא אמרין
27 אלא מנחת תעטא ומנחת קטאת פסולתה שלא
28 לשמן נמלן תעטא טענא מאי דכתיב בה היא ד"ה
29 היא כתיב בה היא ועד קשה לגיטת הסתרים
30 דבפרק איתיה מקומן לעיל (טז) מנחת הסתרים
31 הטענה צפון כעולה היא היקש אם כן היכי אתיא
32 מנחה דהדר ילפינן מחטאת וכי דבר הלמד בהיקש
33 חזרו ומלמד טענה ועד כמו שהקשה בקנטורס
34 דהמריא לא היכי מנחה תעטא תעטא תעטא
35 במקומה ואינה טענה צפון מידו ל"ל הרי תורת
36 כתיב ילפינן דתעטא תעטא פסולה שלא לשמה
37 מן פסולת אלא ילפינן מנחתה תעטא דמפיק פסול
38 תעטא אחרתא ויש לדחות מידו אמת דמנחה לא
39 בעיא צפון אלא הנשה בקרן מערבית דרומית
40 כדבסמוך (ואי) הקמיתה אינה טענה צפון אפי'
41 מנחת תעטא נמי כדכתיב בתוספתא ומנחת אפי'
42 חומר בשחיטה שטענה צפון מה שאין כן בקמיתה וכי תימא היינו מנחת נרבה אבל מנחת
43 תעטא מנחה צפון בכל מקום אינה חומר בשחיטה כדמיהו נמי ליתא בצפון
44 כלים מנחה י"ל דכלכלא בקדשי קדשים הויא דמנחה דהוה דחק ועד דהני בספא חומר

1 **ומקפין** דרך שפאל. מקפים תא המזבח בשביל עורכי בעדה או למתן דמי
2 תעטא או סידור המערכה או היפוך אירבים בעינוהו ויורדין במערבו של בעש
3 שזאו שפאל לעולים במזבח בעלייתן: ל"ל **דריבם** אלו. העשים בקרן מערבית
4 דרומית נסכים ועולה העוף כשזאו עולה המזבח פונה לשפאל באותה הקרן
5 וכשזאו חזרו על העקב דרך עלייתו ובגמי
6 פרץ הא בעינו דרך ימין ולג' דברים הנעשים
7 בה למתן אינו עולה ואינו מקף אלא עמד
8 על הרצפה בקרקע **גמי** מנא הני מילי.
9 דהעטא תעטא בקרן מערבית דרומית. ל"ל **שיש**
10 עליה וגי'. במנחת תעטא כתיב הבאה תחת
11 ותעטא תחת ברלי דלות קרייה ותעטא תחת
12 וטמיעתו נמי ששחטתא קרייה מנחה דרבי
13 משמע נמי כי התעטא נחפכה לחיות מנחה
14 מה תעטא טענה צפון. יודע אני שגיטא
15 זו יבישש שדרי לא תעטא העף ולא מנחה
16 שטען צפון וא"ת מנחת תעטא חלוקה מן השאר
17 ולתעטא בהמה מקיש לה הוה ליה למיתני
18 במנחתיהו דקתני לעיל המנחות נקמטות בכל
19 מקום בעוהו חוץ ממנחת תעטא ועד איך
20 אפשר תעטא העף ששחטתא תעטא בהמה
21 אינה טענה צפון שדרי געטת בקרן מערבית
22 דרומית ובמנחה תעטא העף שטען
23 צפון גירסא אחרתא נרטיס ב"ה ואיני
24 אמיתה נראה בעיני מה תעטא פסולה שלא
25 לשמה אף מנחה פסולה שלא לשמה דהני
26 ילפינן לה בפ"ק דמנחות (דף ט) ומה מנחה.
27 טענה העשה בקרן מערבית דרומית א"ת
28 תעטא העף עברתהו בקרן מערבית דרומית
29 הוהתא דמה היא עיקר עבודתהו: **לפי** ה'.
30 דקרב אוחה בני אהרן **לפי** ה' היינו שמעיתה
31 למזבח: אל **פני** המזבח. דרום שם הכבש:
32 ויחי. במסכת טהור פ"ב מפרש מאי דיו
33 וקאמר ששחט טהור לגביה גופה למזבח אלא
34 הבלה רבי א"עירור ורש"י. מאור שפרט לך
35 הכתוב בהנשתה שתי רוחות יכול לאזהר
36 מן סריצה ה"ז יכול יגשנה למערכה או
37 לדרומה של קרן: כוליה מוזב **בצפון** קאי.
38 נמצא דרומו של מזבח כלה לנגד הפתח
39 וקרניו נמי בעד דרומו לפני ה'. בכל מקום
40 היתה כשרה לטליקתה. בין למעלה בין
41 למטה רבי ילפינן למטה בתעטא העף בהזאה
42 הוא דילפינן לקמן בשעמעתו הוהו מרם התעטא על קרי ואמר מו זה קרי
43 התחתון וקרן מערבית דרומית נמי בהזאה הוא דילפינן דהא מהגשה דמנחה וליק
44 הנגשתה

1 **ומקפין** דרך שפאל. חוץ מן העולה לשלשה
2 אלו, שהיו עולין ויורדין על העקב: **גמרא** מנא הני
3 מילי. אמר רבי הושע, אמר קרא לא ישום עליה שש
4 ולא יתן עליה לבונה כי תעטא תעטא.
5 **מנחה**, ומנחה קרייה תעטא. מה תעטא, מנחה צפון.
6 אף מנחה, טענה צפון. ומה מנחה, בקרן מערבית
7 דרומית. אף מנחה, בקרן מערבית דרומית. ומנחה
8 גופה, מנחה. **הנחיא**, לפני ה', יכול מנחה, תלמוד
9 לומר אל פני המזבח. אי אל פני המזבח, יכול
10 בדרום, תלמוד לומר לפני ה'. הא פיצה, מנחה
11 בקרן מערבית דרומית, כנגד חדהו של קרן, וידו.
12 רבי אלעזר אומר, יכול יגשנה למערכה של קרן
13 או לדרומה של קרן. אמרת, כל מקום שאהיה מוצא
14 שני מקראות, אחד מקיים עצמו ומקיים חברו, ואחד
15 מקיים עצמו ומכבול חברו, מניחין זה ששקיים עצמו
16 ומכבול חברו, ותפישין את ששקיים עצמו ומקיים
17 חברו. **ששחטתא** אומר אל פני ה' בפעור, היך קיימת
18 אל פני המזבח. וששחטתא אומר אל פני המזבח
19 בדרום, קיימת לפני ה'. (בדרום), היך קיימת. אמר
20 רבי אשי, כסבר התיא תנא, פוליה מוזב, בצפון קאי.
21 **בכל** מקום היתה כשרה [וכי]: מאי קאמר. אמר
22 רבי אשי, היכי קאמר, בכל מקום היתה כשרה
23 למליקתה, אלא זה היה מקומה להזאתה. תנינא לוא
24 דהנו רבנן, מליקה בכל מקום פמזבחה, כשרה. היזה
25 דמה בכל מקום, כשרה. היזה ולא מיצה, כשרה.
26 וכלבד שיתן מוחזק הסיקריא ולמטה מדרם הנפש.
27 מאי קאמר. היכי קאמר, מליקה בכל מקום פמזבחה,
28 כשרה. מיצה דמה בכל מקום פמזבחה, כשרה.
29 שאם
30 הוא דילפינן לקמן בשעמעתו הוהו מרם התעטא על קרי ואמר מו זה קרי
31 התחתון וקרן מערבית דרומית נמי בהזאה הוא דילפינן דהא מהגשה דמנחה וליק
32 הנגשתה

1 **א** תעטא בקרן מערבית דרומית. תימה לוא ילפינן מניה מליקה ומנא לא ילפינן אלא מידו דאשחתי רבעי מוזב במנחה וכן פירש בקנטורס במין: **בדרום** קיימת כולה. על כרחי רבי
2 אליעזר לא היה דמיא תעטא טענה יסוד ראי' לא הכי מנא ליה דאמר מערבית ותימה אם כן לפני ה' למה ל' דרומית נפקא לך מאל פני המזבח ומערבית מדבעיא יסוד:
3 שאם

זבחים. פרק שישי – קדשי קדשים דף סד עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)"
רש"י תוספות

הגשתה למוזב הוא דילף הויא הדגשה במנחה ומליקה לא במזבח אלא הואה ומיעי: **מאי קאמר** קתני הוא דמה בכל מקום ואפילו למעלה מן החוט בשירה והדר תניא ובכלד שיתן מחוט הסיקריא ולמטה הוא ליכא למימר דהוא ואח"כ חור והוא למטה קא מבשרי דהוא הוא דמה קתני כל דמה מבשרי דלא קתני הוא דמה: **מיצה דמה**.

שהטאת טענה מיעי אתר הוא כהן כהן כהן כהן
והשאר ברם ימצאו וכו' (ויקרא ה) שנוקף חנוף
למזבח והרוק בית מלקוחו בקיר והדם מומצה
יורד: **ככל מקום בשירה**. כדפרש טעמא
דמיעי: **במזבח** לאו במזבח הוא ליפסל בשני
שאילו עקר המיעי לגמרי שהיה ולא מיצה
כשירה כדאמרן באיזהו מקומן (לעיל דף גב)
השאר ימצא שנינו נשאר לא ימצא אלמא
איכא סדבריא דלא מעכב והמאי קרא: **ובלבי**
שיזא הואה תנעשית ראשון מחוט הסיקריא
ולמטה הואה תנעש: **ואח דאמרן**. דילפינן ליה
מזכ טעמא היא אמרוהו במנחה: **אין פני המזבח**
הדרשין לעיל דאקרי מערבית דרומית קאי: **אל**
יבוא המזבח. ואמרין באיזהו מקומן (לעיל דף
גג) לימד ירידוהו את הכבש בטאתא החיצונת
מיעיאתו מן ההיכל בסמוך לו והיעי יסוד דרומי
ובכל הדרום אין לך יסוד אלא אמנה אחת בקרן
מערבית דרומית (אמרין שם דף נד) **ואכל**
ברדום אמנה אחת: **במית הישי**. מקום שנתנין
שם בכל בקר תרומת הדרשן שכתב בה ושמו
אצל המזבח הוא ממורחו של כבש וכתבי גבי
מזרחה ונצחה (ויקרא א) והשלף אותה אל
המזבח קרינה לא מקום הדרשן ולקמן מיעי
משנה ממסכת תמיד דבמורחו של כבש הוא
היעי לקרן דרומית מדרומית: **שאיין לך קל**
בקר. דבר שהוא קל מאד אין נוח להוריק
למרחיק עקבים שכתב וורוקו בו: **כשהיא אית**
במורח ועשית בקרן מערבית דרומית צריך
לדרוק יותר משלשים אמה. דתנן. במסכת תמיד
מי שוכה בתרומת הדרשן של מחתה נטל מחתה

של כסף ועלה לראש המזבח בו: היעני **לרצפה**. לסוף הכבש: **מחור** פניו לצפון. כלפי
המזבח והולך למורחו של כבש ומתקרב למזבח עשר אמות ממקום שכלה הכבש
הדיינו רחוק מעל ראש המזבח כ"ב אמה: **צבר את הנחלים בו**. אלמא הוה הוי בית
הדרשן והשואו עשה עלת הנוף בקרן מערבית דרומית צריך לזרוקה כל איתכסן של
כ"ב על כ"ב שהירואו מדרום לצפון אמרוהו דאיכא כ"ב ממקום שהוא עומד עד מדרו
אל כ"ב אין פחות מכ"ב ואפי' הוא מתקרב לכבש כל אמות רחב הדין ואין כאן אלא
כ"א וכן כנגדה אמנה מקום מעמדו שהוא מורחק מן העפן לדרום לבית הדרשן שהוא
עומד בראש המזבח ולא בסובב כשעשאה נעשית במורח עומד בסובב לפי שיש לו כבש
קטן במורח לפנות הימנו לטובב אבל לצד המערב אין לו (כבש) לפנות לטובב וצריך
לעלות על ראש המזבח ועומד בדרומה של קרן ודכי תנן במס' סוכה (דף מג) גבי
נכסיה עלה ופנה לשאל ולא תנן בה ופנה לטובב הרי משם ולככה ה' אמות שהכשב רחב ט"ו
רחב הדין ואפי' שיה נמשך לצד הכבש של קרן הדין נרחק כנגדה אמה לדרום נמצא בית הדרשן עומד כנגדה
באלכסנא ואל תוספת ח' אמות ו' חומשים הרי שלשים אמות ו' טפחים גדולים ובית הדרשן היה משך
ממורחו של כבש שלשה אמות הרי שלשים וא' אמות ושפת היעני ופרך
שפי' (לה) מחלקת הדין ומשנתן מקום נברא לא קחשיב ולא דחי' לחו יותר משלשים: **מאי נקטמא**. העלה אין
עולה דרך ימין וסוף היעני ופיהו הלא אין ימין מעתה כדאמרן לעיל
יתקשנו. כשיקוף את המערכת בעשן המערכת וק"ל במנחתו (דף נה) יין משרשן פסול: **בא** לו להקפין בו.
משנה היא במסכת תמיד גבי כן גדול שאינו גשאר כתיבם לזכות בפייס
לעבודת אחת אלא עובד וגומר בכל חצו כדנתן במסכת יומא (דף קז) ב"ה גדול מקריב חלק בראש
אמר עולה זו אינ מקריב בנזן שהוא (מקריב) רוצה להקטיר מי שבוה ברחבת
האיברים ומשטיחן לו והוא עומד בראש המזבח וזורק למערכת ולאחר שגמר בא להקפין בו עד
שמגיע לקרן השיתין וקסלקא דערך ודיון בידו אלמא לא חיישין לשמא נתעשה:

שאם היה ולא מיצה בשירה, ובכלבד שיתן מחוט
הסיקריא ולמטה מקום הנפש: שלשה דברים בו:
תפאת העוף, הא דאמרן. הנשיות, דכתבי' והנשיה
אל (פני) המזבח'. שירי תדם, דכתבי' ואת כל דם
הפר יושפוך אל יסוד המזבח': מולמעה, ניסוף תמים,
ותנין, ועולת העוף כשהיא רבה במורח: מאי מטמא,
רבי יוחנן אמר, מפני שקרובה מבית הדרשן. אמר רבי
יוחנן, גבי וראה כמה גדול פתח של פתחים, שאין לך
קל בעולות יותר ממוזבחה ונצחה, פגמים שהתפל
זורקן יותר ממשלשים אמה. דתנן, נטל מחתה של
כסף ועלה לראש המזבח, ופינה את הנחלים אליך
ואליך, וחתה מן המאובקות הפנימיות, ויורד היעני
לרצפה, מחזור פניו כלפי צפון, והולך למורחו של
כבש מעשר אמות. צבר את הנחלים על גבי הרצפה,
רחוק מן הכבש שלשה טפחים, מקום שנתנין מוזבחה
ונצחה, ודרשון מזבח הפנימי והמזבחה. הגי, מפי
מתקלחין וחד הויין. מקום גברי, לא קשיב: כל העולים
למזבח: מאי מטמא. אמר רבי יוחנן, וימניהו. בא
דרומית מדרומית, מדרומית צפונית, צפונית מערבית,
מערבית דרומית, ונתנין לו יין לנפשו. אמר רבי יוחנן,
הקפה

שאם היה ולא מיצה בשירה. הא רלא פריך מהכא במסכת מעילה פרק טעמא הנוף (דף
(ה) לרב אדא בר אבהו דאמר דתני רב מיצה דמה ומיעי תטאת ותוף מעכב דמיעי
למימר האי תנא דבי ר' ישמעאל היא דאמר אינו מעכב לעיל פ' איזהו מקומן (דף גב)
כדאמר תרי גנאי ואל"בא דרבי ישמעאל הוא דפרקי הוה לרב דהוא דתני הוא דמיעי אינו

מעכב ולא משני דאחא כהווא תנא דאמר אינו
מעכב נחא ליה לשניו שפי לצדדן קתני:
הנשיות דכתבי והנשיה. הוה ליה למימר
כדאמרן דמחאי קרא לחוריה לא נפקי.

שירי הים דכתבי. נראה דהיינו שירים
החיצונים דבעי קרן מדרומית דרומית:

מפני שקרובה מבית הדרשן. תימה ולמה תני
הולך עד הדין שהיה מרחיק מבית הדרשן
ואין לומר משום דכל דמים שנתנין קרן דהא אמר
לעיל (דף ס) גבי מודה רבי יודנה בדמים
דנשקליה ונשפוך חומהו ארובותיה ואכל דמים שנתנין
קרן מני קשאי איהו **יורתי** מלא אמות. פי'
כקונטרס כשהיתה במורח היה עומד בסובב לפי
שבמורח היה כבש קטן שפנה על סובב אבל
במערב לא היה לו כבש לשמאל לפנות בו לטובב
וצריך לעלות לראש המזבח ולעמוד בדרומית של
קרן ודכי תנן במסכת סוכה (דף מח) גבי נסכים
לעלה בכבש ופנה לשמאל ולא תנן בה ופנה
שפנה ונראה אין משא ראי' שלא היה בכבש
לסובב במערב אם כן כשהיה נותן ארבע מנתות
בשמטתא ותנן פרק איזהו מקומן (לעיל דף גג)
פנה לטובב גבי טאת והיה מגיע לקרן
מערבית דרומית היה צריך לחזור על הכבש
נראה דהיה שם כבש אבל קשה לראש חשיב ליה
לעיל (דף קסב) גבי שני כבשים קטנים וציאם מן
הכבש:

מן המאובקות הפנימיות. אמר ר' רבי גנאים
של יום הכפורים לא נרשין מן המאובקות
הפנימיות הדכא חשבנין לחו דשן וביזם הכפורים
וכן בקשרת של כל השנה בעינן גנאים ודוקא
כדאמר הוה גנאי אש יכול עמומה: **צבר** את הנחלים. משום דאמר שמו ולא יפוח:
דרשון מזבח הפנימי והמזבחה. הקשה ריב"א כיון דתרומת הדרשן מזבח הפנימי
המגורה נלכדים במתקן אמאי מעלין בה יותר מהו דבתרומת הדרשן מעלין כדאמרן לעיל
ס"פ ב"ה (דף נה) ובדרשון מזבח ומגורה תנן במעילה ולא נתיים ולא מעלין וי"ל דשני
תרומת הדרשן גדלי קרא ושמו וכו' תימא אין כותבין דהיינו משכחה בהו מעילה שמו לא אחי
בנעלין מיד ור"ת אמר דתרומת הדרשן לא היה נבלע מירא חשיב ליה בימא דרין (בא) דהיי
איך נבלעין דישון מזבח הפנימי והמגורה ואומה ה"י יום טוב דאין אין ראה הדין תב"כ סודר
ויקרא פ' ט' דחשיב ב"בוו בתי דרשנין אתי דוקא בדרום דמוראה ונצחה דישון מזבח הפנימי
המגורה ולא חשיב תרומת הדרשן אף על פי שהיה שם כרתן בתנא:

טאת
הקפה

זבחים. פרק שישי – קדשי קדשים דף סד עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)"

תוספות

רש"י

הקפה ברגל. ואין היין בידו ולמצוה בעלמא מפני שכל העולין לשאר דברים פונין לימין ומקפין וזה להקטיר. עולה לפיכך מקף ובה למקום שמשכין שם ונותנין לו יין מסך אבל שאר
 כותים שהוכה בכספים בפייס לא יזהר לעבודה אחרת עולה היין בידו ופנה לשמאל וחרור על העקב כדמתני: עולים דרך מזרח. כשוק עולין לכבש במזרח אצל שופר עולין שרדי
 דרך ימין יפנה ולמה לו להארך הילוכו כל רגבו של כבש וכשהוא יורד יורד בשפת מערבו של כבש. ה"ל חזין מן העולה ל"ג דברים הללו שעולין דרך מערב ויורדין דרך מערב עולין
 דרך ימין ויורדין דרך ימין; שפאל הוא. מערבו של כבש שבמאל היין שכתאשש פניו למזבח: מאי ימין. דקתיני כסיפא ימין דמזבח שהמזבח חזן לדרום וימינו למערב: ומאי שפאל. דקתיני
 כרישא שפאל דנבנא. אורי וברא אורי וברא אורי. ואורי. אורי.

הפאת העוף כיצור היתה נעשית. משום דדם
 הפאת קודם לעולה מנפש הפאת
 תחילה נעשה של הפאת. ומרתבי הוזה מדם
 הפאת ולא כתב ולקח משמע בבלי:
אוהו בראש ובגוף ומהו. תימה דלא בני הכא
 מאי קאמר בדקב"ק פ"ק דחולין (דף כ"ב):
ואיזה זה קיר התחתון. דאי קיר העליון פעמים
 שהוא מתמצה לטובב בא עשה למעלה
 מן הסוכב דקרי תולין היו מן החוט עד הקרנות:
קמיצה הפניה. כבולדו תנינא עבודה קשה.
 והקריבו

מאשנה הפאת העוף. כיצור היתה נעשית. היה מולק את ראשה ממול
 ערפה. ואינו מכדייל. ומהו מקמה על קיר המזבח. שירי הדם היה מתמצה על הקסוד. ואין
 למזבח אלא דמה. וכולה למתנים: **גמרא** תנו רבנן. והיה מדם הפאת/ מנוף הפאת.
 הא כיצור. אוהו בראש ובגוף. ומהו. על קיר המזבח/ ולא על קיר הכבש. ולא על קיר
 הדיקל. ולא על קיר אולם. ואיזה. זה קיר התחתון. או אינו אלא קיר העליון. ורין הוא. ומה
 בהמה שעוליתה למטה. הפאתה למעלה. עוף שעולתו למעלה. אינו דין שפאתו למעלה.
 תלמוד לומר והנשארו בדם ויצה אל יסוד המזבח/ קיר שהשירין שלו. מתמצים ליסוד.
 ואיזה זה קיר התחתון. ונעביד מעילאי. והדר נעביד מתתאי. אמר רבא. מי פתיב ויצה.
 ויצה פתיב. דמפילא משמע. אמר רב ויטרא עד טוביה אמר רב. כיצור מולקין הפאת
 העוף. אוהו גפוי בשתי אצבעות. ושתי רגלים בשתי אצבעות. ומזחה צארה על רוחב
 גודלו. ומולקה. כמתניתא תנא. ציפרא מלכר. אוהו גפוי בשתי אצבעות. ושני רגלים בשתי
 אצבעות. ומזחה צארה על רוחב שתי אצבעותיו. ומולק. וזו עבודה קשה שבמקדש. זו היא.
 ותו לא. והאיפא קמיצה ותפיסה. אלא אימא. זו עבודה קשה מעבודות קשות שבמקדש:
מאשנה עולת העוף. כיצור נעשית. עלה לכבש ופנה לפוכב. בא לו לקרן דרומית מקדחיה.
 היה מולק את ראשה ממול ערפה. ומכדייל. ומיצה את דמה על קיר המזבח. נטל את
 הראש. והקפין בית מולקתו למזבח וספגו במלה. וזרקו על גבי האשים. בא לו לגוף. והסיר
 את המזורה ואת הנוצה ואת בני המעיים היוצאין עמם. והשליכן לבית הדישן. שישע ואל
 הכדיל. ואם הכדיל. פשר. סופגו במלה. וזרקו על גבי האשים. לא הסיר המזורה. ולא
 הנוצה ואת בני מעיים היוצאין עמם. ולא ספגו במלה. כל שישית בה מאחר שמיצה את
 דמה. פשידה. הכדיל כהפאת. ולא הכדיל פעולה. פסול. מיצה את דם הראש ולא מיצה
 דם הגוף. פסולה. מיצה דם הגוף ולא מיצה דם הראש. פשידה. הפאת העוף שפלקה
 שלא לשמה. מיצה דמה שלא לשמה. ולקח לשמה. או שלא לשמה ולשמה.
 פסולה. עולת העוף פשידה. ובלבד שלא עולתה לבעלים לשם חובה. אחד הפאת העוף
 ואחד עולת העוף. שפלקו ושמיצה את דמו. לאכול דבר שדרבו לאכול. ולהקטיר דרוף
 שדרבו להקטיר. חזין למקומו. פסול ואין בו פרת. חזין למנופו. פוגלו. והיבין עליו פרת.
 ובלבד שקריב המתיר כמזותו. כיצור קרב המתיר כמזותו. מלק בשתיקה ומיצה הדם חזין
 למנופו. או שפלק חזין למנופו. ומיצה הדם בשתיקה. או שפלק ומיצה הדם חזין למנופו. והו
 שקרב המתיר כמזותו. כיצור לא קרב המתיר כמזותו. מלק חזין למקומו ומיצה הדם חזין
 למנופו. או שפלק חזין למנופו. ומיצה הדם חזין למקומו. או שפלק ומיצה הדם חזין למקומו.

האפיס מול הוואה את הטרף וחקף את ידו מילתיה למנופו. סוכמו ודחוק בקיר כדי שיתמצה הדם. כגון במלה. מקומו במלה ומנופו במלה ומצוה בראש ומנופו במלה כדתיב בכל קרבן מנחתך
 במלה תמלח ואומר בהקומץ רבה (מנחות דף כ"א) ב"י מקומות המלח נתונה בלישבת המלח ועל גבי הכבש ובראש המזבח. מוראה. ופקי. נוצה. שנטול העור שכנגד הופק בנצתה עם
 הופק שיסע. הופק בין אפיה הכדיל כהפאת. במליקה שמלק שני סימנין או לא הכדיל בעולה שמלקה כסימן אחר. פסול. דכל שינוי שהוא לפני עבודתו הדם מפולח ובגמרא מפרש
 טעמא: מיצה דם כ"י. מפרש טעמא בגמרא: לאכול דבר שדרבו לאכול. אלא טעמא הוה. שחייב להקטיר. עולת העוף. שלא לשמן. אין מוציא עולה מיד פיוול מפני שהוא כשרה בשלא
 לשמה:

[דף ט"ז ע"א]

מפני חיי נפש. רבנן דקיסרין בשם רבי יעקב בר אחא: בדברי מי שהוא מתיר. ובלבד מן הפלטר. ולא עבדין בן.

אמר קומי רבי חייה רובה, תני רבי שמעון בן יוחי בן, אוכל תשברו מאתם בכסף ואכלתם וגו'. מה מום לא נשתנו מבריתך, אף כל דבר שלא נשתנה מבריתך. התיבון, הרי מוטליא ופנקריסין וקובטיות וקליות ותמים שלחן – הרי אילו מותרין. ניהא בולחון שהן יכולין להישרות לחזור לכמות שהיו, קליות למה? רבי יוסי בי רבי בון בשם רב: כל אוכל שהוא נאכל כמות שהוא בתי – אין בו משום בישולי נכרים. עם הפת – יש בו משום בישולי נכרים!

מה מקיים רבי חייה רובה אוכל תשברו מאתם? באוכל תשברו, האכלתו שברתו. אם היה קשה עליך באוכל – תשברו, ואם לאו – הרבה עליו כסף. אמרין, בן הוה רבי יונתן עבדי, כד הוה בר נש רב עליל לקרתא, הוא משלח ליה איקרין דאין אתא דין דיתם או דין דארמלא ישפח אפין מפייסא.

מי אסר את השמן? רב יהודה אמר: דניאל אסרו (דניאל א) וישם דניאל על לבו וגו'. ומי התירו? רבי התירו ובית דינו.

בשלשה מקומות נקרא רבי יהודה הנשיא "רבותינו", בגיטין ובשמן ובסנדל. וקרו ליה בי דינא דשרו מישחא. כל בית דין דשרו שלשה דברים, נקרא בי דינא שריא. אמר רבי יודן: בית דינו חלוק עליו בגיטין. מהו שתתהא מותרת להינשא? רבי חנני אמר: מותרת להינשא. רבי יוסי אמר: אסורה להינשא.

רבי אחא, רבי תנחום בר חייה בשם רבי חנינה, ואמרי לה בשם רבי יהושע בן לוי: שהיו עולין להר המלך ונהרגין עליו.

יצחק בר שמואל בר מרתא נחת לנציבין. אשפח שמלאי הדרומי יתיב דרש, רבי ובית דינו התירו בשמן. אמר שמואל: אכל רב לא קביל עליה מיכול, אמר ליה שמואל: אכול, דלא בן אנא כתב עליך וכן ממרא! אמר ליה, עד דאנא תפון אנא ידע מאן ערר עליה, שמלאי הדרומי. אמר ליה מר בשם גרמיה? לא בשם רבי יודן נשיא? אמר רב עלוי ואכל.

רבי יוחנן בעי: ולא בן תנינן? שאין בית דין יכול לבטל דברי בית דין חבירו עד שיחא גדול מפניו בחכמה ובמניין, ורבי ובית דינו מותרין מה שאסר דניאל וחביריו? רבי יוחנן פדעתיה, אמר רבי יוחנן, מקובל אני מרבי לעזר בי רבי צדוק, שכל גזירה שבית דין גוזרין ואין רוב ציבור מקבלין עליהן – אינה גזירה. בךו ומצאו בגזירתו של שמן ולא מצאו שקיבלו רוב ציבור עליהן.

ביצה צלויה שלקחן, בר קפרא שרי. הוקיה אסר. עד כדון בשנצצלית לדעת. נצצלית שלא לדעת, נישמעניה מן הדא, מעשה

[דף ט"ז ע"ב]

שנפלה דליקה באשת קנים ובאגם תמרים והיו שם חגבים ונצלו. אתא עובדא קומי רבי מנא, ואסר. אמר רבי אבהו: משום תערוכת חגבין טמאים. אמר רבי יוסי כי רבי בון: והדא מן תמירתא דרב, רב נחת לתמן חמתון מקלליו וחמר עליהון.

חד בר נש הוה טעין קופד מהלף בשוקא. אתת דיימא והטפתא מן ידיה אתר תותיה אול בעי מיסביניה אמר ליה רב, אסור ליה, דנא אמר דנבילה הות טעינא. ואתר תתה ונסיבת דין תחזתוי.

חד בר נש אול בעי משונגה איסקופתה גו נהרא, אנשיתה וסלק ליה, אול בעי מיסביניה, אמר ליה רב, אסור לה, דנא אמר תהיא שטפה נהרא, ואייתי חורי דנבילה תותיה.

תורמוסין שלקחן מה הן? רבי אומר, גניבה מתיר. אמר רבי, אני זקן והוא זקן, אני עלת על ליבי לאסור, והוא עלת על דעתו להתיר.

רבי מנא בר תנחום אול לצור והתיר תורמוסין שלקחן. רבי הייא בר בא אול לצור, ואשבח לרבי מנא בר תנחום שהתיר תורמוסין שלקחן. אתא גבי רבי יוחנן, אמר ליה מה מעשה אירע לידך? אמר ליה, אשבחתי לרבי מנא בר תנחום שהתיר תורמוסין שלקחן. אמר ליה, ולא פגעתי ביה? אמר ליה, אדם גדול הוא, והוא יודע למתק את הים הגדול. אמר לו, לאו בני, חשבון מים הוא יודע, ובשעה שהמים מקלסין את בוראן הן מתמתקין. אמר רבי יצחק בר לעזר, בא לומר גנייו ואמר שבהו. אמר רבי יוסי כי רבי בון, חשבון גדול הוא. רבי זבאי דאלכסנדריאה הוה ידע לה, אמר, ואילו בעית ילפתה מיניה.

הלוט שלקחן מהו? נישמעניה מן הדא, רבי אמי סלק עם רבי יודן נשייא לחמתא דגדר, והתיר הלוט שלקחן. רבי בא בר ממל בעי: מה בין הלוט לתורמוסין? אמר רבי יוסי: הלוט – מהוסר מעשה ידי האור הוא, תורמוסין – אינן מהוסר מעשה ידי האור הוא.

חורגנס – אין בו משום בישולי נכרים, ויוצאין בו משום עירובי תבשילין. רבי בא בשם רב אהי: מרמיסה – אין בו משום בישולי נכרים ויוצאין בו משום עירובי תבשילין. רבי יוסי כי רבי בון בשם רב הונא: כל אוכל שהוא נאכל חי כמות שהוא – אין בו משום בישולי נכרים, ויוצאין בו משום עירובי תבשילין.

הלכה ט' מתני' אילו מותרין באכילה, הלב שחלבו נכרי וישראל רואהו. הדבש, והדבדבניות, אף על פי שמנפפות, אין בהן משום הכשר משקה. וככשים שאין דרכן לתת בהן יין וחומץ, וטרית

שאִינָה טְרוּפָה. וְצִיר שְׁיֵשׁ בֶּה דָגָה. וְעֵלָה שֶׁל חֲלֵתִית. וְזִיתִי קְלוּסְקָא הַמְּגוּלְגָלִין. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: הַשְּׁלוּחִין – אֲסוּרִין. וְהַחֲנֻכִּים, מִן הַסְּלִיחָה – אֲסוּרִין, וּמִן הַהַפְתָּק – מוּתָרִין. וְכֵן בְּתְרוּמָה.

גמרא אמר רבי לעזר: הֲדָא דְאֵת אָמַר, בְּתַבְשִׁיל שְׂאִין דְרַבּוּ לְתַת לְתוּכוּ

[דף י"ז ע"א]

יִין וְהוּמִין, הָא דְבָר בְּרִיא שְׁנָתָן – אֲסוּר אֶפִּילוּ בְּהִנָּאָה. רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא, רַבִּי חֵייה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: יִשְׂרָאֵל וְנִכְרִי שֶׁחֵן שׁוֹתֵפִין בְּקִדְרָה, יִשְׂרָאֵל שׁוֹפֵת וְהַנְּכָרִי מִנְעָר, מִי מַחְזִיר? סְבָרִין מִימַר: יִשְׂרָאֵל מַחְזִיר. אָמַר רַבִּי בְּנִימִין בַּר לִיּוֹצִי: וְהוּא שְׁנַתְּבִשְׁל כְּמֵאכֹל בְּן דְרוּסָא. רַבִּי יוֹסִי בְּעֵי: אִם בְּשַׁנְתְּבִשְׁל כְּפִאכִילַת בְּן דְרוּסָא, לְמַה לִּיהָ יִשְׂרָאֵל מַחְזִיר, אֶפִּילוּ הַנְּכָרִי מַחְזִיר!

אי זהו החילק? רב אמר: סולתניתא. אמר רבי יוחנן: הוא חילק הוא טרית טרופה. רבי זעירא כהנא בר תחליפא, חנן בר בא בשם רב: לחלוהתא – אסורה משום תערובת דגים טמאים. רבי בא בשם רב יהודה: הֲדָא דְאֵת מַר, בְּמָקוֹם שְׂאִין הַפִּים מִהֲלָכִין. אָבֵל בְּמָקוֹם שֶׁהַפִּים מִהֲלָכִין – אִין דָּג טְהוֹר מִהֲלָךְ עִם דָּג טָמֵא. וְהָא יִמָּא דְמִיבְרִיהוּ כְּגוֹן הַפִּים הַמְּהַלְכִין הֵן. אָמַר רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי בּוּן: וּבְלִבְד בְּשַׁעֲרָה שֶׁהֵדָג טוֹרֵף.

שְׂמוּאֵל אָמַר: הֲדָא חֲפִיתָה יְהִי גו קְלִיפְתָה, אִין עֲבַדַת לְחִלוּחֵי – שְׂרִייא, וְאִי לָאו – אֲסוּרָה. אִי זו הַטְרִית שְׂאִינָה טְרוּפָה? כֹּל שֶׁהֲרָאשִׁים וְהַשְּׁזוּרוֹת שֶׁלָּה קַיִמִין. רַבִּי לְעִזֹר בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינָה: מַעֲשֶׂה בְּכַפִּינָה אַחַת מִשָּׁל בֵּית רַבִּי, שֶׁהָיוּ בֵּה יוֹתֵר מִשָּׁלֵשׁ מֵאוֹת חֲבִיטִים, וּבְדַק רַבִּי אֵת פּוּלְחָן וְלֹא מִצָּא אֶלָּא אַחַת שֶׁהֲרָאשִׁים וְהַשְּׁזוּרוֹת שֶׁלָּה קַיִמִין, וְהִתִּיר אֵת פּוּלְחָן.

רבי יעקב בר אחא אמר: רבי אסי מקשי ליה, מסתברא ליה, אותה חבית תהא מותרת ושאר כל חביות יהא אסורות. אלא על ידי עילא זבינתא איתקלקלת. שאל רבי חגי לרבי בא בר זבדא, אמר ליה: אִין דְבָר שֶׁל רַבִּים נְאֻסֵר. רַבִּי יַעֲקֹב בַּר זְבִדִי אָמַר, רַבִּי יִצְחָק

[דף י"ז ע"ב]

מקשי, ואילין איגרתא לא נכרים לזקין כתיב בהון? ואת אמר על ידי עילא, והכא על ידי עילא! תני עולא שכפא קומי רבי דוסא, דג טמא – משרין. דג טהור – מטיל ביצים. חזר ותנא קומי, מעי דגים וקירבי דגים – אינן נאכלין אלא על פי מומחה. אמר ליה: חוזר בך, הֲדָא תְּנִי אוּ הֲדָא. הִוּוּ בְּעֵי מִיחְזוֹר בֵּיה, אָמַר לִיהָ רַבִּי זְעִירָא, לֹא תַחְזוֹר בְּךָ, בִּיצִיאָתָן הֵן נִגְמְרוֹת.

רבי בא בשם רב יהודה, אם אמר לך, מלהתים – נאמן. נתן בר בא אמר קומי שמואל: ידע אנא מפרשה בין עוברי דגים טמאין לעוברין דגים טהורין. עוברי דגים טמאים – עגולין, עוברי דגים טהורין – ארוכין. אחוי ליה הֲדָא סְלִפְתָּא, אָמַר לִיהָ, כְּזֹה מַהוּ? אָמַר לִיהָ טָמֵא. אָמַר לִיהָ, לֹא בִישׁ לִי דְאִמְרַתְךָ עַל טְהוֹר טָמֵא, אֶלָּא סוּפְדָא דְאָמַר עַל טָמֵא טְהוֹר.

תני, אין לוקחין מעי דגים וקרבי דגים אלא על פי מומחה. אין לוקחין גבינה ותינייקי אלא על פי מומחה. אין לוקחין יין בסוריא אלא על פי מומחה. אין לוקחין בשר שאין בו סימן אלא על פי מומחה. וכולן נאכלין אצל מי שאינו מומחה ואינו חושש. רבי אחא רבי תנחום בשם רבי יהושע בן לוי: שילח לו חלתית – נאמן. רבי יעקב בר אחא, רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי: שילח לו תכלת – נאמן.

מלייא דלוי צנבריא היה מוזבן פירין. רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא, עבדו של נאמן – בנאמן. גרמנא עבדיה דרבי יודן נשייא הוה ליה תוכלא. רבי יסא בשם רבי יוחנן: עבדו של מומחה – כמומחה.

ומלח סלוקנרית. אית תניי תני: שחורה אסורה, ולבנה מותרת. אית תניי תני: לבנה אסורה, ושחורה מותרת. מאן דמר שחורה אסורה – שנותן לתוכה שריץ שחור. ומאן דמר לבנה אסורה – שנותן לתוכה שריץ לבן. רבי הנניא בן גמליאל אמר משום רבי יהודה בן גמליאל: זו וזו אסורה. אמר רבי הנניא, שכן חד הוה לנא והיה נותן לתוכה שומן של חזיר.

הן ככבות, הן פרעות, הן רפפות, הן רעלות, הן איסוגיות, הן ספיות, הן פוסות, הן גומות, היא מקום תחת הפוסות, היא מקום הנחת התיבות.

[דף י"ח ע"א]

הן זיתים קלופקא הן זיתים מגולגליו.

והשליחין אסורין. רבי הויה בשם רבי יוחנן אמר: מין הוא והן נותנין לתוכן חומין, שהיו הולצין את גלעיניהן.

הדרן עלה פירק אין מעמידין

פירק שלישי

הלכה א' מתני' כל הצלמים אסורין, מפני שהן נעבדין פעם אחת בשנה; דברי רבי מאיר. והכמים ואומרים: אין אסור אלא כל שיש בידו מקל או צפור או בדור. רבן שמעון בן גמליאל אומר: כל שיש בידו כל דבר.

גמרא אמר רבי הויה בר בא: מפני שהן נעבדין בכרף גדול שברומי פעמיים בשבוע. מעתה במקום שנעבדין והו אסורין, ומקום שאינן נעבדין יהו מותרין! אמר רבי יוסי: מכיון שנאסרו במקום אחד, נאסר מינן בכל מקום.

מה אנו קיימין? אם דבר בריא שהן של מלכים – דברי הכל אסור. אם דבר בריא שהן של שלטנות – דברי הכל מותר! אלא בן אנו קיימין, בסתם. רבי מאיר אומר: סתמן של מלכים. ורבנן אמרי: סתמן של שולטנות.

אשייאן נגרא בשם רבי יוחנן: איקוניות למה הן אסורות? מפני שמקטירין לפניהן בשעה שהן עולות. אמר רבי יוחנן: מותר לראותן בשעה שהן יורדות. מה טעמא? בהפרת רשעים תראה.

כתב המחלה תחת הצורות או תחת האיקוניות – אין מסתכלין בהן בשבת. ולא עוד, אלא אף בחול אין מסתכלין באיקונות. ומה טעמא? אל תפנו אל האלילים, אל תפנה לעובדן. רבי יוחנן אומר: אל תפנה לראותן ממש. פד דמדו רבי נחום בר סימאי, חפון איקונתא מחצילן אמר כמה דלא חמתון בחיזוי לא יהמינון בדימכותיה. והכמין אינון גלוס? אמר רבי שמעון בן לקיש, אין בינינו ולצדיקים אלא דיבור פה בלבד. אמר רבי זעירא: שומע הוא הפות קילוסו כמתוך החלום.

ולמה נקרא שמו נחום איש קודש קדשים? שלא הביט בצורת מטבע מימיו. ולמה נקרא שמו רבינו הקדוש? שלא הביט במילתו מימיו.

פד דמדו רבי אחא, איתחמי כוכבא במיהרא. פד דמדו רבי חנן, איתכפון אנדרטאי. פד דמדו רבי יוחנן, איתכפון איקונייא, אמרין דלא הוות איקונין דכותיה.

פד דמדו רבי חנינא דברת חורן, איתבוע ופא דטיבריא, אמרין פד הוה סליק לעיבורא הוה ופא מתבוע קומי. פד דמדו רב הושעיה, נפל קלון דטיבריא. פד דמדו בי יצחק בן אלישיב, איתעקרון שובעין איסקופין מבגלי בתים דגלילא, אמרין דהוו תליין בכותיה.

פד דמדו רבי שמואל בר רב יצחק, איתעקרון ארזיא דארעא דישראל, אמרין דהוה נסיב שושבתה ומקלם קומי בלייה, והוון רבנן מרגנין ביה, אמר לון רבי זעירא, ארפון? ליה לית אהו סבא דע מה עבדי? בין דדמדו, נחתת אישתא מן שמייא ואפסק בין ערסא לקהלא, והוון תלת שעיין קלון וברמי בעלמא, חייא דאהו סבא דעברת ליה שושבתא, ונפקת ביה קלא ואמרה, וי דדמדו שמואל בר רב יצחק גמיל היסדא.

פד דמדו רבי יסא בר חלפתא, משכו צנורות דם בלדוקיא. אמרין, דיחב נפשיה על גזורתא. פד דמדו רבי אבהו, כן עמודיא דקיסרין. אמרין פותיא, לית אינון אלא מריעין. אמר לון ישראל, ידעין רחיקיאי כמה דקריבא מריעין?

רבי אבהו

[דף י"ח ע"ב]

מי דמדו, עברין קומי שלש עשרה נהרין דאפרסמון. אמר לון, כל אילין למאן? אמרו ליה דינך. אמר לון וכל אילין דאבהו ואני אמרתי לריק יעתי וגו'. הקדוש ברוך הוא מראה להן לצדיקים מתן שכרן בעולם הזה ונפשם שביעה והן ישינין להן. למלך שעשה סעודה, וצר כל מיני סעודה במפה. בין שנכנסו האורחין, ראו אותם ונפשם שביעה וישנו להן.

ובדיי בר ליואי ורבי יוסי בר פימלס ורבי יהושע בן לוי אמרין תלתא פסוקין מי דמכוון. חד מינהון אמר: על זאת ותפלל כל חסיד אליך וגו'. וחד אמר: וישמחו כל חוסי בך וגו'. וחד אמר: מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וגו'.

רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי, מעשה שנכנסו זקנים לעליית בית גדייא ביריחו, וצתה בת קול ואמרה להן: יש ביניכם שנים שראויין לרות הקודש, והלל הזמן אחד מהן. נתנו עיניהם בשמואל הקטן. שוב נכנסו זקנים לעלייה ביבנה, ויצתה בת קול ואמרו להן: יש ביניכם שנים ראויין לרות הקודש, ושמואל הקטן אחד מהן, ונתנו עיניהן ברבי ליעזר. והיו שמייהו שהסכימה דעתן על דעת רוח הקודש.

חד מן אילין דנשיתא דמדו, וקלטת מערתא וסבנתן נפשתא, עאל רבי יוסי ואפטר עלוי אשרי אדם שיצא מן העולם בשלום. פד דמדו רבי יסא, נפל קסיוולין דטיברייה, וחוון אילין דנשיתא חדיין, אמר לון רבי ועירא, לא דמייא, תמן סבנן נפשתא, ברם הכא לא סבנן נפשתא. תמן לא איתעקרת עבודה זרה, ברם הכא איתעקרת עבודה זרה.

רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי, רבן יוחנן בן זבאי מן דמדו, אמר, פנו הבית מפני הטומאה, ותנו כסא לחוקיה מלך יהודה. רבי ליעזר תלמידיה מי דמדו, אמר, פנו את הבית מפני הטומאה, ותנו כסא לרבן יוחנן בן זבאי. ואית דאמרי כמה דחמא רביה, תמא אף הוא. חד מן אילין דבי רבי פזי, הוון אילין דנשיתא בעי מחותנתיה והוא לא מקבל עלוי, אמר דלא יהון מיתגנו בי. מי דמדו אמר, פנו את הבית מפני הטומאה, ותנו מקום כסא ליהושפט מלך יהודה. אמרו, יבוא זה שרץ אחר כבוד אחר זה שפירח מן הכבוד.

וחכמים אומרים: אינו אמר אלא כל שיש בידו מקל או ציפור או בדור. מקל שהיה רודה בו את העולם. ציפור ותמצא קון ידי לחיל העמים. בדור, שהעולם עשוי כבדור. אמר רבי יונה: אלכסנדרוס מוקדון בד בעא מיסך לעיל, והנה סלק וסלק, סלק עד שראה את העולם כבדור ואת הים כקערה, בגין בן ציריון לה כבדורא בידה. ויצוריה קערה בידהו אינו שליט בים. אכל הקדוש ברוך הוא שליט בים וביבשה, מציל בים ומציל ביבשה.

דרש רבי ועירא בריה דרבי אבהו קומי רבי ליעזר: אשרי שאל יעקב בעורו. ומה פתיב בתריה עושה שמים וארץ. ומה ענין זה לזה? אלא, מלך בשר ודם יש לו פטרון אפרכיא זו אינו שליט שמה בארתה! ואם תאמר קוזמוקרטור שליט ביבשה, שמה בים? אכל הקדוש ברוך הוא אינו בן שליט בים ושליט ביבשה. ולא עוד, אלא חרב על צואר האדם, הקדוש ברוך הוא מצילו. הוא שמשא אומר ויצלני מחרב פרעה. אין פתיב כאן אלא מחרב, אפילו חרב נתונה על צוארו – הקדוש ברוך הוא מצילו הימניה.

הוסיפו עליהן, הסייף והעטרה והפזעית. הסייף שהורג בו, והעטרת שמתעטר בה, טבעת שהותם בה.

טבעת שיש עליה עבודה זרה – אסור לחתום בה. רבי יודה אומר: אם היה הותמה שוקע אסור לחתום בה. בולט – מותר לחתום בה. רבי חנינה בן גמליאל אומר: של בית אבא היו הותמין בפרסופות. רבי לעזר בי רבי שמעון אומר: כל פרסופות היו בירושלם חוץ משל אדם.

רבן שמעון בן גמליאל אומר: כל שיש בידו כל דבר, וכלכד דבר שהוא של כבוד. הפל והסולים והסמלים – דבר של ביוזון הוא. הנזיר והקולמוס – דבר של כבוד הוא. קלמרון – צריכה.

הלכה ב' מתני' המוציא שיברי צלמים – הרי אילו מותרים. מצא תבנית יד או תבנית רגל – הרי אילו אסורין, מפני שפוצא בהן נעבד.

גמרא רבי יוסי בשם רבי יוחנן: מפני שרובן באין מן

[דף י"ט ע"א]

הדלפקיות. מעתה אפילו תבנית יד ותבנית רגל! שנייא היא מפני שפוצא בהן נעבד. כתיב ואנשי בבל עשו את ספות בנות, תרנגולתא ופרהיה. ואנשי בית שמש עשו את נרגל. רינגליה דיעקב ורינגליה דיוסף. נחשתי ויברכני ה' בגלגלך. ויברך ה' את המצרי בגלגל יוסף. ואנשי חמת עשו את אשימה. אימרא, כמה דתימר והבהן יכפר עליו באיל האשם. והעוים עשו את נבחן. בלכא. ואת תרתק. חמרא. והספרוים שרפים את בניהם באש וגו' מווסא ופיסיונן.

עבודה זרה שנשברה, רבי יוחנן אומר: אסורה. רבי שמעון בן לקיש אומר: מותרת. מה אנו קיימין? אם בעתיד להחזירן לכליין – דברי הכל אסור. אם בשאינו עתיד להחזירן לכליין – דברי הכל מותר! אלא פי נן קיימין, בסתם. רבי יוחנן אומר: סתם – כמי שעתיד להחזירן לכליין. רבי שמעון בן לקיש אומר: סתם – כמי שאינו עתיד להחזירן לכליין. אמר רבי יודן אביו דרבי מתנניה, אם היו מונחין במקומן כמי שעתידין להחזיר לכליין.

כתיב ריש לקיש לרבי יוחנן: והא כתיב, על בן לא ידרכו כהני דגון על מפתן דגון? אמר ליה, מלמד שהיו נוהגין בפפתן יותר מדגון. רבי ירמיה בשם רבי חייה בר בא אומר: אומות העולם עשו מפתן אהד, וישראל עשו כמה מפתנות. ומה טעמא? ופקדתי על כל הדולג על המפתן.

המוצא עבודה זרה, רב אומר: משברה אבר ואבר והיא בטילה. ושמואל אומר: אינה בטילה לעולם. רבי אבין בשם רבי שמעון: הדיא אמרה בשאיין עליהן כסים. אכל יש עליהן כסים – אני אומר מן השברים באו.

הלכה ג' מתני' המוציא כלים ועליהן צורת המה, צורת לבנה, צורת הדרקון – יוליכם לים המלח. רבן שמעון בן גמליאל אומר: על המכופדים – אסורין. ועל המכוזין – מותרין. רבי יוסי אומר: שוחק וזורה לרזה או מפיל לים. אפרו לו: אף הוא נעשה וכל, ונאמר ולא ידבק בידך מאומה מן החרם.

גמרא לא שנו אלא כלים שעליהם צורת החמה וצורת הלבנה, הא שאר כל המזלות – לא. לא שנו אלא דרקון, הא כל הנחשים – לא. אי זהו דרקון? כל שציצין יוצאין מצוארו. ותני כן, רבי שמעון בן עזאי אומר: אי זהו דרקון? כל שציצין יוצאין מצוארו. החלק – מותר. המוציא דרקון עשויה במין רחוש – אסורה. רחוש ועליו דרקון – נמל את הרחוש ומשליך את הדרקון. שמואל אומר: כוס בסיס לדרקון – אסור. ודרקון בסיס לכוס – מותר. רבי בא בשם רב: שברי דרקון – הרי אילו מותרין. דרקון שלם ונשבר – הרי אילו אסורין.

דף י"ט ע"ב

וישבורים מן השלם באו? רבי חזקיה בשם רב: ביני, ראה אותן משתחווים לדרקון שלם ונשבר – אסורין. מה נן קיימין? אם דבר בריא שנעבדו, אפילו מכוזין אסור. אם דבר בריא שאינן נעבדו, אפילו מכופדים מותר! אלא פי נן קיימין, בסתם. אמר רבי קריספא: והדא פוסות – דבר של ביזיון הוא. דרבי הויה בר בא הנה ליה קווקין, והוות טימי דרומי ציירה בגווה, אתא שאל לרבי יוחנן, אמר ליה: מפיון שהמים צפין על גבה – דבר של ביזיון הוא. ואהן קיתונא, מפיון שאתה משקעו בפנים – דבר של ביזיון הוא. ביומוי דרבי יוחנן, שרון ציירין על פותלא ולא מחי בדייהו.

מתיב רבי יוסי לרבנן: והכתיב ואת חטאתכם אשר עשיתם את העגל! אומר ליה: מלמד שהיה מכפש לבדוקן בשם שבדוקין את הפסויות, ויור על פני המים. אמר לו: והכתיב וגם מעכה אם אסא המלך הסירה מגבירה! אומר לו: משם ראיה? וכרת אסא וגו'. אומר לו: וכתת נחש הנחשת! וכי עבודה זרה היא? והלא משה עשא! אלא מלמד שהיו ישראל תועין אחריו, עד שבא חזקיה והעבירו.

כתוב אחד אומר: ויעזבו שם את עצביהם וישאם דוד ואנשיו. וכתוב אחד אומר: ויאמר דוד וישרפו באש! רבי יוסי בר הלפותרא ורבנן, רבי יוסי בר הלפותרא אומר: מה שהיה של מתכת – וישאם דוד ואנשיו. ומה שהיה של עץ – ויאמר דוד וישרפו באש. ורבנן אמרי: מה שהיה איתי הגיתי מכבטל – וישאם דוד ואנשיו. ומה שלא היה מכבטל – ויאמר דוד וישרפו באש. מה מקיים רבי יוסי בן הלפותרא וישאם דוד ואנשיו? נמלום בשפיו.

הלכה ד' מתני' שאל פרקלוס בן פלוספוס את רבן גמליאל בעכו שהיה רוחין בפרחין של אפרודיטי, אמר לו: כתוב בתורתכם ולא ידבק בידך מאומה מן החרם. ומפני מה אתה רוחין בפרחין של אפרודיטי? אמר לו, אין משיבין בפרחין. בשציא אפרו לו, אני לא באתי בגבולה היא באת בגבוליי!

אין אומרים נעשה מרחץ נוי לאפרודיטי, אלא נעשית אפרודיטי נוי למרחץ. דבר אחר, אם נותנין לה ממוזן הרבה, אין אתה נכנס לתוך עבודה זרה שלף ערום וכעל קרי ומשתין בפניה, וזו עומדת על הביב וכל אדם משתינין בפניה. ולא נאמר, אלא **אלהיהם**, את שהוא נהג בו משום אלוה – אסור, ואת שאינו נהג משום אלוה – מותר.

גמרא מה אנו קיימין? אם בששאלו בהילכות המרחץ – היה לו להשיב, ואם בשאלו בהילכות המרחץ –

[דף כ' ע"א]

לא היה לו להשיב! דמר רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי, שואלין הילכות המרחץ בבית המרחץ, הילכות בית הכסא בבית הכסא. בהדא רבי שמעון בן לעזר עאל מיסחי עם רבי מאיר. אמר ליה: מהו שנדיח? אמר ליה: אסור. מהו שנקנח? אמר ליה: אסור. ולא בן שמואל שאל לרב, מהו לענות אמן במקום מטונף? אמר ליה: אסור. ואסיר דאמרית לה – אסיר!

אשבח תני, שואלין הילכות המרחץ בבית המרחץ, הילכות בית הכסא בבית הכסא. אמר יודן אביו דרבי מתניה: מהילכות המרחץ שאלו, אלא שאין דרך לענות במרחץ. אמר רבי שמואל בר אבדימי: מהילכות המרחץ שאלו, אלא שהכל המרחץ רע לשינים.

הכרייא רבי הקא בר יוסי בשם רבי הושעיה, רבי זעירא בשם רבי יהושע בן לוי: תשובת הפלג השיבו, דלא בן היה לו להשיבו מפעל פעור, שאין עבודתו אלא בפעירה. מאי בדין? את שהוא נהג בו משום אלוה – אסור, ואת שאינו נהג בו משום אלוה – מותר.

הלכה ה' מתני' הנכרים העובדים את ההרים ואת הנבעות, הם – מותרין, ומה שעליהן – אסורין, שנאמר **לא תחמד כסף וזהב עליהם ולקחת להן**. רבי יוסי הגלילי אומר: **אלהיהם על ההרים**, ולא ההרים אלהיהם. **אלהיהם על הנבעות**, ולא הנבעות אלהיהם.

מפני מה אשירה אסורה? מפני שיש בה תפישת ידי אדם, וכל שיש בה תפישת ידי אדם – אסור. אמר רבי עקיבא: אני אהיה אוכין לפניו, כל מקום שאמה מוצא הר גבוה וגבעה נישאה ועץ רענן – דע שיש שם עבודה זרה.

גמרא רבי זעירא, רבי יסא, רבי יוסי בר חנינה בשם רבי הושעיה: כתוב אחד אומר **לא תחמד כסף וזהב עליהם ולקחת להן**. וכתוב אחד אומר **כסף וזהב אשר עמיהם**. אם עליהם, למה עמיהם? ואם עמיהם, למה עליהם? מה עליהם – דבר שהוא מיוחד להם, תכשיט להם. אף עמיהם – דבר שהוא מיוחד להם, תכשיט להם. רבי יוחנן בשם רבי ינאי:

[דף כ' ע"ב]

כל שהכניסו לפנים ממקלטין – אסרו, כגון ביסים של מעות. אמר רבי יסא: סימן הוה לן, והדה רבי הושעיה פליגא על דרבי ינאי, ולית היא, אלא מסייעה לה, מה עליהן – דבר שמויחד להן תכשיט להן, אף עמהן – דבר שהוא מיוחד להן, תכשיט להן, יצאו ביסים של מעות.

רבי בא בשם רב יהודה: ואפילו מים ומלח. מלח לשוה. ומים לדית. ואהין אפילו? אלא כגון מים ומלח הנעבד. אית תנאי תנאי: בין שלו, בין של חבירו – אסור. ואית תנאי תנאי: שלו אסור ושל חבירו מותר. מן דמר בין שלו ובין של חבירו אסור – רבי יהודה. ומן דמר שלו אסור ושל חבירו מותר – רבי יוסי ורבי שמעון.

רבי יוסי בשם רבי אילאי: דברי הפל היא. כמה דאת מר תמן, דבר שיש בו רוח חיים, אף על פי שאינו נאסר להדימ – נאסר לגבותה, ודכוותה, דבר שאינו שלך, אף על פי שאינו נאסר להדימ – נאסר לגבותה. רבי בון בר חייה אמר: אפילו סולת, שלו אסור ושל חבירו מותר. מה? כמאן דמר בין שלו ובין של חבירו אסור? אמר, לא איתפלגון בדבר שאין בו רוח חיים.

[דף כ"א ע"א]

אתא רבי בון בר חייה מימר לה, בדבר שיש בו רוח חיים – היא מתניתא. בין מה דאיתפלגון בדבר שאין בו רוח חיים, הא דבר שיש בו רוח חיים אסור, ודבר שאין בו רוח חיים לא כל שכן, הוי, שלא תאמר כמה דאת אמר תמן דבר שיש בו רוח חיים, אף על פי שאינו נאסר להדימ נאסר לגבותה, ודכוותה, דבר שאינו שלך, אף על פי שאינו נאסר להדימ נאסר לגבותה.

השתתחה לבצה, חוקיה אמר: לא אסרה. רבי יוחנן אמר: אסרה. אמר רבי זעירה: כביצה פליגין. חברייא אמרין: בחלוקי נחל פליגין. אמר רב הונא: וקרא מסייע למאן דאמר חבריי, בחלקי נחל חלקד הם הם גורלף. תיילית דחוקיה מן הדא, מפני מה אשירה אסורה, מפני שיש בה תפיסת יד בני אדם, וכל שיש בה תפיסת ידי אדם – אסור.

הכל מודין בהימין – שאסורות. דמר רבי תנינה בר יסא בשם רבי יהודה: שורשי היטה בוקעין בארץ המשים אמה, שורשי תאינה רפים בוקעין בצור. אם כן מה יעשו שורשי הרוב שרשי שקמה? אמר רבי תנינה, אחת לשלשים יום התהום עולה ומשקה אותן. ומה טעמא? אני ה' נוצרה לרגעים אשקנה. תני, רבי שמעון בן אלעזר אומר: מלמד שאין הארץ שותה אלא לפי חסימה.

ביצת עבודה זרה שנעשית אפרוח, רבי חגי בשם רבי יאשיה, איתפלגון בהנא וחוקיה. בהנא אמר: מותרת. וחוקיה אמר: אסורה. וקשויא על דעתיה דחוקיה, היך אופשר לביצת עבודה זרה שתיעשה אפרוח? מה אנו קיימין? אם בשפחה אין כאן אפרוח! אם בשכהניסה לפנים מן הקניקליו, תא חמי, אילו השתתחה לה – לא אסרה, ומפני שהכניסה לפנים מן הקניקליו – אסורה? אמר רבי יודן אבוי דרבי מתניה, תיפתר שגירר בה לעבודה זרה.

[דף כ"א ע"ב]

אגוז של ערלה שננטעו, וכן ביצת הקדש שנעשית אפרוה, רבי יסא, איתפלגון בהנא ורבי יוחנן. בהנא אמר: אסורה. ורבי יוחנן אמר: מותרת. אמר רבי יעירא קימי רבי יסא: והאמר רבי יוחנן מותרת! אף הוא פודה אותה בזמן זרעה. אתא רבי חנניה ורבי יונה, רבי לעזר בשם בהנא: פודה אותה בזמן זרעה. רבי חנניה בשם רבי פינחס אמר, מתקנתא, בהנא אמר: אסורה, ופודה אותה כמות שהיא. רבי יוחנן אמר: מותרת, פודה אותה בזמן זרעה.

אמר רבי עקיבה וכו'. אגוז תנינן אוכין, אית תני אוכיל לפניה. מאן דמר אוכין, גבון. ומאן דמר אוכיל, נייבל. תני רבי בורקי קימי רבי מנא: מלמד שלא הניחו הפנענים לא הר ולא גבעה שלא עבדו עליו. ולא פן סברנן מימר, דבר שיש בו רוח חיים אף על פי שאינו אסור להדימ – אסור לגבות. בית הפחירה איכן נכנה? על פי נביא! ויעל דוד בדבר גד אשר דיבר ביד ה'.

הלכה ו' מתני' מי שהיה ביתו סמוך לבית עבודה זרה, ונפל – אסור לבנותו. כיצד יעשה? כונם לתוך שלו ובנות. היה שלו ושל עבודה זרה – ידון מחצה על מחצה. אבניו ועציו ועפרו – מטמאין בשרץ, שנאמר שרץ תשקצנו וגו'. רבי עקיבה אמר: בנדה, שנאמר תזרם כמו דנה צא תאמר לו. מה הנדה מטמאה במשא, אף עבודה זרה מטמאה במשא.

גמרא בתיב תועבה בניה, ובתיב תועבה בשרצים, ובתיב תועבה בעבודה זרה. בניה, כי כל אשר יעשה מכל התועבות. בשרצים, לא תאכל כל תועבה. בעבודה זרה, ולא תביא תועבה אל ביתך. אבל איני יודע לאי זו דבר הוקשה. רבי עקיבה אמר: לתועבה דניה הוקשה, מה הניה מטמא במשא, אף עבודה זרה מטמא במשא. או מה הניה מטמא על גב אבן מסמא, אף עבודה זרה מטמא באבן מסמא! רבי זיקא בשם רבי חנניה, ואית אמר לה בשם רב הסדא, מודה רבי עקיבה להכמים שאין עבודה זרה מטמא באבן מסמא.

ורבנן אמרו: לתועבה שבשרצים הוקשה, מה השרץ מטמא בהסמ, אף עבודה זרה מטמא בהסמ. או מה השרץ מטמא בכעדשה יכול אף עבודה זרה תטמא בכעדשה! רבי יעירא, רבי יצחק בר נתמן, רבי לעזר, רבי אבהו בשם רבי יוחנן: ויצמדו לבעל פעור ויאכלו זבחי מתים, מה הפת מטמא בכזית, אף עבודה זרה תטמא בכזית. או מה הפת מטמא

[דף כ"ב ע"א]

משכינים ראשי אצבעותיו, יכול אף עבודה זרה משכינים ראשי אצבעותיו! נתיצה נתיצה גמר מבית המנוגע, מה בית המנוגע – משכינים ראשו ורובו, אף עבודה זרה – משכינים ראשו ורובו.

אמר רבי חנניה: זאת אומרת, שאין טומאת עבודה זרה מחוורת, דלא פן מקישה לקלים ואינו מקיש להומרינן? אמר רבי מנא: מחוורת היא, ולמה היא מקישה לפת ולשרץ. ללמד מפנה לקלים שבה, הדיא דאת אמר בעבודה זרה שבורה, אכל בעבודה זרה שלימה – כל שהוא, דמר רבי יומי

בי רבי בון, רב קמא בר גוריון בשם רב: בעל, ראש גוייה הנה, וכאפון הנה. ומה טעם? וישימו להם בעל ברית לאלהים.

מה טעמא דרבי עקיבה? תעב תתעבנו, פנדה. מה טעמא דרבנן? שקח תשקצנו, פשרין. מה מקיימין רבנן טעמא דרבי עקיבה? תעב תתעבנו, צאהו ונכליהו. מה הו לרבנן נכליהו? רבי שמואל, רבי אבהו בשם רבי לעזר: צא תאמר לו. את שקורין אותו פני אלזה - קורין פני פלב. עין פום - קורין אותה עין קוץ. גדייה - קורין אותו גלייא.

רבי תנחומא בשם רב הונא: פתיב, העי אשר עם בית און מקדם לבית אל. מקדם קורין אותו בית אל, ועכשיו קורין אותו בית און. תני בשם רבי לעזר: לא רצה לקרות עומדה, קורין אותו עמידה, וצווחין לדהון של מימי רגלים עמידה.

מה מקיימין רבנן צא תאמר לו? רבי יוסי בי רבי אבון, רב הונא בשם רב יוסף: מנין שאין אומר לאדם צא, עד שיקנס ראשו ורובו.

אית מתניתא אמרה, עבודה זרה - פנדה, ומשמשיה - פנדה. ואית מתניתא אמרה, עבודה זרה - פנדה, ומשמשיה - פשרין. מאן דמר עבודה זרה פנדה ומשמשיה פנדה, ניהא. ומאן דמר עבודה זרה פנדה ומשמשיה פשרין, כל עצמו אינו קרוי נדה אלא במשמשיה!

[דף כ"ב ע"ב]

תיפתר, בחקוקין על גופה. דאמר רבי יעקב דכפר הנן: תיפתר במשתתחה לאפוד עצמו, פגעין שאמר ויעש גזעון אפוד.

מתניתין כמאן דאמר עבודה זרה פנדה ומשמשיה פנדה. ותנינו, אבניו ועציו ועפרו מטמאין פשרין! תיפתר במשתתחה לבית עצמו. דאמר רבי בא, רב הונא בשם רב: המשתתחה לבית - אקרו! רבי ועירא, רבי אבהו בשם רבי יוחנן: המקדיש את הבית - מועלין בו. ומאן דאמר אין מועלין בו, אקרו!?

התיב רבי חני קומי רבי יוסי: והא מתניתא פליגא על רב! השוקת שפסלע - אין ממלאין בה, ואין מקדשין בה, ואין מוין ממנה, ואינה צריכה צמיד פתיל, ואינה פוסלת את המקנה. היתה פלי וחיברה בסיד וכו' עד פוסל את המקנה. מפני שתקקה ואחר כך חברה, היא אם חברה ואחר כך תקקה, מה את עבד לה? פתר לה רבי יוחנן, סיתותן של אבנים - היא גמר מלאכתן.

לית הדא פליגא על רבי שמעון בן לקיש, דאמר: עבודה זרה שנשברה מותרת? וכן סברנן מימר אם בעתיד להחזירן לכליין, דברי הכל אסור. תיפתר למשתתחה לכל אבן ואבן ואחר כך בגיין. לית הדא פליגא על רבי יוחנן, דרבי יוחנן אמר: עבודה זרה שנשברה אסורה, וכן סברנן מימר, אם בשאינו עתיד להחזירן לכליין, דברי הכל מותר! תיפתר במשתתחה לזמורה.

מַסְכַּת נְזִיר פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

ג,א אָמַר רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה: לֹא נִחְלְקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הַלֵּל, עַל שְׁהִיּוּ שְׁתֵּי כַּתֵּי עֵדִים, אַחַת אוֹמֶרֶת: שְׁתֵּים, וְאַחַת אוֹמֶרֶת: חֲמֵשׁ, שֶׁהוּא נְזִיר כִּקְטָנָה שְׁבָה, עַל מֵה נִחְלְקוּ? עַל שְׁהִיּוּ שְׁנֵי עֵדִים מְעִידִין אוֹתוֹ. כַּת אַחַת אוֹמֶרֶת: שְׁתֵּים. וְאַחַת אוֹמֶרֶת: חֲמֵשׁ, שְׁבֵית שְׁמַאי אוֹמְרִים: נִחְלְקָה עֲדוּתָן, וְאִין נְזִירוּת. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: יֵשׁ בְּכֻלָּל חֲמֵשׁ שְׁתֵּים - יֵהָא נְזִיר שְׁתֵּים.

ג,ב מִי שֶׁאָמַר: 'הֲרִינִי נְזִיר', וְשֶׁהָה כְּדֵי דְבוּר, וְשִׁמְעַת חֲבֵרוֹ, וְאָמַר: 'וְאֲנִי' - הוּא אָסוּר וְחֲבֵרוֹ מֵתָר. כִּמָּה הוּא כְּדֵי דְבוּר? כְּדֵי שְׁאֵלַת שְׁלוֹם.

ג,ג 'הֲרִינִי נְזִיר', וְשִׁמְעַת חֲבֵרוֹ וְאָמַר: 'פִּי כְּפִיו, וְשִׁעְרִי כְּשִׁעְרוֹ' - הֲרִי זֶה נְזִיר. 'דִּי כִּידוֹ, רִגְלֵי כְּרִגְלוֹ' - הֲרִי זֶה נְזִיר. 'דִּי נְזִירָה וְרִגְלֵי נְזִירָה' - לֹא אָמַר כָּלוּם. 'רִאשֵׁי נְזִירָה, כְּבָדֵי נְזִירָה' - הֲרִי זֶה נְזִיר. זֶה הַכֻּלָּל: דְּבָר שֶׁהִנְשָׂמָה תְלוּיָהּ בּוֹ - הוּא נְזִיר. דְּבָר שֶׁאִין הִנְשָׂמָה תְלוּיָהּ בּוֹ - אִין זֶה נְזִיר.

ג,ד הָאוֹמֵר לְאִשְׁתּוֹ: 'הֲרִינִי נְזִיר! וְאַתָּה?!' אִם אָמְרָה: 'הֵן'! - שְׁנִיָּהֶם אָסוּרִין. אִם רָצָה לְהִפָּר - מִפָּר לָהּ, מִפְּנֵי שֶׁקֹּדֶם נָדְרוּ לְהִקָּדֵם. וְאִם לֹא - הוּא אָסוּר וְהִיא מֵתָרֶת.

הָאוֹמֵר לְאִשְׁתּוֹ: 'הֲרִינִי נְזִיר וְאַתָּה?!' אִם אָמְרָה: 'הֵן' - שְׁנִיָּהֶן אָסוּרִין. וְאִם לֹא - שְׁנִיָּהֶן מֵתָרִין, מִפְּנֵי שֶׁתְּלָהּ נָדְרוּ בְּנִדְרָהּ.

אָמְרָה לוֹ אִשְׁתּוֹ: 'הֲרִינִי נְזִירָה', וְאִם אָמַר 'הֵן' - אָסוּרִין. אִם רָצָה לְהִפָּר - אִינּוּ יָכוּל, מִפְּנֵי שֶׁקֹּדֶם 'הִקָּדֵם' לְנִדְרָהּ. וְאִם לֹא - הִיא אָסוּרָה וְהוּא מֵתָר.

אָמְרָה לוֹ אִשְׁתּוֹ: 'הֲרִינִי נְזִירָה, וְאַתָּה?,' אִם אָמַר 'הֵן' - שְׁנִיָּהֶן אָסוּרִין. וְאִם לֹא - שְׁנִיָּהֶן מֵתָרִין, מִפְּנֵי שֶׁתְּלָתָהּ נָדְרָה בְּנִדְרוֹ.

הָאוֹמֵר לְחֲבֵרוֹ: 'הֲרִינִי נְזִיר, וְאַתָּה?,' אִם אָמַר: 'הֵן' - שְׁנִיָּהֶן אָסוּרִין. וְאִם לֹא - הוּא אָסוּר וְחֲבֵרוֹ מֵתָר.

הָאוֹמֵר לְחֲבֵרוֹ: 'הֲרִינִי נְזִיר, וְאַתָּה?!', אִם אָמַר: 'הֵן' - שְׁנִיָּהֶן אָסוּרִין. וְאִם לֹא - שְׁנִיָּהֶן מֵתָרִין, מִפְּנֵי שֶׁתְּלָהּ נָדְרוּ בְּנִדְרוֹ.

ג,ה הָאִשָּׁה שֶׁנִּדְרָהּ בְּנְזִיר, וְשִׁמְעָה חֲבֵרָתָהּ, וְאָמְרָה: 'וְאֲנִי'. וְאַחַר כֵּן בָּא בְּעֵלָהּ שֶׁל רִאשׁוֹנָה וְהִפָּר לָהּ - הִיא מֵתָרֶת וְחֲבֵרָתָהּ אָסוּרָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אִם אָמְרָה: 'אֲףִי אֲנִי' - לֹא נִתְכַּוְּנָה אֲלֵא כְּמוֹתָהּ, וְשִׁתִּיָּהֶן מֵתָרוֹת. 'שְׁבוּעָה לְבִיתִי שֶׁאֲנִי נִכְנָסֶת', וְשִׁגְגָה וְנִכְנָסָה - מֵתָרֶת לְשַׁעֲבֵר, וְאָסוּרָה לְעֵתִיד לְבֵא.

ג,ו הָאִשָּׁה שֶׁנִּדְרָהּ בְּנְזִיר, וְשִׁמְעַת בְּעֵלָהּ וְלֹא הִפָּר לָהּ. רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמְרִים: הוּא נִתֵּן אֲצַבַּע בֵּין שְׁנֵיהֶם, שֶׁאִם רָצָה לְהִפָּר - יִפָּר. וְאִם אָמַר: 'אִי אֶפְשִׁי בְּאִשָּׁה נְדָרְנִית'

² לֹא בְּדֶרֶךְ שְׁאֵלָה כְּמוֹ בְּאִפְסוּס הַקֹּדֶם, אֲלֵא שֶׁתְּלָהּ אֶת הַנְּדָר שֶׁלּוֹ בְּנִדְרָהּ שְׁלָהּ, וּמִתְכַּוֵּן לוֹמַר לָהּ: הֲרִינִי נְזִיר אִם גַּם אֶת תְּהִי כְּמוֹנִי.

³ לֹא בְּדֶרֶךְ שְׁאֵלָה.

¹ הוּא נָדַר בְּנְזִיר בְּנִדְאוֹת, וְתוֹךְ כְּדֵי כִּף הוּא שׁוֹאֵל אוֹתָהּ, אִם גַּם אֶת רֹצֵה לְדוֹר נְזִירוּת.

בְּמִקְצָתָן. אֵלוּ לְעוֹלָה, וְהַשָּׂאָר לְשָׂאָר
נְזִירוֹת, דְּמֵי עוֹלָה יְבִיאוּ בְּהֵן עוֹלָה, וּמוֹעֲלִין
בְּהֵן, וְהַשָּׂאָר – יִפְלוּ לְנִדְבָה, וּמוֹעֲלִין בְּכֻלָּן,
וְאִין מוֹעֲלִין בְּמִקְצָתָן. אֵלוּ לְעוֹלָתִי וְאֵלוּ
לְחֻטָּאתִי וְאֵלוּ לְשִׁלְמִים וְנִתְעַרְבוּ – הָרִי זֶה
לוֹקַח בְּהֵן שְׁלֹשׁ בְּהֵמוֹת, בֵּין מִמְּקוֹם אֶחָד
בֵּין מִשְׁלֹשׁ מְקוֹמוֹת, וּמְחַלֵּל דְּמֵי חֻטָּאת עַל
חֻטָּאתוֹ. דְּמֵי עוֹלָה עַל עוֹלָה, דְּמֵי שְׁלְמִים
עַל שְׁלְמִים, וְנִתְּנָן לְבַעֲלִים – לֹא יִתְּנִם
לְבַעֲלִים עַד שִׁיחַלְלִם עַל כָּלָם.

ג, ט בית שמאי אומרים: אין אדם מדיר את
בְּנֵי בְּנֵיזֵיר. ובית הלל אומרים: מדיר את
בְּנֵי בְּנֵיזֵיר. הִדִּירוּ כְּשֶׁהוּא קָטָן, וְגִלַח, או
שֶׁהֵבִיא שְׁתֵּי שַׁעֲרוֹת – בְּטֹלָה הֵימְנוּ נְזִירוֹת
אָבִיו. אֵימְתִי אָמְרוּ 'הָאִישׁ מְגַלַח עַל נְזִירוֹת
אָבִיו? בְּזִמְנָן שְׁנֹדָר לְאַחַר מִיתַת אָבִיו, אָבִל
נֹדָר בְּחַיֵּי אָבִיו, וְהִפְרִישׁ אָבִיו מְעוֹתָיו
לְנְזִירוֹתוֹ – הָרִי אֵלָה יִפְלוּ לְנִדְבָה. רַבִּי
יְהוּדָה, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה
אוֹמְרִים: בֵּין כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ אֵין זֶה מְגַלַח עַל
נְזִירוֹת אָבִיו. אֵימְתִי אָמְרוּ 'הָאִישׁ מְגַלַח עַל
נְזִירוֹת אָבִיו? בְּזִמְנָן שֶׁהֵנִיחַ אָבִיו מְעוֹת
סְתוּמִים לְנְזִירוֹתוֹ וּמַת, אָבִל הֵנִיחַ מִפְּרֻשֵׁין,
אוּ בְּהֵמָה, בֵּין כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ אֵין זֶה מְגַלַח עַל
נְזִירוֹת אָבִיו; דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסִי. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר
וְרַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמְרִים: בֵּין כֶּךָ וּבֵין
כֶּךָ מְגַלַח עַל נְזִירוֹת אָבִיו.

ג, י מי שֶׁנִּדְרָר בְּנֵיזֵיר, וְנִשְׁאָל לְחֻכְּסָא וְאָסֵר לוֹ;
בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: מוֹנֵה מִשְׁעָה שְׁשָׂאֵל,
ובית הלל אומרים: מוֹנֵה מִשְׁעָה שְׁנֹדָר,
נִשְׁאָל לְחֻכְּסָא וְהֵתִיר לוֹ, אֵלוּ וְאֵלוּ מוֹדֵים,
שְׁאֵם הֵיְתָה לוֹ בְּהֵמָה מִפְּרֻשָׁת – תִּצְאָ וְתִרְעָה
בְּעֵדָר; זֹו טְעוֹת טְעָה נְחוּסִים אִישׁ הַמְּדִי
כְּשֶׁפִתְחוּ בְּנֵדָר.

– יוציא יתן כתבה. רבי יהודה ורבי שמעון
אוֹמְרִים: הִיא נִתְּנָה אֶצְבַּע בֵּין שְׁנֵינוּ, שְׁאֵם
רָצָה לְהַפֵּר – אֵינוּ יְכוּל. וְאֵם אָמַר: אֵי אֶפְשִׁי
בְּאִשָּׁה נְזִירָה – תִּצְאָ שְׁלֹא בְּכַתְּבָה. הָאִשָּׁה
שְׁנֹדָרָה בְּנֵזִיר, וְשָׁמַע בְּעוֹלָה וְהִפְרָ לָהּ, וְהִיא
לֹא יִדְעָה שֶׁהִפְרָ לָהּ בְּעוֹלָה, וְהֵיְתָה שׁוֹתָה יֵין
וּמִטְמָאָה לְמֵתִים – הָרִי זֹו סוֹפְגַת אֶת
הָאֲרָבַעִים. כְּשֶׁהִיָּה רַבִּי עֲקִיבָה מְגִיעַ לְדָבָר
זֶה הָיָה אוֹמֵר: וּמָה מִי שְׁנִתְּכֹנֹן לְעוֹלוֹת בִּידוֹ
בְּשָׂר חֲזִיר וְעוֹלָה בִּידוֹ בְּשָׂר טֹלָה וְאָכְלוּ –
צָרִיךְ כְּפָרָה וְסִלִּיחָה, הַמְתַּכְּנֹן לְעוֹלוֹת בִּידוֹ
בְּשָׂר חֲזִיר וְעוֹלָה בִּידוֹ בְּשָׂר חֲזִיר, עַל אַחַת
כְּמָה וְכְמָה שְׁצָרִיךְ כְּפָרָה וְסִלִּיחָה!

ג, ז במה דברים אמורים? בתגלחת טהרה
אָבִל בְּתִגְלַחַת טְמָאָה – יִפְרָ שְׁמִפְרָ לְעֵתִיד
לְבָא, שִׁיְכוּל לומר: 'אֵי אֶפְשִׁי בְּאִשָּׁה
מְגַלַחַת'. רַבִּי אוֹמֵר: אִף בְּתִגְלַחַת טְהוֹרָה, עַד
שְׁלֹא גִלַחָה – יִפְרָ, שִׁיְכוּל לומר: 'אֵי אֶפְשִׁי
בְּאִשָּׁה מְגַלַחַת'. מִי שְׁנֹדָר בְּנֵזִיר, וְהִיָּה שׁוֹתָה
יֵין וּמִטְמָא לְמֵתִים וְאַחַר כֶּךָ נִשְׁאָל לְחֻכְּסָא
וְהֵתֵר לוֹ – אֵין סוֹפְג אֶת אֲרָבַעִים. רַבִּי יְהוּדָה
אוֹמֵר: אֵם אֵין סוֹפְג אֶת אֲרָבַעִים – יִסְפֹּג
מִכַּת מְרֻדוֹת.

ג, ח המפריש מעות לנזירותו – לא נהנין ולא
מוֹעֲלִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן רְאוּיָן לְהֵבִיא בְּכֻלָּן
שְׁלְמִים. מַת, וְהֵיוּ לוֹ מְעוֹת סְתוּמִין – יִפְלוּ
לְנִדְבָה. מְעוֹת מִפְּרֻשֵׁין – דְּמֵי חֻטָּאת יוֹלִיךְ
לִים הַמְּלַח. לֹא נִהְנִינָן וְלֹא מוֹעֲלִין. דְּמֵי עוֹלָה
– יְבִיאוּ עוֹלָה וּמוֹעֲלִין. דְּמֵי שְׁלְמִים – יְבִיאוּ
שְׁלְמִים, וְנִאֲכַלִּין לְיוֹם אֶחָד, וְאֵינָן טְעוּנִין
לְחָם. אֵלוּ לְעוֹלָתוֹ, וְהַשָּׂאָר לְשָׂאָר. מַת, דְּמֵי
שְׁלְמִים – יְבִיא בְּהֵן שְׁלְמִים. וְהַשָּׂאָר – יִפְלוּ
לְנִדְבָה. 'אֵלוּ לְחֻטָּאתִי וְהַשָּׂאָר לְשָׂאָר
נְזִירוֹתִי – דְּמֵי חֻטָּאת יוֹלִיכוּ לִים הַמְּלַח.
וְהַשָּׂאָר – יְבִיאוּ חֻצִּיָּה לְעוֹלָה וְחֻצִּיָּה
לְשְׁלְמִים, וּמוֹעֲלִין בְּכֻלָּן וְאֵין מוֹעֲלִין

ג, יא הָיוּ מֵהַלְכִין בְּדֶרֶךְ, וְאֶחָד בָּא כְּגִנְדָן.
 אָמַר אֶחָד: 'הָרִינִי נְזִיר שְׁזָה פְּלוֹנִי', וְאֶחָד
 אָמַר: 'הָרִינִי נְזִיר שְׁאִינוּ הוּא'. 'הָרִינִי נְזִיר
 שְׁאֶחָד מִכֶּם נְזִיר', וְאֶחָד אָמַר: 'הָרִינִי נְזִיר
 שְׁאִין אֶחָד מִכֶּם נְזִיר'. 'הָרִינִי נְזִיר שְׁשִׁנִּיכֶם
 נְזִירִים'. וְאֶחָד אָמַר: 'הָרִינִי נְזִיר שְׁכֻלְכֶם
 נְזִירִים'; בֵּית שְׁמַאי אֹמְרִים: כֻּלָּם נְזִירִים.
 וּבֵית הַלֵּל אֹמְרִים: אִין נְזִיר אֲלָא מִי שְׁלָא
 נִתְקַיְמוּ דְבָרָיו, וְיִבְיֵאוּ קֶרְבָּן בְּשִׁתְּפוּת. רַבִּי
 יְהוּדָה אֹמַר מִשּׁוּם רַבִּי טְרַפּוֹן: אִין אֶחָד
 מֵהֶם נְזִיר, שְׁלָא נִתְנָה נְזִירוּת אֲלָא בְּהַפְלָאָה.
 רַבִּי יוֹסִי אֹמַר: הָיוּ בֵּית שְׁמַאי אֹמְרִים:
 'הָרִינִי נְזִיר שְׁזָה יוֹסֶף, וְנִמְצָא יוֹסֶף, שְׁזָה
 שְׁמַעוֹן, וְנִמְצָא שְׁמַעוֹן'. 'שְׁהוּא נְזִיר'. רָאָה
 אַנְדְּרוּגִינוּס וְאָמַר: 'הָרִינִי נְזִיר שְׁזָה אִישׁ'.
 וְאֶחָד אָמַר: 'הָרִינִי נְזִיר שְׁאִין זֶה אִישׁ'.
 'הָרִינִי נְזִיר שְׁזָה אִשָּׁה'. וְאֶחָד אָמַר: 'הָרִינִי
 נְזִיר שְׁאִין זֶה אִשָּׁה'. 'הָרִינִי נְזִיר שְׁזָה אִישׁ
 וְאִשָּׁה'. וְאֶחָד אָמַר: 'הָרִינִי נְזִיר שְׁאִין זֶה
 אִישׁ וְאִשָּׁה'. 'הָרִינִי נְזִיר שְׁאֶחָד מִכֶּם נְזִיר'.
 'שְׁאִין אֶחָד מִכֶּם נְזִיר'. 'שְׁשִׁנִּיכֶם נְזִירִין'.
 'שְׁכֻלְכֶם נְזִירִין' - הָרִי אֵלוּ כֻּלָּן נְזִירִין, וְכֻלָּם
 מוֹנִין תִּשְׁעֵי נְזִירִין.

מִסְכַּת נְזִיר פֶּרֶק רְבִיעִי

ד, א נְזִיר שְׁאָכַל כָּל הָאֶסוּרִין לוֹ בְּהִתְרָאָה
 אַחַת - אִין חֵיב אֲלָא אַחַת. הִתְרוּ בוֹ וְאָכַל,
 הִתְרוּ בוֹ וְאָכַל וְשִׁתָּה - חֵיב עַל כָּל אַחַת
 וְאַחַת. וְכַמָּה שְׁעוּרוֹ? בְּכֹזֵית. כֻּלָּן מִצְטַרְפִּין
 בְּכֹזֵית, יִין וְחִמְץ כִּיּוֹצָא בֶּהֱן, כִּיּוֹצָא הוּא
 עוֹשֶׂה? מִבֵּיא כּוֹס מְלֵא יִין וּמִבֵּיא כֹזֵית
 אִיגוּרוֹ וְנוֹתֵן לְתוֹכוֹ וְשׁוֹפֵעַ, אִם שִׁתָּה כִּיּוֹצָא
 בֶּהֱן - חֵיב. וְאִם לֹא - פְטוּר; דְּבָרֵי רַבִּי
 עֲקִיבָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֲזַרְיָה פּוֹטֵר, עַד
 שִׁישִׁתָּה רְבִיעִית יִין בֵּין שְׁמֹזֶגוֹ וְשִׁתָּאוּ, בֵּין

שְׁשִׁתָּאוּ חֲצָאִים. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֹמַר: נְזִיר
 שְׁהֵנִיחַ פִּיּוֹ עַל פִּי חֲבִית שֶׁל יִין וְשִׁתָּה,
 שְׁתָּאָה כְּלָהּ בְּהִתְרָאָה אַחַת - אִינוּ חֵיב אֲלָא
 אַחַת. מִתְרִין בוֹ וְשׁוֹתָה מִתְרִין בוֹ וְשׁוֹתָה -
 חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. וְכֵן הָיָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר
 אֹמַר: נִטַּל אֲשָׁפוֹל שֶׁל עֲנָבִים וְאָכַל כְּלוּ
 בְּהִתְרָאָה אַחַת - אִינוּ חֵיב אֲלָא אַחַת. מִתְרִין
 בוֹ וְאֹכַל, מִתְרִין בוֹ וְאֹכַל - חֵיב עַל כָּל
 אַחַת וְאַחַת. אֲכַל הֵימְנוּ עֲנָבִים, לַחִים
 וַיִּבְשִׂים, אוֹ שְׁאָכַל הֵימְנוּ שְׁנֵי חֲרַצְנִין וְזָג, אוֹ
 שְׁסַחַט הֵימְנוּ כֹזֵית יִין הֵתֵר - הָרִי זֶה חֵיב עַל
 כָּל אַחַת וְאַחַת.

ד, ב נְזִיר שְׁמִירְט⁴ אוֹ שְׁשִׁפְשֵׁף, אוֹ שִׁתְּלַשׁ בוֹ
 בְּזוּג, אֲפִלוּ כָּל שְׁהוּא - הָרִי זֶה חֵיב. אֲבָל
 אִין סוֹתֵר אֲלָא בְּתַעַר וּבְכַרַב רֵאשׁוֹ. רַבִּי
 שְׁמַעוֹן בֶּן יְהוּדָה אֹמַר מִשּׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן:
 כֶּשֶׂם שְׁשִׁתִּי שְׁעָרוֹת מִעֲכָבוֹת בוֹ - כֶּךָ שְׁתִּי
 שְׁעָרוֹת סוֹתֵרוֹת בוֹ.

ד, ג חִמְרָא בְּתַגְלַחַת, שֶׁהִתְגַּלַּחַת אִין לָהּ
 שְׁעוֹר, וְעָשָׂה בָּהּ אֶת הַמְּגַלַּח כְּמִתְגַּלַּח, מַה
 שְׁאִין כֵּן בְּשִׁתִּיָּהּ, כִּיּוֹצָא לֹא הֵתֵר בְּכֻלָּל
 הַיּוֹצָא מִן הַגֶּפֶן? נְזִיר שְׁשִׁתָּה יִין שֶׁל תְּרוּמָה
 וְשֶׁל מַעֲשֵׂר שְׁנֵי, 'שְׁבוּעָה שְׁאֲשִׁתָּה יִין'
 וְשִׁתָּה - הָרִי זֶה חֵיב עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. כִּיּוֹצָא
 הֵתֵר מְכַלָּל תְּגַלַּחַת? מִצּוֹרֵעַ מְחַלֵּץ - הָרִי זֶה
 מְגַלַּח, וְאִין צָרִיף לֹמַר מִצְרַעְתּוֹ, אֲלָא אֲפִלוּ
 לִתְּן סִימָן לְנִתְקוֹ, אִם פִּשְׂהָ וְאִם לֹא פִּשְׂהָ.

ד, ד בֵּין שְׁנִטְמָא הוּא, בֵּין שְׁטַמְאוּהוּ אַחֲרִים,
 בֵּין בְּשׁוּגַג בֵּין בְּמִזִּיד, בֵּין בְּאוֹנֵס בֵּין בְּרָצוֹן
 - סוֹתֵר אֶת הַכֵּל, וְחֵיבִין קֶרְבָּן, בֵּין שְׁגַלַּח
 הוּא בֵּין שְׁגַלְחוּהוּ אַחֲרִים, בֵּין בְּשׁוּגַג בֵּין
 בְּמִזִּיד, בֵּין בְּאוֹנֵס בֵּין בְּרָצוֹן - סוֹתֵר אֶת
 הַכֵּל וְחֵיבִין קֶרְבָּן. אִימְתִי אִמְרוּ תְּגַלַּחַת

⁴ שְׁפֹטֵר כִּידוּ שְׁעָרוֹת מַעֲקָן.

סותר שלשים יום? בזמן שאין לו לספר, האם יש לו לספר - הרי זה אין סותר. גלח על הזבח ונמצא פסול - תגלחתו פסולה וסותר שלשים יום.

ד, ה הכל משלחין תחת הדוד, חוץ מן טמא שגלח במדינה, מפני ששערו נקבר; ודברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: טהורים כאן וכאן. היו משלחים טמאים כאן וכאן - לא היו משלחים. וחקמים אומרים: הכל לא היו משלחים תחת הדוד, חוץ מן הטהור שבמקדש, מפני שנעשה כמצותו. טמא כן וכן וטהור שבגבולין - אין משלחין תחת הדוד, ואין לה שמשלח תחת הדוד אלא נזיר שגלח בטהרה ובפתח אהל מועד, שנאמר (במדבר ו, יח): "וגלח הנזיר פתח אהל מועד" וגו'.

ד, ו רבי שמעון השזורי אומר: האיש משלח תחת הדוד ואין האשה משלחת תחת הדוד, מפני פרחי כהונה. כיצד משלחו? גותן עליו רטב ומשלח, ואם שלח תחת הדוד של חטאת ואשם - יצא. אמר רבי שמעון הצדיק: מימי לא אכלתי אשם נזיר טמא אלא אחת. מעשה שבא אלי אחד מן הדרום, וראיתיו יפה עינים וטוב ראי, וקווצותיו סדורות לו תלתלים. אמרתי לו: בני! מה ראית לשחת שער זה נאה? גם לי: רועה הייתי לאבי, והלכתי למלאות מים מן המעיין, ונסתכלתי בבבואה שלי, ופחזו יצרי עלי, ובקש להעבירני מן העולם. אמרתי לו: ריקה! מפני מה אתה מתגאה בעולם שאינו שלך? בדבר שעתיד להיות עפר רמה ותולעה? הרי עלי לגלח לשמים! עמדתי ונשקתיו על ראשו, ואמרתי: כמותך ירבו עושי רצון מקום בישראל, עליך הכתוב אומר (במדבר ו, יב): "איש או אשה כי יפליא לגדר נדר נזיר להזיר לה".

ד, ז נזיר שנטמא בשביעי, וחזר ונטמא בשביעי - אינו מביא אלא קרבן אחד. נטמא בשמיני וחזר ונטמא בשמיני - מביא קרבן על כל אחד ואחד; ודברי רבי אליעזר. רבי שמעון אומר: קרבן אחד על הכל עד שיביא אשמו. הביא אשמו ונטמא, אשמו ונטמא - חייב קרבן על כל אחד ואחד. וחקמים אומרים: קרבן אחד על הכל, עד שיביא חטאתו. הביא חטאתו ונטמא, והביא חטאתו ונטמא - מביא קרבן על כל אחד ואחד. הביא חטאתו ולא הביא אשמו - מונה. הביא אשמו ולא הביא חטאתו - אינו מונה. רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר: כשם שחטאתו מעכבו, כך אשמו מעכבו.

ד, ח מודה רבי שמעון, שאם גלח על חטאתו שלא לשמה, ואחר כך הביא קרבנותיו לשמן - תגלחתו פסולה וזבחי לא עלו לו. גלח על העולה ועל השלמים שלא לשמן, ואחר כך הביא קרבנותיו לשמן - תגלחתו פסולה, וזבחי לא עלו לו. הראוי לבא בן שנה והביא בן שתיים, בן שתיים והביא בן שנה, או שהיה אחד מהן רובע, ונרבע, מקצה, ונעבד, אתנן, מחיר, שרוע, וקלוט - תגלחתו פסולה, וזבחי לא עלו לו, ושאר שלמי נזיר, שהביאן שלא כמצותו - נאכלין ליום ולילה אחד, ואינן טעונין לא לחם ולא זרוע.

ד, ט מי שזנרק עליו אחד מן הדמים, ונטמא. רבי אליעזר אומר: סותר את הכל, וחקמים אומרים: יביא שאר קרבנו ויטהר, מפני שקדש שער בדם. מעשה במרים התרמודית שזנרקו עליה אחד מן הדמים, וכאו ואמרו לה על בתה שהיתה מסכנת, והלכה ומצאתה שמתה, ונטמאה. עליה אמרו

חכמים: תביא שאר קרבנה ותטהר, מפני שקדש שער בדם.

די כל מי שנזר שתי נזירות מנה ראשונה ולא הביא קרבנותיו - אסור לגלח ולשתות יין ולהטמא למתים. נטמא עד שלא גלח; רבי אליעזר אומר: צריך להביא קרבן טמאה. רבי יוסי אומר: אין צריך, מפני שיצא מכלל ראשונה ולכלל השניה לא בא.

מסכת נזיר פרק חמישי

הא כל אלו שאמרו 'אין מתחיל למנות עד שיטהר', אם נטמא - אין מביא קרבן טמאה. כל אלו שאמרו 'מתחיל ומונה מיד', אם נטמא - מביא קרבן טמאה.

הב טמאה שנתונה על גבי כהל, אפלו מחצה על מחצה, וכן עדר בהמה חיה ועוף חייו, שהיו מהלכין זה אחר זה, אפלו ראשו של זה וראשו של זה בין רגלו של זה - אין הנזיר מגלח עליהן, ואין חייבין עליו על טמאת מקדש וקדשיו. רבי אליעזר אומר: בראשונה היו זקנים חלוקין, מקצתן אומרים: רביעית דם, ורבע עצמות. ומקצתן אומרים: חצי קב עצמות וחצי לוג דם. בית דין שאחריהן אמרו: רביעית דם ורבע עצמות לתרומות וקדשיו. חצי קב עצמות וחצי לוג דם לנזיר ולמקדש.

הג אמר רבי אלעזר: כשהלכתי לערדסקיא, מצאתי את רבי יהושע בן פתור, שהיה יושב ודן לפני רבי מאיר בהלכה: כל טמאה מן המת שהנזיר מגלח עליה - חייבין עליה משום ביאת מקדש, וכל טמאה מן המת שאין הנזיר מגלח עליה - אין חייבין עליה על טמאת מקדש. אמר לו: אל תהא זו קלה

מן השרץ! אמרתי לו: כלום אתה בקי ביהושע בר ממל? אמר לי: הן! כן אמר יהושע בר ממל משום רבי יהושע: כל טמאה מן המת שהנזיר מגלח עליה - חייבין עליה משום ביאת מקדש, וכל טמאה מן המת שאין הנזיר מגלח עליה - אין חייבין עליה על טמאת מקדש, ורואה אני את דברי.

הד שאלו את רבי שמעון: הרי שהיה נזיר ומצרע, מהו שיגלח תגלחת אחת, ותעלה לנדרו ולצרעתו? אמר להן: אין מגלח. אמרו לו: למה? אמר להם: אלא זה מגלח להעביר שער, וזה מגלח להעביר שער - יפה אתם אומרים! אלא נזיר מגלח "להעביר" שער ומצרע מגלח "לגדל" שער. אמרו לו: אף אנו אומרין לא תעלה לו בימי גמרו, תעלה לו בימי ספרו. אמר להם: אילו זה מגלח לאחר ביאת מים, וזה מגלח לאחר ביאת מים - יפה אתם אומרים! אלא נזיר מגלח "לאחר" ביאת מים, ומצרע מגלח "קדם" ביאת מים. אמרו לו: אף אנו אומרים לא תעלה לו לימי ספרו, ונזירותו תעלה לו לימי חלוטו וטמאתו. אמר להם: אילו מגלחים לאחר דמים - יפה אתם אומרים! אלא נזיר מגלח "לאחר" דמים, ומצרע מגלח "לפני" דמים. אמרו לו: תקון הדבר - לא תעלה לו לימי צרעתו ונזירותו, תעלה לו לימי צרעתו וטמאתו. אמר להם: נזיר טהור והוא מצורע, זה לגדל וזה להעבירו, אם נזיר טמא והוא מצורע - זה לפני ביאת מים וזה לאחר ביאת מים (ספרים אחרים: 'אבל אם היה נזיר - מגלח תגלחת אחת על שתיהן').

⁵ בנוסחת הספרים מובא: הן, ובעל הלכות הנה.

ה,ה שְׁנֵי נְזִירִין שְׁאָמַר לְהָן אֶחָד: 'רְאִיתִי אֶת אֶחָד מִכֶּם שֶׁנִּטְמָא, וְאִינִי יוֹדֵעַ אִי זֶה מִכֶּם' – סוֹפְרִין שְׁלֹשִׁים יוֹם, וּמְבִיאִין קֶרְבָּן טְמֵאָה וְקֶרְבָּן טְהוֹרָה, וְאוֹמְרִים: 'אִם אֲנִי טְמֵא – קֶרְבָּן טְמֵאָה שְׁלִי וְקֶרְבָּן טְהוֹרָה שְׁלֶךְ. וְאִם אֲנִי טְהוֹר – קֶרְבָּן טְהוֹרָה שְׁלִי וְקֶרְבָּן טְמֵאָה שְׁלֶךְ'; וְסוֹפְרִין שְׁלֹשִׁים יוֹם, וּמְבִיאִין קֶרְבָּן טְמֵאָה וְקֶרְבָּן טְהוֹרָה, וְאוֹמְרִים: 'אִם אֲנִי טְמֵא – קֶרְבָּן טְמֵאָה שְׁלִי וְקֶרְבָּן טְהוֹרָה שְׁלֶךְ, וְזֶה קֶרְבָּן טְהוֹרָתִי. אִם אֲנִי טְהוֹר – קֶרְבָּן טְהוֹרָה שְׁלִי וְקֶרְבָּן טְמֵאָה שְׁלֶךְ, וְזֶה קֶרְבָּן טְהוֹרָתִי'.

מֵת אֶחָד מֵהֶן, אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: יִבְקֹשׂ אֶחָד מִן הַשּׁוֹק שְׂיִדַּר כְּנִגְדּוֹ בְּנֵזִיר, וְאוֹמֵר: אִם טְמֵא הֵייתִי – הָרִי אֶתְּךָ נְזִיר מִיָּד, וְאִם טְהוֹר הֵייתִי – הָרִי אֶתְּךָ נְזִיר לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם. וְסוֹפְרִין שְׁלֹשִׁים יוֹם וּמְבִיאִין קֶרְבָּן טְמֵאָה וְקֶרְבָּן טְהוֹרָה, וְאוֹמְרִים: אִם אֲנִי טְמֵא – קֶרְבָּן טְמֵאָה שְׁלִי, וְקֶרְבָּן טְהוֹרָה שְׁלֶךְ, סִפְקָא. וְאִם אֲנִי טְהוֹר – קֶרְבָּן טְהוֹרָה שְׁלִי, וְקֶרְבָּן טְמֵאָה שְׁלֶךְ סִפְקָא; וְסוֹפְרִין שְׁלֹשִׁים יוֹם, וּמְבִיאִין קֶרְבָּן טְמֵאָה וְקֶרְבָּן טְהוֹרָה, וְאוֹמְרִים: 'אִם אֲנִי טְמֵא – קֶרְבָּן טְמֵאָה שְׁלִי וְקֶרְבָּן טְהוֹרָה שְׁלֶךְ, וְזֶה קֶרְבָּן טְהוֹרָתִי. וְאִם אֲנִי טְהוֹר – קֶרְבָּן טְהוֹרָה שְׁלִי וְקֶרְבָּן טְמֵאָה שְׁלֶךְ, וְזֶה קֶרְבָּן טְהוֹרָתִי'. שְׁלֹשִׁים יָמִים הָרֵאשׁוֹנִים וְשְׁלֹשִׁים יָמִים הָאַחֲרוֹנִים – אָסוּר לְגַלַּח, וְלִשְׁתּוֹת יַיִן, וְלִטְמֵא לְמַתִּים, אִם גִּלַּח וְשִׁתָּה יַיִן וְנִטְמָא לְמַתִּים – סוֹפֵג אֶת הָאֲרָבָעִים, הוּא עֲצוּמוֹ, עַל הָרֵאשׁוֹנִים – חֵיב. וְעַל הָאַחֲרוֹנִים – פְּטוּר.

מִסְכַּת נְזִיר פָּרָק שִׁישִׁי

ו,א סִפְקָא נְזִיר טְמֵא, סִפְקָא נְזִיר טְהוֹר – אֲבָל נְזִיר וְדַאי⁶. סִפְקָא מְצוֹרֵעַ טְמֵא סִפְקָא מְצוֹרֵעַ טְהוֹר – אֲבָל מְצוֹרֵעַ וְדַאי. אוֹכֵל בְּקִדְשִׁים

אַחַר שְׁשִׁים יוֹם. שׁוֹתֶה יַיִן וּמִטְמֵא לְמַתִּים לְאַחַר מֵאָה וְעֶשְׂרִים יוֹם. כִּיצַד? אָמְרוּ לוֹ: נְזִיר טְמֵא אֶתְּךָ וְאִין נְזִיר טְמֵא מְגַלַּח, אֲלֵא עַד שְׁבַעָה, צֵא וּמְנָה שְׁבַעָה. הִזְה וְשִׁנָּה, גִּלַּח וְהִבִּיא קֶרְבָּן, מְנָה שְׁבַעָה וּבִקֵּשׁ לְגַלַּח, וְאָמְרוּ לוֹ: נְזִיר טְהוֹר אֶתְּךָ, וְאִין נְזִיר טְהוֹר מְגַלַּח אֲלֵא עַד שְׁלֹשִׁים, צֵא וּמְנָה עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה לְהַשְׁלִים שְׁלֹשִׁים, גִּלַּח וְהִבִּיא קֶרְבָּן, מְנָה שְׁלֹשִׁים, וּבִקֵּשׁ לְגַלַּח, אָמְרוּ לוֹ: נְזִיר טְהוֹר אֶתְּךָ! וְאִין נְזִיר טְהוֹר מְגַלַּח אֲלֵא עַל הַדְּמַיִם. כִּיצַד הוּא עוֹשֶׂה? מְבִיא עוֹלַת בְּהֵמָה וּמִתְנָה עָלֶיהָ, וְאוֹמֵר, אִם נְזִיר טְהוֹר אֲנִי – הָרִי זֶה חוֹבָה. וְאִם לֹא – הָרִי זֶה נְדָבָה. כִּיצַד תַּעֲשֶׂה לוֹ לְהַחֲמִיר עָלָיו? מְבִיא פְּלִילִי שֶׁל חֶרֶס חֲדָשָׁה, וְנוֹתֵן לְתוֹכָהּ רְבִיעִית מִיַּם חַיִּים, וּמְבִיא שְׁתֵּי צִפְרִים, וְשָׁחַט אֶת אַחַת מֵהֶן אֶל כְּלֵי חֶרֶס עַל מִיַּם חַיִּים, חִפְּרָה וְקִבְּרָה בְּפָנָיו, וְאָסוּרָה בְּהִנָּאָה, וּמְבִיא חֲטָאת הַעֹרֹף, וּמִתְנָה עָלֶיהָ, וְאוֹמֵר: אִם טְמֵא אֲנִי – חֲטָאת מַחוּבָּתִי וְעוֹלָה נְדָבָה. אִם טְהוֹר אֲנִי – עוֹלָה מַחוּבָּתִי וְחֲטָאת סִפְקָא. מְגַלַּח רֵאשׁוֹ וְזִקְנוֹ וְגִבּוֹת עֵינָיו כְּדֶרֶךְ שְׁמֻצְרַעִים מְגַלְּחִין, וּמוֹנֶה שְׁלֹשִׁים, וּמְבִיא עוֹלַת בְּהֵמָה אַחֲרָת, וּמִתְנָה עָלֶיהָ, וְאוֹמֵר: 'אִם טְהוֹר הֵייתִי – עוֹלָה הָרֵאשׁוֹנָה חוֹבָה, וְזוֹ נְדָבָה, וְהַחֲטָאת עוֹף סִפְקָא מַחוּבָּתִי, וְאִם טְהוֹר אֲנִי – עוֹלָה הָרֵאשׁוֹנָה נְדָבָה, וְזוֹ חוֹבָה, וְחֲטָאת עוֹף סִפְקָא. וּמְגַלַּח רֵאשׁוֹ וְזִקְנוֹ וְגִבּוֹת עֵינָיו כְּדֶרֶךְ שְׁמֻצְרַעִין מְגַלְּחִין. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: לְמַחֲרַת מְבִיא אֲשָׁמוֹ וְלָגוּ בְּיָדוֹ, וּמַעֲמִידֵן עַל שְׁעָרֵי נְקִוּוֹר, וּמִתְנָה עָלֶיהָ, וְאוֹמֵר: 'אִם מְצוֹרֵעַ אֲנִי – הָרִי זֶה אֲשָׁמִי. וְאִם לֹא – הָרִי זֶה שְׁלָמִי נְדָבָה'. אֲשָׁם זֶה נִשְׁחַט בְּצִפּוֹן, וְטַעוֹן מִתּוֹן בְּהוֹנוֹת, וְנִסְמִיכָה, וְנִסְכִּים, וְהַנּוֹפֶה חֲזָה וְשׁוֹק, וְנֶאֱכָל

⁶ כלומר הוא נזיר ודאי ואין ספק בניזירותו.

לאַחר שְׁמוֹנֶה יָמִים, וְשׁוֹתָה יַיִן וּמִטְמָא
לְמַתִּים אַחַר אַרְבָּעָה וָאַרְבָּעִים יוֹם.

ו, ג כָּל קָרְבָּנוֹת צְבוֹר וְיַחֲדֵי – הַצִּיץ מִרְצָה
עַל טְמֵאת הַדָּם וְעַל טְמֵאת הַגּוֹף, חוּץ מִנִּזְיֹר
וְעוֹשֶׂה פֶסַח, שְׁמֵרצָה לְטְמֵאת הַדָּם, וְאֵינוּ
מִרְצָה עַל טְמֵאת הַגּוֹף, וְאִם נִטְמָא טְמֵאת
הַתְּהוֹם – הֲרִי זֶה מִרְצָה.

כִּיצַד? הֲיֵה הוֹלֵךְ לְשַׁחוּט אֶת פֶּסַחוֹ, וְאָמְרוּ
לוֹ: מַת הֲיֵה עִמָּךְ בְּבֵית שְׁנַכְנִסְתָּ לוֹ, תַּחַת
אָבֶן שִׁישְׁבַּת עָלָיו, וְנוֹדַע לוֹ בֵּין בִּשְׁעַת
פֶּסַחוֹ בֵּין עַד שְׁלֹא עָשָׂה פֶּסַחוֹ – צָרִיךְ
לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי. אָבֶל אָמְרוּ לוֹ: קָבֵר
הַתְּהוֹם הֲיֵה עִמָּךְ בְּבֵית שְׁנַכְנִסְתָּ לוֹ, אוֹ תַּחַת
אָבֶן שִׁישְׁבַּת עָלָיו, וְנוֹדַע לוֹ עַד שְׁלֹא עָשָׂה
פֶּסַחוֹ, צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי, מִשְׁעָשָׂה
פֶּסַחוֹ – אֵינִי צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי. וְכֵן נִזְיֹר
שֶׁהֲלֹךְ לְהִבְיֵא קָרְבָּנוֹתָיו, וְאָמְרוּ לוֹ: מַת הֲיֵה
עִמָּךְ בְּבֵית שְׁנַכְנִסְתָּ לוֹ, אוֹ תַּחַת אָבֶן שִׁישְׁבַּת
עָלָיו, וְנוֹדַע בֵּין מִשֶּׁהִבְיֵא קָרְבָּנוֹתָיו בֵּין עַד
שְׁלֹא הִבְיֵא קָרְבָּנוֹתָיו – צָרִיךְ לְהִבְיֵא קָרְבָּן
טְמָאָה. אָבֶל אָמְרוּ לוֹ: קָבֵר הַתְּהוֹם הֲיֵה
עִמָּךְ בְּבֵית שְׁנַכְנִסְתָּ לוֹ, תַּחַת אָבֶן שִׁישְׁבַּת
עָלָיו, וְנוֹדַע לוֹ עַד שְׁלֹא הִבְיֵא קָרְבָּנוֹתָיו –
צָרִיךְ לְהִבְיֵא קָרְבָּן טְמָאָה. מִשֶּׁהִבְיֵא
קָרְבָּנוֹתָיו – אֵינִי צָרִיךְ לְהִבְיֵא קָרְבָּן טְמָאָה.

ו, ד חָמֵר בְּאֲשֶׁתּוֹ וּבְתוֹ מֵה שְׂאִין בְּעַבְדּוֹ,
וְחָמֵר בְּשִׁפְחָתוֹ וּבְעַבְדּוֹ מֵה שְׂאִין בְּאֲשֶׁתּוֹ
וּבְתוֹ, שְׂאֲשֶׁתּוֹ וּבְתוֹ מִפֶּר אֶת נִדְרָן וְאֵינִי כּוֹפֵן
לְשִׁתּוֹת יַיִן וְלִטְמָא לְמַתִּים, אָבֶל עַבְדּוֹ
וְשִׁפְחָתוֹ – אֵינִי מִפֶּר אֶת נִדְרָן אָבֶל כּוֹפֵן
לְשִׁתּוֹת יַיִן וְלִטְמָא לְמַתִּים. וְאֵינִי שׁוֹתִין אֶלָּא
בְּפָנָיו, וְאֵינִי מִטְמָא לְמַתִּים אֶלָּא בְּפָנָיו.

רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: עַבְד שְׂאֵמֵר לוֹ רְבוּ – הֲיֵה
שׁוֹתָה יַיִן שְׁתֵּי שָׁנִים, וּמִטְמָא לְמַתִּים שְׁתֵּי
שָׁנִים – שׁוֹתָה יַיִן בְּפָנָיו וְשִׁלָּא בְּפָנָיו,

לְזַכְרֵי כְּהוֹנֵה, וְלֹא הוֹדוּ לוֹ חַכְמִים לְרַבִּי
שְׁמַעוֹן, שְׁמֵבִיא קֳדָשִׁים לְבֵית הַפְּסוּל.
לְהִבְיֵא חֲטָאת בְּהֵמָה אֵינִי יָכוֹל – שְׂאִין
חֲטָאת בְּהֵמָה בָּאָה עַל הַסֶּפֶק. לְהִבְיֵא חֲטָאת
הַעוֹף אֵינִי יָכוֹל – שֶׁהַעֲשִׂיר שֶׁהִבְיֵא קָרְבָּן עָנִי,
לֹא יֵצֵא. כִּיצַד עוֹשֶׂה? יִכְתֹּב נִכְסָיו לְאַחַר,
וּמִבְּיֵא קָרְבָּן עָנִי. נִמְצָא עָנִי הִבְיֵא חֲטָאת
הַעוֹף, וּמִתְּנָה עָלֵיהֶם, וְאוֹמֵר: 'אִם מְצוּרַע
אָנִי, הֲרִי זֶה חֲטָאת, אִם לֹא – הֲרִי זֶה סֶפֶקוֹ',
וְאוֹכֵל בְּקֳדָשִׁים מִיָּד. אָבֶל לְשִׁתּוֹת יַיִן
וְלִטְמָא אֵינִי יָכוֹל, שְׂאִין יְמֵי נִזְרוֹ עוֹלִין לוֹ
בְּתוֹךְ יְמֵי צָרַעְתּוֹ. כִּיצַד יַעֲשֶׂה לוֹ? כְּדַבְּרֵי בֶן
זוּמָא סוֹפֵר שְׁלִשִׁים יוֹם, וּמִבְּיֵא עוֹלֵת בְּהֵמָה
וּמְגִלַּח, וּמִבְּיֵא חֲטָאת הַעוֹף, וּמִתְּנָה עָלֶיהָ,
וְאוֹמֵר: אִם טְמָא אָנִי – חֲטָאת מִחוּבְתֵי
וְעוֹלָה נְדָבָה. וְאִם טְהוֹר אָנִי – עוֹלָה מִחוּבְתֵי
וְחֲטָאת סֶפֶק. וְסוֹפֵר שְׁלִשִׁים יוֹם, וּמִבְּיֵא
קָרְבָּנוֹתָיו שְׁלָמִים וְעוֹלָה, וּמִתְּנָה עָלֶיהָ
וְאוֹמֵר: אִם טְמָא אָנִי – עוֹלָה הֲרֵאשׁוֹנָה
חוּבָה וְזוֹ נְדָבָה. וְהַחֲטָאת הַעוֹף מִחוּבְתֵי,
וְאִם טְהוֹר אָנִי – עוֹלָה הֲרֵאשׁוֹנָה נְדָבָה, וְזוֹ
חוּבָה, וְהַחֲטָאת הַעוֹף סֶפֶק, וּמְגִלַּח, וְאוֹכֵל
בְּקֳדָשִׁים לְאַחַר שְׁשִׁים יוֹם, וְשׁוֹתָה יַיִן
וּמִטְמָא לְמַתִּים מִיָּד. בְּמָה דְּבָרִים אָמּוּרִים?
בְּזִמָּן שְׁנֹזֵר שְׁלִשִׁים, אָבֶל נִזְר שָׁנִים עֲשׂוֹר
חֹדֶשׁ – אוֹכֵל בְּקֳדָשִׁים לְאַחַר שְׁתֵּי שָׁנִים,
וְשׁוֹתָה יַיִן וּמִטְמָא לְמַתִּים לְאַחַר אַרְבָּעָה
שָׁנִים.

ו, ב טְמָא בְּסֶפֶק, וּמְחַלֵּט בּוֹדָאֵי – אוֹכֵל
בְּקֳדָשִׁים לְאַחַר שְׁמוֹנֶה יָמִים, וְשׁוֹתָה יַיִן
וּמִטְמָא לְמַתִּים לְאַחַר שְׁשִׁים וְשְׁמוֹנֶה יוֹם.
טְמָא בּוֹדָאֵי וּמְחַלֵּט בְּסֶפֶק – אוֹכֵל בְּקֳדָשִׁים
לְאַחַר שְׁלִשִׁים וְשִׁבְעָה יוֹם, וְשׁוֹתָה יַיִן
וּמִטְמָא לְמַתִּים לְאַחַר שְׁבַעִים וָאַרְבָּעָה יוֹם.
טְמָא בּוֹדָאֵי וּמְחַלֵּט בּוֹדָאֵי – אוֹכֵל בְּקֳדָשִׁים

ומטמא למתים בפניו ושלא בפניו, למה רבו כופו? לנזירות, אבל לא לנדרים ולא לשבועות.

וה עבד שגור, וגלח, ויצא לחרות - יצא. נזר ולא גלח, ויצא לחרות - לא יצא. נטמא ויצא לחרות - מונה משעה שנטמא.

מסכת סוטה פרק ראשון

א, א המקנא לאשתו. רבי אליעזר אומר: מקנא לה על פי שתיים, ומשקה על פי אחד או על פי עצמו.

המקנא לאשתו על פי עד אחד, או על פי עצמו, ומשקה לה על פי שנים. השיבו חכמים לדברי רבי יוסי ברבי יהודה: אין לדבר סוף.

אי זו היא עדות הראשונה? זו עדות סתירה. עדות אחרונה - זו עדות טמאה. וכמה היא שעור סתירה? כדי טמאה. וכמה היא טמאה? כדי ביאה. וכמה היא העראה? רבי אליעזר אומר: כדי חזרת דקל. רבי יהושע אומר: כדי מזיגת כוס. בן עזאי אומר: כדי לשתותו. רבי עקיבה אומר: כדי לצלות ביצה. רבי יהודה בן בתירא אומר: כדי לגמעה. רבי אליעזר בן ירמיה אומר: כדי לקשר הגרדי נימא. חנן בן פינחס אומר: כדי שתושיט אצבע לתוף פיה, לתן קיסם. פלימו אומר: כדי שתושיט ידה לסל לטול ככר, ואף על פי שאין ראיה לדבר, זכר לדבר, שגאמר (משלי ו, כו): "כי בעד אשה זונה עד כפר לחם".

א, ב רבי יהודה אומר: בעלה נאמן עליה, מקל וחמר: ומה נדה, שתיבים על ביאתה כרת - בעלה נאמן עליה, סוטה, שאין חיבין על ביאתה כרת - אינו דין שיהא בעלה

נאמן עליה? אמרו לו: וכל שכנ! הואיל ואין חיבין על ביאתה כרת - לא יהא בעלה נאמן עליה!

דבר אחר: לא! אם אמרת בנדה שיש לה הטר אחר אסורה - תאמר בסוטה, שאין לה הטר אחר אסורה?! ואומר (משלי ט, יז): "מים גנובים ימתקו וגו'." רבי יוסי אומר: הכתוב האמינו עליה, שגאמר (במדבר ה, טו): "והביא האיש את אשתו אל הכהן".

א, ג מעלין אותה לשערי מזרח, לשערי נקנור, ששם משקים את הסוטות, מטהרין את היולדות, ומטהרין המצרעים, שגאמר (מלכים א ח, לא לב): "את אשר יחטא איש לרעהו ואתה תשמע השמים ועשית ופשטת את עבדיך להרשיע רשע לתת דרכו בראשו" - "וץבתה בטנה ונפלה ירכה" (במדבר ה, כז). "וולהצדיק צדיק לתת לו כצדקתו" - "ואם לא נטמאה האשה וטהורה היא ונקתה ונזרעה זרע". היא עומדת מבפנים, והכהן עומד מבחוץ, שגאמר (במדבר ה, יח): "והעמיד הכהן את האשה לפני ה'", ואין כהן לפני ה', וכדרך שמאימין עליה שתחזר בה - כך מאימין עליה שלא תחזר בה. אומרים לה: בתי! אם ברור לך שאת טהורה - עמדי על בורך, ושתי, שאין המים הללו דומין אלא לסם יבש שנתון על גבי בשר חי, אם יש שם מכה - מחלחל ויורד. אין שם מכה - אינו מזיקו.

א, ד אין משקין שתי סוטות כאחת, שלא יהא לבה גס בחברתה. רבי יהודה אומר: לא מן השם הוא זה, אלא משום שגאמר (במדבר ה, טז): "והקריב אתה הכהן" - אחת מקריב, ולא שתיים.

א, ה כהנים מטילין ביניהם גורלות. כל מי שעלה גורלו, ואפילו כהן גדול - יוצא

הִיתָה שׁוֹתָה, עַל מַה הִיתָה טְמֵאָה וּבִמָּה הִיתָה טְמֵאָה, וְאוֹמֵר לָהּ: 'מִשְׁבִּיעַ אֲנִי עֲלֶיךָ, וְיָבֵא עֲלֶיךָ וְיִבְאוּ עֲלֶיךָ' – זֶה אֵלֶּה. 'מִשְׁבִּיעַ עֲלֶיךָ' – זו שְׁבוּעָה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: אֲמַן שְׁלֹא נְטַמְאֵתִי, אֲמַן שְׁלֹא אֶטְמָא, לֹא שֶׁהַמִּים בּוֹדְקִין אוֹתָהּ מִיד, אֶלֶּא אֶפְלוּ תִקְלָקֵל לְאַחַר עֲשָׂרִים שָׁנָה – הַמִּים מִתְעַרְרִין עֲלֶיהָ, שְׁנֵאֲמַר (בַּמְדָּבָר ה, טו): 'מִנְחַת זִכְרוֹן מְזַכֶּרֶת עֲוֹן', נִכְנָס וְכוּתֵב, יוֹצֵא וּמוֹחֵק.

ב,ב עַד שְׁלֹא נִמְחָקָה הַמְּגֵלָה, אֲמָרָה: 'אֵינִי שׁוֹתָה', או שְׁאֲמָרָה: 'טְמֵאָה אֲנִי', או שְׁבָאוּ עֲדִים וְאָמְרוּ שֶׁהִיא טְמֵאָה – הַמִּים נִשְׁפָּכִין, וְאֵין בָּהֶן מְשׁוּם קִדְשָׁה, וּמְגֵלְתָהּ נִגְנָזֶת תַּחַת צִירוֹ שֶׁל הַיֵּכֶל, וּמִנְחַתָּהּ מִתְפַּזֶּרֶת. נִמְחָקָה הַמְּגֵלָה וְאֲמָרָה: 'אֵינִי טְמֵאָה' – הַמִּים נִשְׁפָּכִין, וְאֵין בָּהֶן מְשׁוּם קִדְשָׁה, וּמְגֵלְתָהּ נִגְנָזֶת תַּחַת צִירוֹ שֶׁל הַיֵּכֶל, וּמִנְחַתָּהּ מִתְפַּזֶּרֶת בְּבֵית הַדְּשָׁן, וְאֵין מְגֵלְתָהּ כְּשֶׁרָה לְהִשְׁקוֹת בָּהּ סוּטָה אַחֲרָת.

ב,ג נִמְחָקָה הַמְּגֵלָה, וְאֲמָרָה: 'אֵינִי שׁוֹתָה' – מְעַרְעְרִין אוֹתָהּ וּמִשְׁקִין אוֹתָהּ בְּעַל כְּרַחֲהּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּצִבְתָּ שֶׁל בְּרִזֵּל פּוֹתֵחִין פִּיָּה שֶׁל זוּ וּמְעַרְעְרִין אוֹתָהּ וּמִשְׁקִין אוֹתָהּ בְּעַל כְּרַחֲהּ. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא: וְכִי לָמָּה מִשְׁקִין אוֹתָהּ? לֹא לְבִדְקָהּ? הֲרֵי זוּ בְדוּקָה וּמְגֵלְתָּ! אֶלֶּא לְעוֹלָם יְכוּלָהּ הִיא שִׁתְחַזֵּר, עַד שִׁתְקַרֵּב מִנְחַתָּהּ. קָרְבָהּ מִנְחַתָּהּ וְאֲמָרָה: 'אֵינִי שׁוֹתָה' – מְעַרְעְרִין אוֹתָהּ וּמִשְׁקִין אוֹתָהּ בְּעַל כְּרַחֲהּ.

ב,ד רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: שְׁתֵּי קְנָאוֹת הָאִמּוֹרוֹת בְּפִרְשָׁה, קְנָאָה אַחַת שְׁמֵקְנָא לְבַעַל, וְאַחַת שְׁמֵקְנָא לְמִקּוּם. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מְשׁוּם רַבִּי מֵאִיר: מַה תִּלְמוּד לּוֹמֵר (בַּמְדָּבָר ה, כב): 'וְאֲמָרָה הָאִשָּׁה אֲמַן אֲמַן' – רְאוּיָה הִיתָה הָאִשָּׁה לְבֵא עֲלֶיהָ פְּרַעֲנִיּוֹת גְּדוּלוֹת

וְעוֹמֵד בְּצַד סוּטָה, וְאוֹחֵז בְּכַגְדֶּיהָ, אִם נִקְרְעוּ – נִקְרְעוּ. וְאִם נִפְרְמוּ – נִפְרְמוּ. עַד שְׁמֵגְלָה לְבָהּ, וְסוֹתֵר אֶת שְׁעָרָהּ; רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם הִיָּה לְבָהּ נָאָה – לֹא הִיָּה מְגֵלְהוּ, וְאִם הִיָּה שְׁעָרָה נָאָה – לֹא הִיָּה סוֹתֵרָהּ, מִפְּנֵי פְּרַחֵי כְּהוֹנָהּ.

א,ו שְׁלֹשָׁה צְרִיכִין שִׁירָאוּ עַל פְּנֵי הַמִּים, אֶפְרָה פְּרָה וְעֶפְרָה סוּטָה, וְדָם צְפוּר. אֶפְרָה פְּרָה – כְּדִי שִׁירָאוּ עַל פְּנֵי הַמִּים. עֶפְרָה סוּטָה – כְּדִי שִׁירָאָה עַל פְּנֵי הַמִּים. דָּם צְפוּר שֶׁל מְצוּרַע – כְּדִי שִׁירָאָה עַל פְּנֵי הַמִּים. רַק יְבִמָּה – כְּדִי שִׁירָאָה לְעֵינֵי הַזְּקֵנִים.

א,ז רִשְׁאִין הַכֹּהֲנִים לִתֵּן בְּשִׁירֵי מִנְחוֹת יֵין, שְׁמֵן וְדָבֶשׁ, וְאִסּוּרִין לְחַמֵּץ. כָּל הַמִּנְחוֹת שֶׁבִּתְוֵרָה טְעוּנָה שְׁמֵן וְלְבוּנָה, חוּץ מִמִּנְחַת חוּטָא וּמִנְחַת קְנָאוֹת, שְׁנֵאֲמַר (בַּמְדָּבָר ה, טו): "לֹא יֵצֵק עֲלָיו שְׁמֵן וְלֹא יִתֵּן עֲלָיו לְבוּנָה" וְגו'. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: כָּל חֲטָאת שֶׁבִּתְוֵרָה – אֵין טְעוּנָה נְסִיכִים, חוּץ מִחֲטָאתוֹ וְאֶשְׁמוֹ שֶׁל מְצוּרַע, שְׁלֹא יֵהָא קָרְבַּן חוּטָא מִהֲדָר. רַבִּי טְרַפּוֹן אוֹמֵר: כָּל זִכְרוֹנוֹת שֶׁבִּתְוֵרָה נֶאֱמְרוּ לְטוֹבָה, חוּץ מִזוּ שְׁנֵאֲמַר (בַּמְדָּבָר ה, טו): "מִנְחַת זִכְרוֹן מְזַכֶּרֶת עֲוֹן". רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: אִף זוּ לְטוֹבָה, שְׁנֵאֲמַר (בַּמְדָּבָר ה, כח): "וְאִם לֹא נְטַמְאָה הָאִשָּׁה וְטְהוּרָה הִיא וְנִקְתָהּ וְנִזְרָעָה זֶרַע".

מִסְכַּת סוּטָה פָּרָק שְׁנֵי

ב,א הִיָּה נוּטֵל אֶת מְגֵלְתָהּ וְנִכְנָס לוֹ לְאוּלָם, טְבֵלֵא שֶׁל זֶהָב הִיתָה קְבוּעָה בְּכַתְלוֹ שֶׁל הַיֵּכֶל וְהִיא נִרְאֵית בְּאוּלָם, מִמֶּנָּה רוֹאָה וְכוּתֵב, לֹא חֲסִיר וְלֹא יִתִּיר, יוֹצֵא וְעוֹמֵד בְּצַד סוּטָה, קוֹרָא וְדוֹרֵשׁ, וּמְדַקְדֵּק בְּכָל דְּקִדּוּקֵי פְּרִשָׁה, וּמְשִׁמְיעָה בְּכָל לְשׁוֹן שְׁשׁוּמְעֵת, כְּדִי שִׁתָּהָ יוֹדַעַת עַל מַה הִיתָה שׁוֹתָה וּבִמָּה

בַּקְדוּשִׁיהָ, בַּכֶּסֶף בַּשֵּׁטֶר וּבִבְיָאָה, וְזוֹכָא
בַּמִּצְיָאוֹתָהּ, וּבַמַּעֲשֵׂה יָדֶיהָ, וּבַהֲפָרַת נְדָרֶיהָ –
מֵה שְׂאִין כֵּן בְּאִשָּׁה. הָאִישׁ עוֹבֵר עַל מִצְוֹת
עֲשֵׂה שֶׁזֶמֶן גֶּרְמָא – מֵה שְׂאִין כֵּן בְּאִשָּׁה.
הָאִישׁ עוֹבֵר עַל "בַּל תִּקַּף" וְעַל "בַּל
תִּשְׁחִית", וְעַל "בַּל תִּטְמֵא לַמְתִּים" – מֵה
שְׂאִין כֵּן בְּאִשָּׁה. הָאִישׁ נִדוֹן "כֵּן סוֹרֵר
וּמוֹרֵה" וְאִין הָאִשָּׁה נִדוּנִית "כֵּן סוֹרֵר
וּמוֹרֵה". הָאִישׁ מַעֲטָף וּמְסַפֵּר, וְהָאִשָּׁה
מַעֲטֶפֶת וְאִין מְסַפֶּרֶת. הָאִישׁ נִמְכָּר וְנִשְׁנָה,
וְאִין הָאִשָּׁה נִמְכָּרֶת וְנִשְׁנִית. הָאִישׁ נִמְכָּר
עֶבֶד עֲבָרִי, וְאִין הָאִשָּׁה נִמְכָּרֶת עֶבֶד עֲבָרִי.
הָאִישׁ נִרְצָע וְאִין הָאִשָּׁה נִרְצָעֶת. הָאִישׁ קוֹנֵה
עֶבֶד עֲבָרִי, וְאִין הָאִשָּׁה קוֹנֵה עֶבֶד עֲבָרִי.

מִסְכַּת סוּטָה פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

ג, א הִיָּה רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר: מִנֵּין אַתָּה אֹמֵר
שְׁבַמְדָּה שְׂאָדָם מוֹדֵד בֵּה מוֹדְדִין לוֹ, שְׁנֹאֲמַר
(יִשְׁעִיָּהוּ כו, ח): "בְּסֹאסְאָה בְּשִׁלְחָה
תִּרְבִּיבָנָה", אִין לִי אֵלָא סָאָה, מִנֵּין לְרַבּוֹת
תִּרְבִּיב וְחִצִּי תִרְבִּיב? קַב וְחִצִּי, קַב רּוֹבַע,
וְחִצִּי רִבְעֵי, תָּמַן וְעוֹכְלָא, תִּלְמוּד לּוֹמֵר
(יִשְׁעִיָּהוּ ט, ד): "כִּי כָּל סֹאון סֹאן בְּרַעַשׁ" –
הָרִי כָּאן מְדוּת הֶרְבֵּה, חֲשׁוּבּוֹנוֹת הֶרְבֵּה. אִין
לִי אֵלָא דְבָר הַבָּא בְּמִדָּה, מִנֵּין שְׂאִפְלוּ
פְּרוּטוֹת קִטְנוֹת מִצְטַרְפוֹת לְחֲשׁוּבּוֹן גְּדוּל?
תִּלְמוּד לּוֹמֵר (קֵהֶלֶת ז, כז): "אַחַת לְאַחַת
לְמִצָּא חֲשׁוּבּוֹן". וְכֵן מִצְיָנוּ בְּסוּטָה, שְׁבַמְדָּה
שְׁמִדָּדָה – בֵּה מְדוּדוּ לָהּ. הִיא עֲמִדָּה עַל פֶּתַח
בֵּיתָה לְרֵאוֹת לוֹ – לְפִיכָךְ כֵּהֵן מַעֲמִידָה עַל
שַׁעֲרֵי נִיגְנוֹר וּמֵרָאָה קְלוּנָה לְכָל. הִיא פְּרֻסָּה
לוֹ סוֹדְרִין נְאִין עַל רֵאוֹשָׁה – לְפִיכָךְ כֵּהֵן נוֹטֵל
צְעִיפָה מֵרֵאוֹשָׁה וּמִנִּיחָה תַּחַת רִגְלֶיהָ. הִיא
קְלָעָה לוֹ שַׁעֲרָה – לְפִיכָךְ כֵּהֵן סוֹתְרָה. הִיא
קִשְׁטָה פְּנִיָּה – לְפִיכָךְ פְּנִיָּה מוֹרִיקוֹת. הִיא
כְּחָלָה לוֹ עֵינֵיהָ – לְפִיכָךְ עֵינֵיהָ בּוֹלְטוֹת. הִיא
הֲרֵאתָה לוֹ בְּאַצְבַּע – לְפִיכָךְ צַפְרָנִיָּה

מֵאֵלוּ, שֶׁהִבִּיאָה עֲצָמָה לְיָדֵי סַפֵּק זֶה, אֵלָא
שְׁנִיקַל גְּלוּלָהּ, שְׁנֹאֲמַר (שֵׁם): "וְנִקְתָּה" –
נִקְתָּה מִכָּל פְּרַעֲגִיּוֹת הָרְאוּיּוֹת לְבֵא עֲלֶיהָ.
רַבִּי יְהוּדָה בֵּן בְּתִירָא אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי אֶלְעָזָר
בֵּן תִּימָא: מֵה תִּלְמוּד לּוֹמֵר (שֵׁם): "וְאִם לֹא
נִטְמָאָה הָאִשָּׁה" – שְׂאָם הִיתָה יוֹלְדַת בְּצַעַר
– יוֹלְדַת בְּרוּחַ, נִקְבוֹת – יוֹלְדַת זְכָרִים,
מְכַעֲרִין – יוֹלְדַת נְאִים. שְׁחוֹרִים – יוֹלְדַת
לְבָנִים. קְצָרִים – יוֹלְדַת אֲרָכִים. אַחַד אַחַד –
יוֹלְדַת שְׁנַיִם שְׁנַיִם.

ב, ה תִּינוּק שְׁלֵא כָּלוּ לוֹ חֲדָשִׁיו – הָרִי זֶה
מְכָלָה עוֹלָם. עַל כָּל בִּיאָה וּבִיאָה שְׂבֵא עֲלֶיהָ
בְּעֵלָה – הָרִי הוּא חֲזִיב עֲלֶיהָ.

ב, ו נְטִמָּאָה מִנְחָתָה עַד שְׁלֵא קִדְּשָׁה בְּכָלִי –
הָרִי הִיא כָּל הַמִּנְחוֹת. תִּפְדָּה וְתֹאכַל.
מִשְׁקִדְּשָׁה בְּכָלִי – תִּעֲבֹר צוֹרְתָהּ וְתִצָּא לְבֵית
הַשְּׁרָפָה. קָרְבָּה מִנְחָתָה וְלֹא הִסְפִּיק לְקָרֵב
הַקֶּמֶץ עַד שְׁמַת הַבַּעַל, אוֹ שְׁמַתָּה הִיא –
שִׁירִים אֲסוּרִים, שְׁעַל הַסַּפֵּק בָּאת בְּתַחֲלָה,
כִּפְרָה סַפְקָה וְהִלְכָה לָהּ. קָרֵב הַקֶּמֶץ וְאַחַר
כֵּךְ מָתָה הִיא, אוֹ שְׁמַת הַבַּעַל – שִׁירִים
מְתָרִין, שְׁעַל הַסַּפֵּק בָּאתָה מִתַּחֲלָה, כִּפְרָה
סַפְקָה וְהִלְכָה לָהּ. בָּאוּ לָהּ עֵדִים שְׁהִיא
טְמֵאָה, בֵּין כֵּךְ וּבֵין כֵּךְ – מִנְחָה אֲסוּרָה,
נִמְצְאוּ עֵדִים זוֹמְמִין – בֵּין כֵּךְ וּבֵין כֵּךְ
מִנְחָתָה חֲלִין.

ב, ז כָּל הַנְּשׂוֹאוֹת לְכַהֵן, בֵּין כַּהֲנָת, בֵּין לִוְיָהּ,
בֵּין יִשְׂרָאֵלִית – אִין מִנְחָתָה נֹאכַלְת, מִפְּנֵי
שִׁישׁ לוֹ בֵּה שְׁתַּפּוֹת, וְאִין עוֹלָה כְּלָה כְּלִיל
לְאִשִּׁים, מִפְּנֵי שִׁישׁ לוֹ בֵּה שְׁתַּפּוֹת, כִּי צַד
הוּא עוֹשָׂה? הַקֶּמֶץ קָרֵב לְעֲצָמוֹ וְשִׁירִים
קָרֵבִין בְּעֲצָמָן. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן
אֹמֵר: קֶמֶץ קָרֵב בְּעֲצָמוֹ וְשִׁירִים מִתְּפָזְרִין.

ב, ח כֵּהֵן עוֹמֵד וּמִקְרִיב עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ, מֵה
שְׂאִין כֵּן בְּכַהֲנָת. הָאִישׁ זָכָא בְּבִתּוֹ

נושרות. היא הִרְאָתָה אֶת בְּשָׂרָה – לְפִיכָךְ כֵּהֵן קוֹרְעַ חֲלָקָה, וּמִרְאָה קְלוּנָה לְרַבִּים. היא חָגְרָה לוֹ בַּפָּנִים – לְפִיכָךְ כֵּהֵן מִבִּיא חֶבֶל מִצְרֵי וְקוֹשֵׁר לְמַעְלָה מִדְּדִיָּה, וְכָל הַרוּצָה לְרֵאוֹת בָּא וְרוֹאֶה. היא פָּשְׂטָה לוֹ יֶרְכָה – לְפִיכָךְ יֶרְכָה נִמְטָה. היא קִבְּלָתוֹ עַל כְּרִסָּה – לְפִיכָךְ כְּרִסָּה צָבָה. היא הֶאֱכִילָתוֹ מַעֲדוּנֵי עוֹלָם – לְפִיכָךְ מִנְחָתָה מֵאֲכַל בְּהֵמָה. היא הִשְׁקָתוֹ יַיִן בְּכוֹסוֹת מְשֻׁבָּחוֹת – לְפִיכָךְ כֵּהֵן מִשְׁקָה אוֹתָהּ מִים הַמְרִים בְּמִקְדָּה שֶׁל חֵרֶס. היא עֲשֵׂתָה בִּסְתֵר שְׁנֹאֲמֵר (אִיּוֹב כד, טו): "וְעַיִן נֹאֲף שְׁמֶרָה נִשְׁף לְאִמֵּר" וְגו', וְאִינָה יוֹדַעַת הַיּוֹשֵׁב בִּסְתֵר שֶׁל עוֹלָם שֵׁם בָּהּ פָּנִים, שְׁנֹאֲמֵר (שָׁם): "וּסְתֵר פָּנִים יִשִּׁים". דָּבָר אַחֵר: מְלֻמֵּד שֶׁהַמְקוֹם מוֹצִיא סִתְרָה לְגִלּוּי, שְׁנֹאֲמֵר (מִשְׁלֵי כו, כו): "תִּכְסֶּה שְׂנֵאָה בְּמִשְׁאוֹן תִּגְלֶה רַעְתּוֹ בְּקֹהֶל" וְגו'.

ג, אֲנָשֵׁי הַמְּבוּל לֹא נִתְגָּאוּ לְפָנֵי הַמְּקוֹם אֲלֹא מִתּוֹךְ הַטּוֹבָה שֶׁהִשְׁפִּיעַ לָהֶם, שְׁנֹאֲמֵר (אִיּוֹב כא, ט- יג): "בְּתֵיחֵם שְׁלוֹם מִפְּחַד וְלֹא שָׁבַט אֲלוֹהַ עֲלֵיהֶם וְגו'". שׁוּרוֹ עֵבֶר וְלֹא יִגְעַל תִּפְלֹט פָּתָרוֹ וְלֹא תִשְׁכַּל; יִשְׁלַחוּ כִצְאָן עוֹלֵיהֶם וְיִלְדִיֵּיהֶם יִרְקְדוּן; וְכַתִּיב: "יִשְׂאוּ כִתְף וְכַנּוֹר וְיִשְׁמְחוּ לְקוֹל עוֹגֵב". וְכַתִּיב: "יִבְלוּ בַטּוֹב יְמֵיהֶם" וְגו'. היא גְּרָמָה לָהֶם שְׁאֲמָרוּ לְאֵל סוֹר מִמֶּנּוּ וְדַעַת דְּרָכֶיךָ לֹא חִפְצָנוּ; מַה שְׂדֵי כִי נַעֲבֹדָנוּ וּמַה נּוֹעִיל כִּי נִפְגַּע בּוֹ (אִיּוֹב יד- טו). אֲמָרוּ: כָּלוּם צָרִיכִין אָנוּ לוֹ אֲלֹא לְטַפָּה שֶׁל גִּשְׁמִים? הֲרֵי יֵשׁ לָנוּ נְהִירוֹת וּמַעֲיִנוֹת שְׁאֲנוּ מִסְתַּפְקִין בָּהֶם בַּיּוֹמֹת הַחֲמָה וּבַיּוֹמֹת הַגִּשְׁמִים, שְׁנֹאֲמֵר (בְּרֵאשִׁית ב, ו): "וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ"; אֲמַר לָהֶם הַמְּקוֹם: בַּטּוֹבָה שֶׁהִשְׁפִּיעָה לָכֶם, בָּהּ אַתֶּם מִתְגָּאִים לְפָנָיו? בָּהּ אֲנִי נִפְרַע מִכֶּם! מַהוֹ אֹמֵר (שָׁם ו, יז): "וְאֲנִי הִנְנִי מִבִּיא אֶת הַמְּבוּל מִים עַל הָאָרֶץ". רַבִּי יוֹסִי בֶן

דוֹרְמִסְקִית אֹמֵר: דוֹר הַמְּבוּל לֹא נִתְגָּאוּ לְפָנֵי הַמְּקוֹם אֲלֹא בְּגִלְגַּל עַיִן שְׁדוּמָה לְמִים, שְׁנֹאֲמֵר (שָׁם ו, ב): "וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים מִכָּל אֲשֶׁר בַּחֲרוּ", לְפִיכָךְ דָּן אוֹתָם בְּמִים שְׁדוּמָה לְגִלְגַּל עַיִן, שְׁנֹאֲמֵר (שָׁם ז, יא): "בַּיּוֹם הַזֶּה נִבְקְעוּ כָּל מַעֲיִנוֹת תְּהוֹם רַבָּה" וְגו'.

ג, אֲנָשֵׁי הַמַּגְדָּל לֹא נִתְגָּאוּ לְפָנֵי הַמְּקוֹם אֲלֹא מִתּוֹךְ הַטּוֹבָה שֶׁהִשְׁפִּיעַ לָהֶם, שְׁנֹאֲמֵר (בְּרֵאשִׁית יא, א- ב): "וַיְהִי כָּל הָאָרֶץ שְׂפָה אַחַת וּדְבָרִים אֶחָדִים, וַיְהִי בְּנִסְעֵם מִקְדָּם וְגו'. וְאִין יִשִּׁיבָה אֲלֹא אֲכִילָה וּשְׂתִיָּה, שְׁנֹאֲמֵר (שְׁמוֹת לב, ו): "וַיִּשָּׁב הָעָם לֶאֱכֹל וְשִׂתוּ" וְגו', היא גְּרָמָה לָהֶם, שְׁאֲמָרוּ (בְּרֵאשִׁית יא, ד): "הֲבֵיאָה נִבְנָה לָנוּ עֵיר וּמַגְדָּל" וְגו', וּמַהוֹ אֹמֵר (שָׁם יא, ח): "וַיִּפֹּץ ה' אוֹתָם" וְגו'.

אֲנָשֵׁי סְדוֹם לֹא נִתְגָּאוּ לְפָנֵי הַמְּקוֹם, אֲלֹא מִתּוֹךְ הַטּוֹבָה שֶׁהִשְׁפִּיעַ לָהֶם, שְׁנֹאֲמֵר (אִיּוֹב כח, ה- ח): "אָרֶץ מִמֶּנָּה יֵצֵא לָחֶם וְכוּ', מְקוֹם סִפִּיר אֲבָנֶיהָ וְעִפְרוֹת זָהָב לוֹ; נִתִּיב לֹא יִדְעוּ עַיִט וְלֹא שׁוֹפְתוֹ עַיִן אֵיָּה; לֹא הִדְרִיכוּהוּ בְּנֵי שַׁחַץ לֹא עֲדָה עָלָיו שָׁחַל. אֲנָשֵׁי סְדוֹם אֲמָרוּ: הוּאֵיל וּמִזּוֹן יוֹצֵא מֵאֲרָצָנוּ, וְכִסְף וְזָהָב יוֹצֵא מֵאֲרָצָנוּ, וְאֲבָנִים טוֹבוֹת וּמְרַגְלִיּוֹת יוֹצֵא מֵאֲרָצָנוּ – אִין אָנוּ צָרִיכִין שְׂיִבּוֹאוּ בְּנֵי אָדָם אֵלֵינוּ, שְׂאִין הֵם בָּאִים אֲלֹא לְחִסְרוֹנוֹ בּוֹאוֹ וּנְשַׁכַּח תּוֹרַת רַגְלֵ מֵאֲרָצָנוּ. שְׁנֹאֲמֵר (שָׁם פְּסוּקֵי ד): "פֶּרֶץ נַחַל מֵעַם גֵּר הַנִּשְׁכָּחִים מִנֵּי רַגְלֵ" וְגו'. אֲמַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: כִּהֵטִיבוֹתֵי לָכֶם, אַתֶּם מְבַקְשִׁים לְשַׁכַּח אֶת הַרְגֵל מִבִּינוֹתֵיכֶם? אֲנִי אֲשַׁכַּח אֶת הַרְגֵל מִבִּינוֹתֵיכֶם, וְאֲשַׁכַּח אֶתְכֶם מִן הָעוֹלָם, מַהוֹ אֹמֵר? "פֶּרֶץ נַחַל מֵעַם גֵּר" וְגו'. (אִיּוֹב יב, ו): "יִשְׁלְיוּ אֱהֱלִים לְשִׁדְרִים" וְגו'. וְכֵן הוּא אֹמֵר (יְחִזְקֵאל טז, מח- מט): "חֵי אֲנִי נְאֻם אֲדֹנָי אֱלֹקִים אִם עֲשֵׂתָה סְדוֹם

ואנשי צפורין שוקלים בו, לפי שבא על עשר פלגשי אביו, לפיכך נתקעו בו עשר לונביות, שנאמר (שמואל-ב יח, טו): "ויסבו עשרה נערים וגו'. ולפי שגנב שלש לבבות, לב אביו ולב בית דין ולב כל ישראל, לפיכך נתקעו בו שלשה שבטים שנאמר (שם): "ויקח שלשה שבטים בכפו" וגו'.

ג,ה סנחריב לא נתגאה לפני המקום אלא על ידי מלאך, שנאמר (מלכים-ב יט, כג-כד): "ביד מלאכיך חרפת וגו', אני קרתי ושתייתי מים" וגו'. אף המקום ברוך הוא לא נפרע מהן אלא על ידי מלאך, שנאמר (שם יט, לה): "ויהי בלילה ההוא ויצא מלאך ה' ויך במחנה אשור" וגו', וכלם מלכים קשורי כתרם בראשיהם.

ג,ו נבוכדנצר אומר: אין באי העולם כדאי לדור ביניהם, אלא אעשה לי עב קטנה ואדור בתוכה, שנאמר (ישעיה יד, יד): "אעלה על במתי עב", אמר לו המקום ברוך הוא (שם יד, יג): "ואתה אמרת בלבבך השמים אעלה ממעל לכוכבי אל ארים כסאי" וגו' אני מורידך לבאר שחת", מהו אומר (שם): "אף אל שאול תנרד" וגו', אתה אמרת אין באי העולם כדאי לדור ביניהם, מהו אומר? - "ומן אנשא לך טרדין וגו', בה שעתא מלתא ספת על נבוכדנצר, ומן בני אנשא טריד, כלא מטא על נבוכדנצר לקצת ירחין תרי עשר" (דניאל ד, ל).

אחותך וגו' הנה זה היה עון סדם אחותך גאון שבעת לחם". מצרים לא נתגאו לפני המקום ברוך הוא אלא במים, שנאמר (שמות א, כב): "ויצו פרעה לכל עמו לאמר כל הנין הילוד" וגו'. אף המקום ברוך הוא לא נפרע מהם אלא במים, שנאמר (שמות טו, ד): "מרכבות פרעה וחילו ירה בים". ויסרא לא נתגאה לפני המקום אלא בלגינותו, שאין מקבלין שכר, שנאמר (שופטים ה, ט): "באו מלכים נלחמו בצע כסף לא לקחו" וגו'. ולא זזו משם ולא ספנוהו מפני שהוא גוליר.

ג,ד שמשון - בעיניו מרד שנאמר (שופטים יד, ג): "ויאמר שמשון אל אביו אותה קח לי כי היא ישרה בעיני", אף הוא בעיניו לקה, שנאמר (שופטים טז, כא): "ויאחזוהו פלשתים וינגרו את עיניו" וגו'. רבי אומר: תחלת קלקלתו היתה בעזה, אף עונשו לא היתה אלא בעזה. אבשלום - בשערו מרד, שנאמר (שמואל-ב יד, כה-כו): "וכאבשלום לא היה איש וגו', ובגלחו את ראשו" וגו', לפיכך לקה בשערו.

רבי יהודה הנשיא אומר: אבשלום - נזיר עולם היה, ואחזד לשנים עשר חדש היה מגלח, שנאמר (שמואל-ב טו, ז-ח): "ויהי מקץ ארבעים שנה ויאמר אבשלום אל המלך אלכה נא ואשלם וגו' כי נדר נדר עבדך" וגו'. רבי נהוראי אומר: אחזד לשלשים יום היה מגלח שנאמר (שמואל-ב יד, כו): "והיה מקץ ימים לימים" וגו'. רבי יוסי אומר: כל ערב שבת היה מגלח, שכן דרך מלכים לגלח מערב שבת לערב שבת. רבי שמעון אומר: בכהנים (יחזקאל מד, כ): "וראשם לא יגלחו ופרע לא ישלחו" וגו'. ושקל את שער ראשו מאתים שקלים באבן המלך, אבן שאנשי טבריה

<p>10</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>כז 27</p>	<p>5:24 _____ נץ החמה 9:09 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:25 _____ סו"ז תפלה - גר"א 9:39 _____ צה"כ לשיטת ר"ת נ"ך: עזרא ז-ח תוספתא: נזיר ג</p>	<p>4:12 _____ עלות השחר 8:33 _____ סו"ז קר"ש - מג"א 10:01 _____ סו"ז תפלה - מג"א 8:27 _____ שקיעה בבלי: זבחים נח ירושלמי: ע"ז טז</p>
<p>11</p>	<p>שני Monday</p>	<p>כח 28</p>	<p>5:24 _____ נץ החמה 9:09 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:25 _____ סו"ז תפלה - גר"א 9:40 _____ צה"כ לשיטת ר"ת נ"ך: עזרא ט-י תוספתא: נזיר ד</p>	<p>4:12 _____ עלות השחר 8:33 _____ סו"ז קר"ש - מג"א 10:01 _____ סו"ז תפלה - מג"א 8:27 _____ שקיעה בבלי: זבחים נט ירושלמי: ע"ז יז</p>
<p>12</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>כט 29</p>	<p>5:24 _____ נץ החמה 9:09 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:25 _____ סו"ז תפלה - גר"א 9:40 _____ צה"כ לשיטת ר"ת נ"ך: נחמיה א-ב תוספתא: נזיר ה</p>	<p>יום כפור קטן 4:12 _____ עלות השחר 8:33 _____ סו"ז קר"ש - מג"א 10:01 _____ סו"ז תפלה - מג"א 8:28 _____ שקיעה בבלי: זבחים ס ירושלמי: ע"ז יח</p>
<p>13</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>ל 30</p>	<p>Rosh Chodesh Tamuz 5:24 _____ נץ החמה 9:10 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:25 _____ סו"ז תפלה - גר"א 9:40 _____ צה"כ לשיטת ר"ת נ"ך: נחמיה ג-ד תוספתא: נזיר ו</p>	<p>א' דראש חודש תמוז 4:12 _____ עלות השחר 8:34 _____ סו"ז קר"ש - מג"א 10:01 _____ סו"ז תפלה - מג"א 8:28 _____ שקיעה בבלי: זבחים סא ירושלמי: ע"ז יט</p>
<p>14</p>	<p>חמישי Thursday</p>	<p>א 1</p>	<p>Rosh Chodesh Tamuz 5:24 _____ נץ החמה 9:10 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:25 _____ סו"ז תפלה - גר"א 9:41 _____ צה"כ לשיטת ר"ת נ"ך: נחמיה ה-ו תוספתא: סוטה א</p>	<p>ב' דראש חודש תמוז 4:12 _____ עלות השחר 8:34 _____ סו"ז קר"ש - מג"א 10:01 _____ סו"ז תפלה - מג"א 8:28 _____ שקיעה בבלי: זבחים סב ירושלמי: ע"ז כ</p>
<p>15</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>ב 2</p>	<p>5:24 _____ נץ החמה 9:10 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:25 _____ סו"ז תפלה - גר"א 9:41 _____ צה"כ לשיטת ר"ת נ"ך: נחמיה ז-ח תוספתא: סוטה ב</p>	<p>4:12 _____ עלות השחר 8:34 _____ סו"ז קר"ש - מג"א 10:01 _____ סו"ז תפלה - מג"א 8:29 _____ שקיעה בבלי: זבחים סג ירושלמי: ע"ז כא</p>
<p>16</p>	<p>שב"ק Shabbos</p>	<p>ג 3</p>	<p>5:24 _____ נץ החמה 9:10 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:25 _____ סו"ז תפלה - גר"א 9:42 _____ צה"כ לשיטת ר"ת נ"ך: נחמיה ט-י תוספתא: סוטה ג</p>	<p>קרח, פרק ד 4:12 _____ עלות השחר 8:34 _____ סו"ז קר"ש - מג"א 10:01 _____ סו"ז תפלה - מג"א 8:29 _____ שקיעה בבלי: זבחים סד ירושלמי: ע"ז כב</p>

Candle Lighting 8:11 ודלקת הנרות

Shabbos Ends 9:42 זמן מוצש"ק

זוען א מענטש האט אמונה, איז אים דער אייבערשטער מזחל זיין אויף אלע זיינע עבירות.

(ספר המדות אות אמונה סימן ל"ט)